

Nhật ký Đặng Thuỳ Trâm

(Gõ theo nguyên bản - quyển 1)
Paris 15/9/05

Cái quý nhất của đời người là cuộc sống, đời người ta chỉ sống có một lần, phải sống sao cho khỏi phải xót xa ân hận vì những năm tháng sống hoài sống phí, cho khỏi phải hổ thẹn vì những năm tháng sống hoài sống phí, để khi nhắm mắt xuôi tay ta có thể nói rằng : « Cả đời ta, cả sức ta đã hiến dâng cho sự nghiệp cao đẹp nhất trên đời : sự nghiệp đấu tranh giải phóng loài người ».

N.A. BSTROTSKY

« Đời người phải trải qua giống tổ nhưng chớ cúi đầu trước giông tố »

08-04-1968

Mở một ca ruột thừa trong điều kiện thiếu thốn, thuốc giảm đau chỉ còn vài ống Novoraine nhưng người thương binh trẻ không hề kêu la một tiếng, anh còn cười để động viên mình, nhìn nụ cười gượng trên đôi môi khô vì mệt nhọc, mình thương anh vô cùng. Rất đau xót rằng sự nhiễm trùng trong ổ bụng không do ruột thừa vỡ. Tìm kiếm gần một giờ đồng hồ không thấy nguyên nhân mình đành đóng lại cho đặt dẫn lưu và đồ kháng sinh trong ổ bụng. Nỗi băn khoăn của một người thầy thuốc cộng nỗi thương xót mến phục người thương binh ấy làm mình không thể yên lòng, vuốt nhẹ mái tóc anh mình muốn nói với anh rằng: với những người như anh mà tôi không cứu chữa được thì đó sẽ là nỗi đau xót khó mà phai đi trong cuộc đời phục vụ của một người thầy thuốc.

10-04-1968

Vậy là hết chiều nay các anh lên đường để lại cho mọi người một nỗi nhớ mênh mông giữa khu rừng vắng vẻ. Các anh đi rồi nhưng tất cả nơi đây còn ghi lại bóng dáng các anh: những con đường đi, những chiếc ghế ngồi chơi xinh đẹp, những bài thơ thấm thiết yêu thương. Nghe anh Tuấn ra lệnh: “ Tất cả ba lô lên đường! ” những chiếc ba lô vung về may bằng những tấm bao mỳ đã gọn gàng trên vai, mọi người còn nấn ná đứng lại trước mình bắt tay chào mình một lần cuối. Bỗng dưng một nỗi nhớ thương kỳ lạ đối với miền bắc trào lên trong mình như mặt sông những ngày mưa lũ và ... mình khóc ròng đến nỗi không thể đáp lại lời chào của mọi người nữa. Thôi! Các anh đi đi, hẹn một ngày gặp lại trên miền bắc thân yêu.

Suốt một đêm, một ngày lo lắng vì ca mổ của Sang, chiều nay lòng mình vui sướng xiết bao khi thấy Sang ngồi dậy, nét mặt anh còn in nỗi đau đến mệt nhọc nhưng nụ cười gượng nở trên môi. Bàn tay anh khi nắm tay mình mến thương tin tưởng. Oĩ người thương binh trẻ tuổi rất đỗi dũng cảm kia ơi, tôi thương anh bằng một tình thương rộng rãi nhưng rất sâu xa: tình thương của một người thầy thuốc trước bệnh nhân, tình thương của một người chị với đứa em đau ốm (thực ra Sang bằng tuổi mình) và tình thương ấy đặc biệt hơn với mọi người vì cộng thêm cả lòng mến phục.

Anh có thấy được điều đó trong cái nhìn lo âu của tôi không? Có thấy bàn tay tôi dịu dàng đặt nhẹ trên vết thương, trên đôi tay xanh gầy của anh đó không? Chúc Sang mau bình phục để trở về với đội ngũ chiến đấu, với bà mẹ già đang vò vó ngóng trông con từng giờ từng phút.

12-04-1968

Rừng chiều sau một cơn mưa, những là cây trong trước ánh nắng, mỏng manh xanh gầy như bàn tay một cô gái cảm cung.

Không khí bao trầm lắng và buồn lạ lung, cả khu nhà bệnh nhân im lặng, bên khu nhân viên cũng chỉ nghe mình tiếng Hường rì rầm trò chuyện với ai. Một nỗi nhớ mênh mang bao trùm quanh mình, nhớ ai? nhớ ba, nhớ má, nhớ những người vừa ra đi và ... nhớ cả một người bệnh nhân đang chờ mình đến với anh nữa. Bên trong nỗi nhớ hình như có một nỗi buồn sâu kín, thầm lặng nhưng rất nặng nề. Dù sao vết thương long vẫn đang rỉ máu, dùm ình có

muốn lấy công việc, lấy mọi nỗi nhớ khác đè lên trên, nó vẫn trĩu dậy xót xa vô cùng. Hãy quên đi Ch. Ơi! Hãy quên đi mà tìm lại niềm hy vọng mới mẻ xanh tốt trong lành hơn. Hãy lấy niềm tự hào mà quên đi sự thất vọng, con người ấy đâu còn xứng đáng với tình yêu trong trắng chung thủy của Thuý. Ơi những người thân yêu của tôi trên quê hương Đức Phổ này, có ai hiểu và cảm thông hết nỗi lòng tôi chăng? Nỗi lòng tôi chăng? Nỗi lòng một cô gái đầy ước mơ hy vọng mà không được đáp lại một cách xứng đáng!

13-04-1968

Thư từ rất nhiều, từ khắp bốn phương gửi về, cảm ơn tất cả mọi người đã giành cho tôi những tình thương mến thiết tha. Đọc thư niềm vui chen lẫn với nỗi buồn. Tại sao mọi người có thể giành cho mình những tình thương ấy mà một người, một người đã được hưởng một tình yêu trong trắng chân thành, lại không xứng đáng với mình? Buồn làm sao hỡi M! Mình những muốn lấy tình thương của mọi người đền đáp cho chỗ trống của tâm hồn mà không sao làm được. Trái tim mình vẫn cứ bướng bỉnh đập theo nhịp độ của tuổi đôi mươi đầy hy vọng đầy thương yêu. Thôi hãy bình tĩnh lại với nhịp đập yên bình của mặt biển những buổi chiều lặng gió đi tìm ơ!

14-04-1968

Một bài thơ làm tặng cho mình, bài thơ của một thương binh đang nằm viện, xuất phát từ lòng mến thương cảm phục đối với một người bác sỹ đã chăm sóc anh và mọi bệnh nhân khác một cách tận tình. Anh ta tìm hiểu kỹ về mình và viết bài thơ tặng mình. Bài thơ tràn ngập niềm mến yêu chân thành và nỗi đau xót trước mỗi tình tan vỡ của mình. Anh ta nói lên những lời nói xót xa cay đắng của một cô gái bị người yêu phụ bạc.

Đọc bài thơ... mình buồn vô hạn, không thể dấu được mình ghi ngay dưới bài thơ đó dòng chữ "Cảm ơn trước tình thương mến của anh nhưng hình như anh chưa hiểu Trâm. Hứa với anh rằng sẽ có lúc nào đó để anh hiểu về một người con gái của XHCN" và mình trả lại bài thơ.

Ơi! Đây mới là điều đáng buồn nhất trong quan hệ với M. Mọi người đều trách M. đều thương mình nhưng mình xót xa biết bao nhiêu khi thấy người ta thương mình bằng một tình thương có cả sự thương hại nữa! Dù anh Thiệt, dù Hào, Nghinh... ai ai đi nữa đã cảm thương san sẻ với mình, mình vẫn không muốn. Một mình mình đủ giải quyết rồi, mảnh đất tâm hồn mình vẫn màu mỡ, vẫn đủ sức để gieo lên đó một mùa hoa tươi đẹp được kia mà. Hỡi tất cả mọi người, không cần tưới lên mảnh đất ấy những giọt lệ xót thương đâu, hoa thắm phải được tưới bằng nước mát trong lành. Mỗi ngày tình cảm với M. càng lạt phai đi và nỗi trách móc càng lớn dần lên. Mình đã và sẽ xa dần người bạn ấy. Anh đâu có xứng đáng với mình?

15-04-1968

Không khí im lặng của buổi trưa trùm lấy khu rừng, nghe San đau mình lên thăm anh. Cả phòng cùng đang yên ngủ, kể cả người bệnh nhân mình định thăm. Không muốn làm thức giấc San mình rón rén trở ra nhưng tiếng San khẽ rên làm mình trở lại, anh cười bẽn lẽn với mình, anh không đau nhưng có

lẽ muốn gặp mình. Cả ngày hôm nay mình bận, câu chuyện không phải là chuyện bệnh tật mà anh lại hỏi: “Hôm nay đúng là ngày chị về Đức Phổ phải không?”

- Vừa tròn một năm San à!

Mình trả lời mà không khỏi ngạc nhiên vì câu hỏi của San, muốn ngồi nói chuyện với San vì cả một năm qua, một năm chiến đấu gian lao vất vả nhưng rất đáng tự hào trên mảnh đất quê San nhưng mình cảm thấy khó nói. Có nghĩa lý gì đâu những việc mình làm so với San, với tất cả bà con Đức Phổ đã kiên cường chiến đấu suốt hai mươi năm ròng. Còn nói với San về nỗi nhớ thương với gia đình trong những ngày xa cách lại càng vô lý hơn. Sang chỉ còn một người mẹ già, mẹ San đã đồng ý cho người con duy nhất của bà đi bộ đội. Cha San chết từ lúc mẹ anh mới 22 tuổi đầu, người vợ trẻ ấy đã hy sinh cả tuổi xuân của mình ở vậy nuôi San cho đến khi anh được 19 tuổi thì cho anh đi bộ đội. Năm năm qua vào sinh ra tử San vẫn còn sống, vừa mới cách đây một tháng địch tập kích vào vị trí; San đã thoát khỏi nanh vuốt của kẻ thù, gần mười lăm đồng chí của anh hy sinh. Chỉ một xúu nữa thôi, có khó khăn gì đâu, San cũng đã ngã xuống dưới chân hòn núi Cửa ải rồi. Lúc đó dù mẹ San có khi còn nước mắt cũng không bao giờ có được một đứa con như San nữa. Vậy mà hôm nay San đến đây với mình có lẽ nào mình lại để thân chết cướp đi người con yêu quý của một bà mẹ đang lo âu, hy vọng tất cả vì đứa con duy nhất ấy. Không bao giờ đâu! Mình sẽ phải cố hết sức mình vì San cũng như vì tất cả những người bệnh nhân! Đó chẳng là niềm tự hào của một người thầy thuốc đó sao?

Nhận thư và quà của Vân, thương Vân làm sao. Cuộc đời Vân sao đủ mọi đắng cay, những đắng cay mà một người như Vân lẽ ra không bao giờ phải chịu. Vân sống giàu lòng vị tha, giàu niềm hi vọng, giàu tình cảm. Phải đền đáp cho Vân những điều đó chứ, có sao cuộc đời cứ giành cho Vân toàn những sự rủi ro? Đã thấy được điều đó mình phải có trách nhiệm. Phải đem lại cho Vân niềm vui, tin tưởng bằng những hành động cụ thể.

17-04-1968

Chia tay anh Kỳ và chị Phượng. Sống với nhau cả một năm tròn hôm nay mình mới hiểu hết tình thương của những người thân thiết đó.

Đêm đã khuya sau buổi liên hoan anh Kỳ sang phòng mình chơi. Hai anh em chẳng biết nói gì, quyền vờ để trước mặt, cây bút cầm trong tay mà những dòng chữ dưới ngòi viết đều vô nghĩa. Thời gian còn rất ít anh cần nói cần viết những chuyện quan trọng. Vậy mà sao anh làm thình hờ anh. Phải chăng anh muốn nói với em bằng đôi mắt đỏ vì thức khuya bao đêm ròng, bằng nụ cười buồn rười rượi trên khuôn mặt gầy ốm của anh không? Anh ôm mình trong đôi tay mảnh khảnh, hành động đó rất bình thường với anh nhưng hôm nay sao làm mình cảm động. Trưa nay anh đi rồi, tiễn anh ra đến suối mình bàn thân trở về thấy mảnh giấy lưu niệm anh gửi cho Liên, mấy dòng chữ ngắn ngủi. Trong đó anh có dặn: “Em và Trâm phải thương nhau CHÂN THẬT. Trâm vào đây xa gia đình chỉ có bạn bè” Anh Kỳ ơi, cảm ơn anh, em không bao giờ quên tấm tình của anh đối với em đâu!

Và buổi cuối cùng nằm trong cánh tay của chị Phượng, nghe những lời dặn lại mình lặng yên không nói, những giọt nước mắt âm ỉ chảy dài trên mặt mình và rơi sang mặt chị, chị ơi! Đến hôm nay em vẫn chưa là một Đảng viên, buồn đến vô cùng.

22-04-1968

Hường ơi! Hướng đã chết rồi sao, mình nghe tin mà bàng hoàng như trong cơn ác mộng. Bao giờ cho hết những nỗi đau xót này – nay một người ngã xuống, mai lại một người ngã xuống. Xương máu đã chết cao như ngọn núi cắm thù sừng sững trước mắt chúng ta – Bao giờ! Bao giờ và bao giờ hỡi các đồng chí? Bao giờ mới đuổi hết lũ quân uống máu người không tanh ấy khỏi đất nước chúng ta.

Vậy là hết, những đêm dài rì rầm tâm sự bên nhau không bao giờ có nữa. Bên tai mình còn nghe rõ giọng Hướng trầm trầm tình cảm, Hướng khen ngợi đồng viên mình, ca ngợi mỗi tình thủy chung của mình. Vậy là hết, những buổi sáng cùng nhau tắm dưới suối nước, cùng nhau ăn một chén chè. Mình bỗng nhớ một hôm nào gặp Hướng bên bờ suối ở Nghĩa Hành. Hướng ôm mình trong tay hôn lên má tóc lên má mình và cả hai cùng rưng rưng nước mắt.

Nhìn chú Công vẫn bình thản không hay biết gì về tin sét đánh ấy mình xót xa như ai xát muối trong ruột - mất một đứa con như Hướng còn đau hơn mất cả một khúc ruột. Chú ơi, hãy nén đau thương lại đi chú, nếu như chú biết tin này! Và anh Quang- người con trai đã thủy chung chờ đợi Hướng trong bao nhiêu năm nay cũng không bao giờ thực hiện được mơ ước nữa, Hướng của anh đã vĩnh viễn nằm yên dưới đất quê hương anh rồi.

Một ngày mệt mỏi vô cùng – ba ca thương nặng vào một lúc - suốt một ngày đứng bên bàn mổ, đầu óc căng thẳng vì những vết thương, vì tiếng khóc xé ruột xé lòng của chú Công (cha Hướng) và vì những tin buồn dồn dập.

Đường đã bị bắt sống trên đường công tác, cậu bé sôi nổi nhiệt tình ấy không hiểu có chịu nổi những đòn tra tấn của quân thù hay không – Thương Đường vô hạn. Lá thư viết gửi Đường vậy là chưa đến nơi, người cầm thư đã chết và người nhận thư thì bị bắt!! Một giọng hát buồn từ đâu vọng vọng bên tai mình “Lòng mẹ bao la như biển thái bình rạt rào. Lời ru êm ái như dòng suối biển ngọt ngào”. Lời hát của Đường trong buổi tối hôm xưa hay là lời than đau xót của Đường trong ngục tối lúc mà Đường nghĩ đến người mẹ già đã suốt đời cặm cuoi nuôi con, đặt tất cả niềm vui, hy vọng vào đứa con cưng ấy không?

Biết bao nhiêu bà mẹ như mẹ Đường đã còn đau khổ khóc than đến cạn dòng nước mắt – ôi nếu mình ngã xuống, má mình cũng sẽ như bà mẹ ấy thôi, cũng sẽ là một bà mẹ suốt đời hy sinh vì con để rồi mãi mãi đau xót vì con mình đã ngã xuống nơi chiến trường khói lửa mẹ ơi! Con biết nói sao khi lòng con thương mẹ trăm nghìn triệu mà cũng đành xa mẹ ra đi. Quân thù còn đó, bao nhiêu bà mẹ còn mất con, bao nhiêu người chồng mất vợ - đau xót vô cùng.

25-04-1968

Cũng vẫn là những tin buồn, trên đường đi học ở tỉnh về, đoàn cán bộ của Đức Phổ bị địch tập kích nghe nói có hy sinh một số. Nghĩa cũng đi trong số đó, chẳng hiểu em mình có làm sao không? Em mình xông xáo dũng cảm, dễ có khả năng đi đầu bám đường lắm. Em ơi! Nếu em có làm sao thì chị biết nói gì nữa hử em? Chị sẽ khóc ròng bao đêm vắng hay là nước mắt khô lại thành ngọn lửa thù rục cháy trong tim chị? Mấy ngày này chị vẫn mong em về thăm bây giờ!...

26-04-1968

Nhận một lá thư từ H8 gửi về, không phải thư của M. mà là của anh Tâm. Đọc thư chỉ thấy buồn vô hạn. Những ngày qua đã lùi vào dĩ vãng lâu rồi, xa rồi, còn khơi lại làm gì nữa hử anh Tâm? Anh thương em nhưng vô tình làm em đau khổ? Anh báo tin rằng M. đang đau yếu, anh nói rằng anh hiểu em, thương em nhưng thực ra anh có hiểu em đâu? Anh chưa hiểu hết lòng tự ái của một cô gái xuất phát từ tầng lớp học sinh như em sao? Còn nếu đã hiểu thì ... tốt hơn hết là hãy nói với em về những điều cần thiết trước mắt: công tác tốt, cảnh giác tốt. Vậy thôi?

30-04-1968

Vẫn buồn ư Th.? Mấy ca thương nặng tưởng không sống nổi hôm nay đã ổn định cả rồi, những nụ cười trên khuôn mặt còn xanh mướt vì mất máu chẳng làm Th. vui đó sao? Những lời khen ngợi về thành tích điều trị và tổ chức của bệnh xá trong tháng qua đã chẳng làm Th. vui đó sao? Vậy mà vẫn cứ buồn. Nỗi buồn thâm sâu trong lòng mình như những giọt mưa thấm sâu trong lòng đất của những ngày mưa dài rả rích này. Muốn tìm lấy những niềm vui vô tư nhưng không sao tìm được, bộ ào mình đã hằn những nếp nhăn suy nghĩ rồi, có cách nào xóa mờ được đâu. Có chăng chỉ làm được điều đó nên bây giờ chỉ có một yêu cầu: điều trị cho bệnh nhân khỏi, xây dựng bệnh xá cho tốt. Ôi sao mình lại sinh ra làm một đứa con gái giàu mơ ước yêu thương đòi hỏi với cuộc đời quá nhiều như vậy?

Hoàn cảnh của mình là sự ao ước của bao nhiêu người: gia đình êm ấm đầy đủ, bản thân đã và đang có điều kiện tiến bộ, được công tác hợp khả năng, được chiều chuộng... Vậy thì có phải tại mình quá đòi hỏi hay không? Hãy trả lời đi hử cô Thuý khó tính và bướng bỉnh!

01-05-1968

Một lần nữa đón ngày quốc tế lao động giữa rừng – đó là một ngày im lặng dài và chìm ngập trong nỗi nhớ thương. Nhớ Hà nội, nhớ ba má và các em vô kể, vừa chớp mắt giữa trưa mình đã thấy mình về gặp má và em trong ngôi nhà ở trường cán bộ ý tề. Vẫn con đường nhỏ ấy, vẫn chiếc cổng nhà ông nghiệp ấy, mình chui qua nhưng song cửa gãy để lọt ra ngoài đường hờn nhiên như những ngày còn nhỏ. Xa nhà hơn một năm rồi, đây có phải là năm cuối cùng xa cách không đây? Bỗng dưng mình nhớ đến những ngày trước KN, vui và hy vọng tràn ngập bấy giờ!... Thì hãy cứ như hồi ấy đi hãy nhóm lên niềm vui của kẻ chiến thắng đã cầm trong tay ấy đi. Bài hát khởi nghĩa còn vang bên tai đó: “Xuống đường, xuống đường..., dù phai hy sinh ta nào

xá, giành lấy chính quyền về tay nhân dân” Minh cắt đứt câu chuyện bằng im lặng. Trong bóng tối mình vẫn nhận thấy sự băn khoăn của hai người bệnh nhân đang nói chuyện với mình. Hình như họ thấy được rõ cái im lặng nặng nề dẫm nước mắt ấy của mình. Họ thương mình một cách chân thành thấm thiết, nhưng họ càng nói mình càng thấy khổ đau. Họ hỏi mình vì sao không đấu tranh cho quyền lợi chính trị. Tại sao mình rất xứng đáng là một Đảng viên mà chi bộ không kết nạp. Vì sao? Vì sao và vì sao cơ? Ai mà tra lời được hỏi hai người bạn mến thương. Quả tình tôi không thể trả lời được, cái im lặng nặng nề của tôi chắc cũng nói được với các bạn nhiều về sự bế tắc đó. Hầu như tất cả mọi người đều nói rằng: “Trâm rất xứng đáng là một người Cộng Sản” vậy mà vẫn không đứng trong hàng ngũ ấy. Nào phải mình không thiết tha nhưng càng thiết tha càng chỉ thấy khổ đau mà thôi. Mấy hôm nay rất buồn, ngày ngày những lá thư, những lời nói, những hành động tỏ lòng thương mến thiết tha vẫn đến với mình. Nhưng chính những tình thương ấy lại là những mồi lửa châm vào một đồng củi đã khô từ lâu. Tại sao mọi người thương mến cảm phục mà Đảng lại khắt khe hẹp hòi với mình?

05-05-1968

M. ơi! Th biết nói gì với M đây. Nỗi nhớ thương yêu M vô hạn nhưng tình thương trộn lẫn sự giận hờn trách móc. M. nói Th. không hiểu M. ư? Đâu có, Th. hiểu M. nhưng hiểu hết chưa thì quả thật là chưa. Cho nên không thể nào không đau xót khi tất cả mọi người xung quanh vẫn nhìn Th. bằng đôi mắt xót thương. Cái đó M. đã làm Th. tự ái rồi. Một vết thương không thể hàn gắn. Đành vậy suốt đời tã sẽ mang nặng vết thương trong lòng!

Nghe M. đau nặng, buồn thương M. quá đổi. Giá có Th. ở bên Th. sẽ chăm sóc M. như vai trò mà người ta đã định cho chúng ta (mặc dù sự thực không phai như vậy). M. ơi, anh không phải là của em nhưng em muốn đem yêu thương xoa dịu đau đớn cho anh. Bằng cách nào bây giờ? Một cái gì linh cảm với Th. rằng sẽ không gặp M. nữa, lần chia tay ấy sẽ là lần cuối cùng. M. đứng nhìn theo Th. đi không ngoảnh lại mặc dù biết rằng một đôi mắt đen đang dõi theo Th. nhưng giây nằm trong cánh tay người đồng chí thân yêu ấy, chỉ còn là hình ảnh dĩ vãng xa xưa mà thôi.

06-05-1968

Rất nhiều chuyện đau đầu trong ngày vẫn xảy ra quanh mình. Thì đã tự nhủ rằng không thể đòi hỏi ở đâu chỉ có toàn những người tốt kia mà, đã khẳng định rằng “đời phải qua goiing tố nhưng chó có cúi đầu trước goiing tố” mà thực ra goiing tố đến với mình vẫn là những cơn goiing của ngày cuối hè, nhẹ nhàng âm ỉ mà thôi. Hãy vui lên đi, vui lên với những nụ cười triu mến của những người bệnh nhân đã giành cho mình, vui lên với những tình thương chân thực mà đa số những cán bộ trong huyện trong tỉnh, trong khu, quen biết đã giành cho mình. Vậy là được rồi Th. ơi, đừng đòi hỏi nữa. Đáng ư? Rồi Đảng sẽ phải thấy. Quanh mình nhiều người thương mến cảm phục hơn là số người thù ghét. Xét cho cùng họ có ghét mình chẳng qua cũng chỉ vì long ghen tỵ mà thôi.

09-05-68

Sống ở đời phải biết khiêm tốn nhưng đồng thời phải có một lòng tin, một ý thức tự chủ. Nếu mình làm đúng hãy cứ tự hào với mình đi, lương tâm trong sạch là liều thuốc quý nhất. Phải hiểu điều đó lấy điều đó làm cơ sở tự tin cho mình. Tại sao Th. cứ suy nghĩ hoài khi mà Th. đã biết rằng chuyện đó Thuý làm đúng? Cuộc sống đâu phải chỉ có tình cảm mà phải có lý trí. Có hiểu thế hay không hở cô gái bướng bỉnh?

13-05-1968

Hội nghị Paris khai mạc, đây lại là những ngày tháng 5 của 1954 đây chẳng. Mình hồi hộp theo dõi tin tức, biết chắc chắn rằng thắng lợi có được trong hội nghị phải do thắng lợi trên chiến trường quyết định. Vậy thì hãy chuẩn bị tinh thần bước vào một đợt chiến đấu quyết liệt cuối cùng rồi sau đó ai còn ai mất hãy hay. Dù còn dù mất cũng là những ngày vui bất tận khi hoà bình chân chính trở lại trên đất nước chúng ta. Hơn 20 năm rồi khói lửa đau thương vẫn trùm lên giải đất hiền lành. Nước mắt chúng ta chảy nhiều rồi, xương máu cũng đổ nhiều rồi. Chúng ta có tiếc gì đâu để đổi lấy độc lập tự do.

14-05-1968

Một dòng chữ ghi trên chiếc bàn: "Chị Trâm thương nhớ của em" dòng chữ của Sang. Một chuyện giản đơn thôi mà mình cảm động. Tình thương với Sang ngày càng thấm thiết. Có lần ngồi nói chuyện với Sang, hai chị em (chị mà nhỏ tuổi hơn em) cãi nhau vì chuyện nếu phải chết thì ai nên chết. Mình nhường cho Sang sống bởi vì đời Sang chưa hề hưởng sung sướng, bởi vì Sang là đứa con duy nhất của một người mẹ goá đã ở vậy nuôi con từ 21 tuổi đến giờ. Vậy mà Sang cứ khẳng khẳng rằng mình phải sống, phải trở về với mẹ, với em, với miền Bắc thân yêu đang trông đợi mình về. Rõ vớ vẩn, chuyện không đâu vào đâu cả nhưng sao hai chị em đều cảm thấy thương nhau hơn. Mình muốn đối với Sang bằng tình thương chân thực trong lành mà e rằng có ai hiểu lệch vấn đề đi không? Sang năm nay hơn mình ba tuổi, đã có vợ và con năm tuổi!

17-05-1968

Chiến tranh còn tiếp diễn, chết chóc vẫn diễn ra hàng ngày, từng giờ từng phút, dễ như trở bàn tay vậy. Mới tối hôm qua Thìn và anh Sơn còn cùng bọn mình trò chuyện. Thìn còn dặn Lệ mua vài may áo, hôm nay hai người ấy chỉ còn là hai cái xác nằm dưới nắm đất của đất Đức Phổ mà lần đầu họ đặt chân đến ấy rồi. Chết quá dễ dàng, không có cách nào đề phòng được nhưng tổn thất ấy cả, buồn làm sao.

Liên nói vậy mà đúng: hãy sống với nhau bằng tình thương chân thành đi, rồi hối hận khi bạ mình đã chết mới nghĩ rằng hồi còn sống đã không thương yêu đùm bọc lẫn nhau. Riêng mình sẽ làm như vậy, mà thực ra xưa nay mình vẫn giàu tình thương với tất cả mọi người. Một tình yêu rộng rãi nhưng rất đổi chân thành. Tất cả bệnh nhân trong bệnh xá này trong những lúc đau ốm nặng. Mình đều đến với họ bằng tinh thần trách nhiệm, bằng tình thương

thấm thiết đó cho nên dù xa lạ bao nhiêu rồi cũng thấy rằng có một cái gì gắn bó với người thầy thuốc mà họ thấy rất gần với họ ấy. Họ gọi mình bằng hai tiếng “Chị Hai”, họ xưng em mặc dù lớn tuổi hơn mình và họ vui đùa, làm nũng với mình nữa. Giữa những ngày gian khổ ác liệt này, mình đã tìm lấy niềm vui, sự an ủi nơi họ. Còn riêng tư, không Thuý ơi, đừng nghĩ nữa, hãy gạt đi những áng mây đang nhóm lên ở cuối góc trời, đừng để nó nổi cơn phong ba bão táp giữa tâm hồn Thuý nhé.

20-05-1968

Tiến chân những bệnh nhân lên đường trở về đội ngũ chiến đấu lẽ ra chỉ là niềm vui vậy mà cả người đi lẫn người ở lại buồn thối. Hơn một tháng nằm tại bệnh xá những người bệnh nhân ấy đã gắn bó với mình không phải chỉ là tình thương giữa người thầy thuốc với bệnh nhân mà trong tình cảm ấy có nỗi cảm thông sâu sắc giữa những người bạn. Hôm nay họ đi rồi, người ra đi còn nhớ chẳng những đêm dài trò chuyện mỗi lần mình đi trực, nhớ chẳng những buổi cả cơ quan đi cấy gao, họ đã cùng mình xử trí một ca thương, họ làm như những nhân viên thực thụ, đêm đến trong ánh đèn dầu họ ngồi hí hoáy lau dụng cụ... những ngày ấy vui sao! Bao giờ gặp lại nhau và có còn được gặp lại nhau không hở những người bạn mến thương?

25-05-1968

Những ngày u uất của tâm hồn. Cái gì đè nặng trên trái tim ta? Đâu phải chỉ có một nỗi buồn của vết thương rỉ máu của con tim đo đâu? Mà còn những gì nữa kia? Những sự thiếu công bằng vẫn còn trong xã hội vẫn diễn ra hàng ngày, vẫn có những con sâu, con mọt đang gặm dần danh dự của Đảng, những con sâu mọt ấy nếu không bị diệt đi nó sẽ đục khoét dần lòng tin yêu của Đảng. Rất buồn rằng mình chưa được đứng trong hàng ngũ của Đảng để đấu tranh cho đến cùng có lẽ vì thế mà những người đó cứ chần chừ không dám kết nạp mình mặc dù tất cả Đảng viên trong chi bộ, và rất nhiều người có trách nhiệm trong huyện, trong tỉnh này đều dồn đốc thúc việc giải quyết quyền lợi chính trị cho mình. Càng nghĩ càng buồn, muốn tâm sự với những người thân về những bức tức ấy nhưng với mình lại lặng thinh, nói ra liệu ai có hiểu hết cho mình hay không? Có ai phải sống những ngày nặng nề u uất như mình hay không? Sống giữa yêu thương mà không hề cảm thấy hạnh phúc bởi vì luôn có người ghen ghét trước lòng yêu thương mà nhiều người đã giành cho mình. Đã đành rằng đời bao giờ cũng có hai mặt tốt và xấu, không bao giờ có toàn một mặt tốt vậy mà sao Thuý cứ xót xa cay đắng mãi hở Thuý?

29-05-1968

Ngày từng ngày vẫn trôi qua nặng nề. Suốt ngày công việc bận rộn làm mình quên đi những chuyện bức bối nhưng rồi nó vẫn lại đâm nhói vào suy nghĩ như những cây gai nhức nhối. Tại sao vậy hở tất cả mọi người? Tại sao trong tay ta đã có vũ khí phẻ và tự phẻ mà không sử dụng để cho những ung nhọt của tư tưởng cứ mọc dần trong một số cái đầu óc? Tại sao khi ta là kẻ đứng, khi ta là một số đồng mà không đấu tranh được với một số nhỏ, để số người

ấy gây những khó khăn trở ngại cho tập thể. Đành rằng ở đâu cũng phải có kẻ xấu người tốt, đành rằng sự mâu thuẫn là quy luật tất nhiên của xã hội nhưng không thể vì tính chất quy luật ấy làm ta thoả mãn được. Nhiệm vụ ta là phải đấu tranh cho lẽ phải, mà đã đấu tranh thì phải bỏ sức lực, phải suy nghĩ và có khi phải hy sinh quyền lợi cá nhân, có khi là cả cuộc đời mình cho lẽ phải chiến thắng. Vậy đó Thuỳ ơi! Khi Thuỳ đã giác ngộ quyền lợi của giai cấp, của Đảng thì suốt đời Thuỳ sẽ gắn bó với sự nghiệp ấy. Thuỳ sẽ đau xót, khi sự nghiệp ấy bị tổn thương, Th. sẽ sướng vui khi sự nghiệp ấy lớn mạnh. Có gì đâu nữa hờ Th. ?

31-05-1968

Một cuộc chạy càn quy mô nơi căn cứ, toàn bệnh xá di chuyển, vất vả vô cùng. Lòng mình nao nao thương xót khi nhìn những thương binh mồ hôi lấm tấm trên gương mặt còn xanh mướt, ráng sức bước từng bước một qua hết đèo lại dốc. Sau này nếu được sống trong hoa thơm nắng đẹp của XHCN hãy nhớ và nhớ mãi cảnh này, hãy nhớ sự hy sinh của những người đã đổ máu vì sự nghiệp chung, vì ai mà chúng ta vất vả hôm nay hờ các đồng chí? Vì bọn quỷ cướp nước còn đang trên đất nước chúng ta cho nên... ời những người thương binh mà tôi thương yêu như ruột thịt hãy cười lên trong gian khổ, hãy giữ niềm lạc quan vô bờ bến mà từ lâu nay các đồng chí đã giữ được dù trong hoàn cảnh khó khăn đến thế nào!

01-06-1968

Một buổi sáng như sáng nay, rừng cây xanh tươi sau một trận mưa rào, không gian trong lành mà sao lòng mình lại ngập tràn thương nhớ, nhớ miền Bắc vô vàn. Nhớ từ những hàng cây bên đường phố, những cây bàng, cây sấu lá xanh bóng sau những cơn mưa và con đường nhựa sạch sẽ vào những buổi sáng. Nhớ một căn phòng đơn sơ nhưng đầm ấm, buổi sáng râm ran tiếng cười nói chen lẫn, tiếng phát thanh từ chiếc radio để giữa nhà. Nhớ mẹ, nhớ ba, nhớ Phương và tất cả những người thân yêu ngoài ấy. Bao giờ tiếng súng chiến tranh chấm dứt để ta trở về với miền Bắc yêu thương? Liệu có còn có được những ngày đoàn tụ ấy nữa không? Chiến tranh là mất mát, trên mảnh đất miền Nam nóng bỏng lửa khói này, hầu như 100% gia đình đều có tang tóc. Chết chóc đau thương đè nặng trên đầu mỗi người dân miền Nam nhưng càng đau xót họ càng căm thù, càng thêm sức chiến đấu. Cuộc đời và hoàn cảnh của mỗi người ở đây đều là một bài học quý giá đối với mình. Đó chẳng phải là niềm vinh dự mà Th. được hưởng hay sao? Như trong lá thư cậu Thao đã nói với mình: "Đừng buồn Th. nhé, tất cả ngoài này đều hướng về miền Nam thân yêu, ở đó ai ai cũng có ít nhất là một người thân đang chiến đấu"

Th. ra đi bao nhiêu người ngoài đó đang rồi theo từng bước của Th. mong đợi và tin tưởng rằng Th. sẽ chiến thắng. Th. đã chiến thắng trong mùa khô ác liệt vừa qua nhưng còn cần cố gắng nữa để chiến thắng với cả đất nước và ... Th. ơi hãy chiến thắng mọi đau buồn đang đè nặng trên trái tim Thuỳ. Hay vui như nụ cười Th. vẫn nguy trang trên nét mặt hàng ngày, đừng để có

ai đó khẽ hỏi Th. vì sao lại buồn, vì sao mà đã nguy trang rồi mà vẫn không dấu được nỗi buồn sau nụ cười luôn nở ấy?

02-06-1968

Chiều mưa, những giọt mưa rả rích rơi từ trên mái lá, từ những lá cây tạo thành một âm thanh đều đều buồn đến lạ lùng. Lâu rồi mình quên đi cái cảm giác của một cô học sinh Chu Văn An ngồi ngậm chiếc đuôi bút quên nghe thầy giảng bài, lơ đãng nhìn ra mặt hồ Tây mờ mịt trong mưa phùn mà nghĩ vớ vẩn. Cái cảm giác xa xưa vừa tiểu tư sản vừa trẻ con mới lớn ấy sao hôm nay lại sống dậy trong mình, một cán bộ đang lăn lộn trong cuộc kháng chiến sinh tử này. Một năm qua đã cho mình hiểu thêm về hai chữ: Thực tế! Vâng! Cuộc đời thực tế gồm hai mặt. Cuộc đời vẫn bao la niềm ưu ái, mình vẫn dễ dàng tìm thấy niềm thương yêu ở cuộc đời nhưng với điều kiện là mình phải sống chân tình, sống bằng lòng vị tha đối với cuộc đời. Nhưng ... dù anh có chân thực bao nhiêu đi nữa rồi vẫn có lúc anh đau xót thấy rằng vẫn có những kẻ dùng mảnh lối khôn khéo lừa đảo anh để giành cướp với anh từng chút uy tín, từng chút quyền lợi có khi chỉ là những chuyện vô cùng nhỏ nhặt như miếng ăn, đồ vật. Anh muốn sống hoàn toàn vô tư, chỉ biết có lẽ phải, có tình thân ái thôi ư? Không được, sẽ có kẻ cho anh là ngốc, là để cho kẻ khác đè đầu cưỡi cổ dễ dàng, vậy thì phải đấu tranh mà đấu tranh phải có lý lẽ cộng kinh nghiệm sống, cuộc đấu tranh ấy đâu phải chỉ là giữa một cá nhân với một cá nhân khác, một nhóm người này với một nhóm người khác mà đó là cuộc đấu tranh giữa hai luồng tư tưởng lạc hậu và tiến bộ. Tư tưởng lạc hậu là của những người còn mang những tàn dư của tư tưởng phi vô sản và tư tưởng tiến bộ là của những người đang phấn đấu vì sự nghiệp chung. Quy luật đó là lẽ tất nhiên!

04-06-1968

Càng đi vào thực tế càng thấy phức tạp. Con người sao sống với nhiều đòi hỏi quá đi. Không bao giờ thoả mãn được cả, càng ngày càng muốn hoàn chỉnh, càng ngày càng lắm yêu cầu và trong những bước tiến lên ấy bao nhiêu là gai góc cản trở, nếu không vững chí bền tâm sẽ dễ dàng thất bại.

Ơi cô gái sống với nhiều suy nghĩ kia ơi, nghĩ làm gì cho nhiều để rồi phải nặng những đau buồn. Hãy cứ tìm lấy niềm vui đi, hãy cứ sống giàu lòng tha thứ, giàu sự hy sinh một cách tự giác đi. Đừng đòi hỏi ở cuộc đời quá nhiều nữa.

Mưa vẫn cứ rơi hoài, mưa càng thêm buồn thấm thía và mưa lạnh làm cho người ta thêm khát vô cùng một cảnh xum họp của gia đình. Ước gì có cách bay về căn nhà xinh đẹp ở phố Lò Đúc để cùng ba má và các em ăn một bữa cơm rau muống và nằm trong tấm chăn bông ấm áp ngủ một giấc ngon lành. Đêm qua mơ thấy hoà bình đã lập lại, mình trở về gặp lại mọi người. Ôi! giấc mơ hoà bình độc lập đã cháy bỏng trong lòng cả 30 triệu đồng bào ta từ lâu rồi. Vì nền hoà bình độc lập ấy mà chúng ta đã hy sinh tất cả. Biết bao nhiêu người đã tình nguyện hiến dâng cả cuộc đời mình vì bốn chữ: Độc lập, Tự do. Cả mình nữa, mình cũng đã hy sinh cuộc sống riêng mình vì sự nghiệp vĩ đại ấy!

15-06-1968

Nhật ký ơi! Đừng trách Thùy nghe, nếu như Thùy cứ ghi vào nhật ký những dòng tâm sự nặng trĩu đau buồn. Tiếng súng chiến thắng đang nổi lên trên khắp chiến trường Nam-Bắc. Thắng lợi đã đến gần chúng ta rồi... nhưng trên mảnh đất Đức Phổ này vẫn còn nặng những đau thương, ngày từng ngày máu vẫn rơi, xương vẫn đổ. Điều đáng buồn nhất là trong gian khổ ấy Thùy chưa thấy được sự công bằng, sự trung thực. Chưa có một sự đấu tranh để thắng những cái ty tiện đón hèn cứ xảy làm sứt mẻ danh dự của hai chữ Đảng viên và làm mòn mỏi niềm vui say công tác của mọi người trong bệnh xá. Thùy ơi! Th. chịu thua sao? Khi mà anh em quần chúng Đảng viên, thanh niên đều ủng hộ Th. mà vẫn không thắng được một vài cá nhân đang hoành hành trong đội ngũ cán bộ của bệnh xá. Cả mùa khô ác liệt không một lúc nào mình thấy bi quan, mình luôn cười trong gian khổ vậy mà bây giờ mình đau khổ quá đi. Kẻ thù phi nghĩa không sợ mà sợ những nọc độc của kẻ thù còn rớt lại nơi đồng chí của mình.

Hãy giữ vững tinh thần đấu tranh, hãy tìm thấy niềm vui của kẻ chiến thắng, hãy tự tin ở mình, mong Th. hãy giữ nghị lực để đấu tranh đến cùng vì sự nghiệp cách mạng.

20-06-1968

Thư Đường gửi về, lá thư đầm nước mắt từ ngục tù lọt qua bàn tay hợp phát về đây với mình. Đường viết: "Lá thư tay đơn sơ nhưng xin chị hãy giữ làm kỷ vật vì nó gói trọn cả tấm chân tình của em trong đó, nếu em không còn nữa thì chị hãy nhớ rằng mãi mãi cho đến lúc chết em vẫn tôn thờ yêu quý chị".

Mình gặp Đường vào một buổi chiều nắng gắt khi mình xách ba lô từ tỉnh tìm về Đức Phổ, mảnh đất Phổ phong lạ lùng đã đón mình bằng tất cả mến thương, điển hình là Đường. Chỉ một ngày sống ở nhà Đường cậu bé ấy đã quán quýt bên mình. Đó là một cậu bé học sinh thông minh can đảm, nếu ở chế độ XHCN có thể đó là một cây bút trẻ có triển vọng, nhưng ở đây dưới mái trường của địch những hạn chế đau xót đối với tâm hồn ham hiểu biết, giàu ước mơ như Đường. Mình đã cảm thông với tâm tính cậu học sinh đó, trong một thời gian ngắn hai chị em cam thấy gắn bó. Chiều hôm sau mình trở về vị trí, Đường ở lại ít lâu sau, em bị bắt trong lúc đi làm công tác trở về. Chúng đã đánh đập Đường dã man tàn ác hết sức nhưng Đường không nửa lời khai, chúng lập hồ sơ đưa đi Côn Đảo may nhờ có một thầy dạy cũ xin cho Đường ở lại, bây giờ chúng đưa Đường đi lính, đang trong thời kỳ luyện tập. Liệu đến lúc ra chiến đấu Đường có trở về được với đội ngũ cách mạng hay không? Hay một viên đạn nào đó sẽ làm đứt đoạn cuộc đời đầy hy vọng của Đường?

28-06-1968

M. ơi! M. lại về đó ư? Lại là M. của những tối thứ tư trên con đường cũ đó ư? Nếu M. nói rằng trong quan hệ giữa chúng ta M. chưa hề phạm một sai lầm nào đối với Thùy cả? Nếu là như vậy thì... cuộc đời sẽ ra sao M. nhỉ?

Thùy đâu phải đứa hẹp hòi, cũng không là kẻ thiêm cận, vậy mà Th. đã đi đến kết luận như thời gian qua nghĩa là đã có cả một quá trình suy nghĩ. Cũng chẳng biết sẽ nói với M. như thế nào. Không! M. ơi, hãy đi đi, đừng gieo đau buồn lên con tim róm máu của Th. nữa nếu quả thực giữa chúng ta không thể có một hạnh phúc vĩnh viễn, dù hai chúng ta còn sống sau cuộc chiến tranh này.

30-06-1968

Mùa thu chưa đến mà lá vàng chìm ngập cả không gian. Chưa bao giờ mình cảm thấy đau khổ và cô đơn đến mức này. “Đời phải trải qua giông tố nhưng chớ có cúi đầu trước giông tố”. Thì hãy đứng dậy Thùy ơi, dù gió mưa giông bão đang nổi lên, dù nước mắt chảy tràn thành suối nguồn đau khổ thì cũng hãy giữ vững tinh thần. Th. hãy bằng nghị lực, bằng niềm tin ở chính nghĩa, bằng lý tưởng cuộc đời mình mà đi tiếp những bước đường gai góc gian lao. Có thắng lợi nào đến với chúng ta mà không phải đổi bằng mồ hôi nước mắt, bằng suy nghĩ khổ đau có khi bằng cả xương máu nữa Thùy à. Khi biết tình yêu tan vỡ Th. không rơi một giọt nước mắt vậy mà sao bây giờ Th. lại mềm yếu đến vậy hờ Th.?

03-07-1968

Tháng 7 lại về với những cơn gió nam xào xạc thổi rung cây, từng buổi sớm mai dịu mát và từng đêm trăng êm ả giữa rừng. Tháng 7 năm nay trong cái nắng chói chang còn cháy bỏng niềm tin ở thắng lợi, cháy bỏng niềm mơ ước hoà bình, tháng 7 năm nay còn nặng trĩu đau thương căm thù khi đất nước còn chìm trong lửa khói chiến tranh. Từ những năm xa xôi mình đã biết tháng 7 với ngày 20, ngày hội nghị hiệp thương, nhưng nhận thức cho đầy đủ về ngày đó về sự đấu tranh xương máu về cả một quá trình cách mạng vĩ đại bằng công sức của 30 triệu con người trên mảnh đất VN ngày lần anh hùng này thì hình như mới độ 6 năm nay. Đó là một mùa hè ở Hà nội, khi đêm tháng 7 êm dịu ôm trùm lấy không gian, trên con đường vắng mình từ giả người chiến sỹ giải phóng quân, tiễn anh lên đường đi vào cuộc kháng chiến thần thánh. Từ đó đến nay mình đã lớn thêm mỗi khi tháng 7 lại về.

Giờ đây, cũng là một ngày tháng 7, giữa núi rừng mình đang cùng thương binh chạy càn. Chạy càn ở từ thế chiến thắng, chỉ có những người VN như chúng ta mới thấy được cái thế chiến thắng dù địch đang đuổi theo sau lưng, dù vai nặng trĩu ba lô, dù chân đạp rừng băng suối đi lánh địch.

Mình từng nhớ đến câu thơ của Tố Hữu:

Khắp nơi đâu trên trái đất này
Như miền Nam đắng cay chung thủy
Như miền Nam gan góc dạn dày.

Nhà thơ của chúng ta đã nói đúng vô cùng, vì có nơi đâu như mảnh đất này không? Có nơi đâu mà mỗi người dân đều là một chiến sỹ diệt mỹ, mỗi mảnh đất đều thấm máu kẻ thù, mỗi gia đình đều mang khăn tang mà vốn kiên cường chiến đấu với niềm lạc quan kỳ lạ.

Thùy ơi, vinh dự biết bao khi Thùy được đứng trong đội ngũ chiến đấu ấy.

05-07-1968

Một người bạn của M. về bệnh xá. Câu chuyện mà anh nói với dụng ý ven đắp cho quan hệ giữa mình với M. ngược lại chỉ làm mình thêm tự ái và buồn. Quả thực M. không xứng đáng với tình yêu chung thủy của mình, tại sao mọi người lại khuyên mình hãy tha thứ cho M. và trở lại với M.? Không đâu, mình không bao giờ chịu một tình yêu chấp vá và M. cũng không phải là kẻ chịu van xin mình tha thứ để được một tình yêu chấp vá. M. nói rằng anh không hề phạm một sai lầm nào dù nhỏ đối với mình, đó là một lời nói không thực, chính buổi chia tay nhau cách đây 8 năm về trước M. đã nhận sai lầm là tại sao lại ngộ tình yêu với một người con gái mà anh biết rằng không nên đặt vấn đề yêu đương và xây dựng gia đình. Sai lầm đó là khởi đầu để rồi sau này M. tiếp tục sai lầm nữa.

M. ơi! nếu anh đọc những dòng này anh sẽ nói sao? Sẽ mất bao nhiêu đêm để tranh luận cùng em cho ra lẽ.

06-07-1968

Những lá thư mọc mọc chân thành vẫn không sao an ủi và làm vơi nỗi nhớ thương của mình. Anh em bè bạn ở đâu cũng nhớ cũng thương mình vậy mà mình vẫn cảm thấy cô đơn. Mình chưa được đứng trong một tập thể tiên phong nhất. Trái tim mình thiếu ngọn lửa của Đảng và của tình yêu sưởi ấm! Mình đã đến với Đảng bằng cả con tim chân thành tha thiết, nhưng hình như sự đáp lại cũng không hề như vậy, và với M. anh cũng đã không xứng đáng. Cuộc đời có ba việc lớn: Lý tưởng, sự nghiệp và tình yêu. Chưa việc nào mình đạt được cả, vì vậy không buồn sao được.

Những ngày này nhớ nhà vô kể, gió rừng xào xạc, mình nghe như khóm mía sau nhà đang xào xạc trở mình cọ lá vào nhau. Nắng hè chói chang mình tưởng như đang cùng bè bạn học tập và vui đùa trong những chiều hành lang đầy nắng ở bệnh viện Bạch Mai... bất cứ một hình ảnh, một âm thanh nào cũng đều có thể gợi lại những ngày sống trên miền Bắc XHCN. Bây giờ ngoài ấy ra sao? Ba má làm việc có thoải mái không? Có gặp những gì vướng mắc trong công tác không? Ba má yêu thương ơi, đưa con gái mà ba má đã cưng từ thuở nhỏ ấy bây giờ đang thực sự bước vào cuộc đời, một cuộc đời thực tế hết sức với đầy đủ mọi mặt: yêu thương, căm giận, tin tưởng, đau buồn, một cuộc đời có đầy đủ máu, nước mắt, mồ hôi và cả thắng lợi giành được từ trong muôn nghìn gian khổ ấy.

Ba má có tin rằng con sẽ vượt qua được không? Đưa con gái đã sầu đã cảm nhưng lại giàu niềm vui và nghị lực của ba má sẽ thắng. Đó là một lời hứa nghiêm túc đó ba má ạ!

08-07-1968

Mấy bức tranh và dòng chữ đơn sơ của Mùi gửi tặng làm mình cảm thấy băng khuâng: "Lần này mình không viết cho tập thể một bức thư không phải vì không thương yêu người bạn gái rất quý của mình...". Vậy thì vì sao hờ Mùi? Tâm tình những đứa tiểu tư sản bao giờ cũng phức tạp, có điều lạ mình vẫn muốn như vậy hơn là cái giản đơn rành mạch chất phát của người nông dân.

Tính tiểu tư sản của mình còn ở đó đó, chứ còn không phải như họ nói mình tác phong tiểu tư sản đâu. Tiểu tư sản gì đâu trong tác phong khi mà mình hoà mình được khắp trong mọi tầng lớp nhân dân?

11-07-1968

Một đêm dài nói chuyện với Luân, một học sinh đang học bổ túc y tá, những buổi nói chuyện như thế này đã bồi đắp cho tình thương của mình thêm phong phú, đã xây dựng cho mình một ý thức về sự giác ngộ cách mạng và về nhân sinh quan của một người cộng sản. Hơn những bài lý thuyết, cuộc đời Luân là một bài học về những vấn đề ấy. Từ 10 tuổi đầu Luân đã biết cách mạng, em biết nỗi căm thù của một gia đình bị cô lập trước chính quyền của Mỹ Diệm. Em biết nỗi thương bà già, thương mẹ trẻ, em thơ đang chịu muôn ngàn đau khổ dưới chế độ của chúng. Và em đã đi, đêm đêm băng rào của áp chiến lược liên lạc đưa tin tức cho cán bộ. Rồi mới 15 tuổi đầu em cầm súng tham gia du kích, từ ấy đến nay bàn tay của cậu bé 21 tuổi ấy đã bao lần bắn gục Mỹ và cũng đã bao lần đỡ trên tay em những đồng chí của mình đã ngục xuống trên mảnh đất quê em. Cả mùa khô năm qua Luân đã trụ bám cùng đội du kích Phổ Minh, ngày nằm công sự, đêm đi làm công tác. Mưa gió phong sương đã đọng trên khuôn mặt của tuổi 20. Luân hơi già trước tuổi và già hơi rất nhiều lần so với tuổi đời về tuổi làm cách mạng. Mình thương Luân, phục Luân, tuy Luân còn một số nhược điểm nhưng đó là một trong những người dân Việt nam anh hùng và ngàn lần anh hùng.

Đêm khuya, đài phát thanh đã hết nói từ lâu, hai chị em vẫn còn thao thức, mỗi người một ý nghĩ. Mình nghĩ đến ngày hoà bình, mình mong ước Luân cũng như muôn ngàn thanh niên Miền Nam 20 năm ròng đắng cay gian khổ sẽ còn sống còn được hưởng những ngày hạnh phúc ấy! Còn Luân, em nghĩ gì hở em? Hãy nuôi mãi niềm tin, hy vọng của tuổi trẻ, chị không muốn thấy sự khổ đau đang về trong đôi mắt còn thoáng nét ngây thơ của em đâu.

14-07-1968

Được tin cha chết, Thuận ngã trên giường khóc nức nở, tiếng khóc cố kìm lại vẫn bật lên, tiếng khóc của một người con trai đầy nghị lực như Thuận làm mình thấy xót xa như ai xát muối vào ruột. Thương Thuận vô vàn mà chẳng biết nói gì với Thuận.

Thuận mồ côi mẹ từ nhỏ, người cha cặm cui nuôi ba đứa con, người chị gái của Thuận mới bị pháo bắn chết cách đây hơn nửa tháng, bỏ lại 4 đứa con thơ dại. Đó phải chăng là nỗi buồn thỉnh thoảng hiện lên trong đôi mắt rất đẹp của người trai trẻ tuổi ấy. Thuận còn một em gái, đứa em từ lúc chưa đến tuổi trưởng thành cũng đã đi làm cách mạng. Ngay từ buổi đầu gặp gỡ mình đã cảm thấy mến thương Thuận, không phải vì Thuận có gương mặt của một arteur, khi anh còn là sinh viên, mà là vì tính nết chăm học chăm làm, biết đối xử có tình có lý với mọi người xung quanh của Thuận.

Bây giờ biết nói gì để an ủi Thuận được đây, cha Thuận chết ai sẽ nuôi hai anh em đi thoát ly công tác, nhà cửa ruộng vườn sẽ bỏ cho ai. Chính mình, mình cũng chẳng hiểu sẽ giải quyết ra sao để trọn vẹn đôi đường. Thuận đang ngồi trước mặt mình, đôi mi dài chớp chớp cố dấu nỗi nghẹn ngào

nhưng giọng nói vẫn hơi đứt quãng: “Chị cho em về nhà giải quyết sắp xếp việc gia đình mấy bữa rồi sẽ trở lên, nhà em bây giờ trâu bò ruộng đất chỉ còn em giải quyết chị thông cảm cho em!”. Không hiểu Thuận còn định nói gì nữa không mà câu nói dừng lại đó.

Vuốt nhẹ trên đôi tay đang nóng bừng vì sốt rét của Thuận mình cũng ghen lòng: “Em cứ về lo giải quyết cho xong công việc nhà, vấn đề học tập em đừng lo, chị và lớp sẽ tất cả cho em. Mong sao em vững vàng trong công tác và học tập”.

Đi nghe em, đi cho vững trên con đường máu lửa nhưng vô cùng vinh quang mà em đã chọn.

18-07-1968

Nhận được 10 lá thư miền Bắc một lúc. Mỗi người một vẻ nhưng tất cả đều toát lên niềm thương yêu tha thiết đối với mình và mỗi người mỗi nét vẽ thành một bức tranh sinh động về miền Bắc anh hùng. Miền Bắc thân yêu vẫn khoẻ mạnh vươn lên trong bom rơi lửa đạn. Chiến tranh không hề làm chậm bước đi của đất nước ta trên đường chiến thắng. Dĩ nhiên vẫn có những vết thương đau trên mình đất nước nhưng như một người trai đầy nghị lực mặc dù vết thương đau chàng trai vẫn đi, nụ cười trên môi và niềm tin trong đôi mắt. Mình đã gặp biết bao nhiêu người trai như vậy trên đất miền Nam anh hùng này và hôm nay qua những lá thư miền Bắc hình ảnh chàng trai ấy lại hiện lên vĩ đại và sinh động vô cùng.

20-07-1968

Những ngày bận rộn công tác dồn dập, thương nặng, người ít, mọi người trong bệnh xá đều hết sức vất vả. Riêng mình trách nhiệm càng nặng nề hơn bao giờ hết, mỗi ngày làm việc từ sáng tinh mơ cho đến đêm khuya khối lượng công việc quá lớn mà người không có nên một mình mình vừa phụ trách bệnh xá vừa lo điều trị, vừa giảng dạy. Vô cùng vất vả cũng còn nhiều khó khăn trong công việc nhưng hơn bao giờ hết mình cảm thấy rằng mình đã đem hết tài năng, sức lực của mình để cống hiến cho cách mạng. Đôi mắt người thương binh hôm nào đau nhức tưởng chừng như phải bỏ, hôm nay cũng đã sáng lại một phần, cánh tay anh bộ đội sưng phù đe dọa chảy máu bây giờ cũng đã lành lặn. Những cánh tay xương gãy rồi cũng liền lại... đó chính là sức lực của mình và những người y tá đêm ngày lăn lộn trong công tác bên giường bệnh.

Và rồi những học sinh mình cũng đã đem lại những điều quý giá trong lý luận về y học. Mình đến lớp không phải chỉ vì tinh thần trách nhiệm mà bằng cả tình thương của một người chị đối với những đứa em đã chịu biết bao nhiêu thiệt thòi đau khổ vì bọn bán nước nên không tìm đến với khoa học được. Thương biết mấy những Thuận, những Liên, những Luân, Xuân, Nghĩa mỗi người một hoàn cảnh nhưng đều rất giống nhau: rất ham học, rất cố gắng để đạt mức hiểu biết cao nhất, Thuận mới vừa khóc cha chết, hai chiếc tang còn đè nặng trên ngực nhưng nụ cười đã trở lại trên đôi môi nhợt nhạt. Thuận đã hát, đã cười đã sôi nổi thảo luận, nhìn Thuận mình biết bao mến thương và cảm phục..

Liên vừa lo học vừa lo làm việc trong bệnh xá, Liên lẫn lộn trong mọi công việc từ sớm đến tối như một con chim nhanh nhẹn vui cười đi đầu trong mọi gian khổ. Đó cũng là một hình ảnh mà mình cần học tập.

Kể làm sao cho hết những người anh hùng vô danh mà mảnh đất miền Nam đau thương khói lửa này đã tạo nên họ. Cho nên được tham gia vào cuộc cách mạng miền Nam quả là một điều vinh dự lớn đối với mình.

25-07-1968

Một buổi ngồi bên giường bệnh của Lâm, Lâm bị một mảnh đạn cối cá nhân xuyên vào tử cung, mảnh đạn ác nghiệt đã giết chết một nửa người Lâm. Từ $\frac{1}{2}$ ngực trở xuống Lâm hoàn toàn bại liệt, lở loét và biết bao nhiêu đau đớn hành hạ Lâm.

Lâm năm nay 24 tuổi, là một cá bộ y tế xuất sắc của Phổ Văn, ban dân y huyện mới rút Lâm về bổ sung chưa được một tháng, trong lần đi công tác vừa qua địch càn đến, Lâm xuống công sự nhưng khi tay anh vừa mở nắp công sự thì bọn Mỹ đã đến sát sau lưng, một mảnh đạn nhỏ đã giết hại đời Lâm một cách đau đớn. Lâm chưa chết, nhưng chỉ còn nằm để chờ chết, đứt tử cung trong điều kiện miền Bắc còn bó tay nữa là ở đây.

Lâm biết điều đó nên đau khổ vô cùng, chiều nay ngồi bên Lâm, Lâm đưa lá thư của Hạnh (người vợ trẻ của Lâm) cho mình coi rồi nói khẽ với mình:

“Chị ơi, các chị tận tình, gia đình tận tình nuôi em để làm gì, trước sau em cũng chết, em có sống cũng chỉ làm khổ các chị và gia đình mà thôi...”. Một giọt nước mắt lăn dài trên gò má gầy ốm của Lâm.

Thương Lâm vô cùng mà chẳng biết nói sao nếu đặt mình vào hoàn cảnh của Lâm chắc mình cũng nói như vậy mà thôi. Nhưng không lẽ không động viên Lâm. Ôi! Chiến tranh sao mà đáng căm thù đến vậy và đáng căm thù vô cùng là bọn quỷ hiếu chiến vì sao chúng lại thích đi tàn sát bắn giết những người dân hiền lành giản dị như chúng ta. Ví sao chúng đang tâm giết chết những thanh niên đang tha thiết yêu đời, đang sống và chiến đấu với bao nhiêu mơ ước như Lâm, như Lý, như Hoàng và nghìn vạn người khác nữa?

28-07-1968

Anh Khả bị bắt rồi!

Buồn biết bao nhiêu, anh Khả mới hôm nào đó nắm tay Thủy thân thiết, bàn tay của người anh đồng hương, đồng nghiệp ấm nồng thân tình, mới hôm nào đó hai anh em lúi cuội bên bàn mổ, nét chữ anh còn in trên bệnh án hôm nay... anh đang nằm ở đâu? Trong một chiếc cùm nặng trĩu hay trong phòng tra tấn của một nhà giam nào. Buổi sáng ấy (20/07) anh ra đi, chắc anh không bao giờ nghĩ rằng anh sẽ sa vào tay giặc nên anh chào mọi người với nụ cười đùa vui, anh nắm tay mình nói khẽ “anh đi nghe Thủy” rồi đi xa mấy bước anh nói to hơn: “Độ mười bữa nữa anh về, nhiều lắm là 15 bữa”. Anh Khả mến thương ơi, đến bây giờ Th. càng thấy quý anh, thương anh hơn bao giờ hết. Tình thương mộc mạc rất đời chân tình ấy có từ những buổi Thủy còn quấn chiếc khăn đỏ trên vai, từ những ngày anh còn là chú Khả. Nhớ anh, Thủy nhớ cả một chuỗi ngày êm ấm, ở đó có một căn nhà xinh có

đôi mắt đen tròn của bé Kim... Có bao giờ gặp anh nữa không hở anh? Ba lô anh còn đây, mỗi khi nhìn thấy nó Thùy thấy đau nhói trong lòng.

04-08-1968

Vẫn là những ngày công tác dồn dập khó khăn vẫn đến từng giờ, từng ngày vậy mà sao lòng mình lại thấy ấm áp niềm vui. Phải chăng nụ cười trên đôi môi còn thoáng nét đau buồn của người học sinh trẻ ấy làm mình dịu đi mọi suy nghĩ về riêng tư? Phải chăng vì tiếng hát lạc giọng văng vẳng lên khi lòng người trai ấy vẫn đang rớm máu vì hai chiếc tang đề nặng trên ngực, đã là một lời nhắc nhở mình hãy học tập tinh thần lạc quan kỳ diệu đó. Vâng, tôi xin học tập và học tập không ngừng để giữ vững niềm lạc quan cách mạng mà các đồng chí đã dạy tôi bằng cuộc sống chiến đấu kiên cường của các đồng chí.

Và mình đã vui, lời ca lại cất lên sau những giờ lao động mệt nhọc. Lòng sung sướng xiết bao khi thấy rằng có rất nhiều đôi mắt nhìn mình cảm thông thương yêu và mến phục. Đó là đôi mắt của những học sinh mong đợi mình lên lớp. Đó là đôi mắt của các bệnh nhân mong mình đến bệnh phòng... Vậy là đủ rồi Thuỳ ạ, đừng đòi hỏi cao hơn nữa. Cả Đức Phổ này đã giành cho mình niềm thương yêu triu mến, đó là một ưu tiên rất lớn rồi.

Chi Hai về mang tin buồn: Anh Dũng đã chết vì Mỹ bắt sống và giết tại chỗ.

Đau xót biết chừng nào!

Không lẽ quyển sổ nhỏ này cứ ghi tiếp mãi những trang đầy máu hay sao? Nhưng Thuỳ ơi! Hãy ghi đi, ghi cho đầy đủ tất cả máu xương, mồ hôi nước mắt của đồng bào ta đã đổ 20 năm nay và ở những ngày cuối của cuộc đấu tranh sinh tử này mỗi sự hy sinh càng đáng ghi nhớ nhiều hơn nữa. Vì sao ư? Vì đã bao nhiêu năm rồi ta chiến đấu hy sinh và niềm hy vọng đã như một ngọn đèn rực sáng trước mắt, ở cuối đoạn đường, hôm nay gần đến đích thì ta đã ngã xuống...

08-08-1968

Trời chưa sang thu nhưng mỗi buổi sáng về đã thấy lạnh lạnh. Phải chăng cái lạnh giữa núi rừng đã khiến mình cảm thấy cô đơn? Không đâu Thuỳ ơi, Thùy đừng đối với chính mình, Thùy đang buồn, một nỗi buồn mà dù Th. có được biết bao nhiêu yêu thương của bao nhiêu người cũng không che lấp nổi. Thuỳ ơi! Biết trả lời sao khi đời vẫn có những người ty tiện nhỏ nhen, làm sao mà biết được? Va như một dòng suối trong nước rì rào chảy trong veo nhưng vẫn có đôi chỗ có những vũng nước đọng ven bờ đá. Dù sao dòng suối vẫn đẹp, ta nhìn cả dòng suối và yêu cái nên thơ của dòng suối chứ ai lại vì một vũng nước nhỏ mà ghét bỏ nó.

M. ơi, M. cũng như dòng suối ấy chăng? M. cũng là dòng nước trong chảy rì rào êm đẹp và cũng còn những vũng nước đọng ven bờ. Thùy là người đi giữa rừng, nghĩ sao đây? "Mong rằng đó là một lời thề độc trong chuyện cổ tích trước những dư luận phù thủy mà những chuyện như vậy không nên có ở tâm hồn trong sáng và tinh tế như Th."

M. bảo Th. quên đi những điều đã làm ảnh hưởng đến niềm tin ở nhau ư? Không đâu M. ơi! Niềm tin bằng 10 năm thương nhớ đợi chờ phải đâu dễ sút mẻ nhưng khi đã sút mẻ lại không dễ gì mà hàn gắn.
Cho nên chẳng biết nói sao. M. ơi, nếu trong chuyến đi này nếu M. không trở về nữa thì sao? Ôi, sao chúng ta chỉ đem đến cho nhau những đau buồn, mà nói cho đúng hơn là sao M. cứ gieo đau buồn lên trái tim một người con gái sôi nổi yêu thương và tràn đầy hy vọng ở cuộc đời.

19-08-1968

Những buổi chiều như chiều nay, nắng vàng yếu ớt đang xuyên qua khung cửa. Rừng cây im lặng... Cái nóng bỏng của cuộc chiến đấu ngoài kia không về đến đây chăng? Mình lặng yên lắng nghe tiếng rì rào thảo luận của các nhóm học sinh đang ôn thi. Học sinh! Sao lòng mình tràn ngập mến thương đối với những người em ấy. Nhất là với Thuận, một cán bộ của lớp. Thuận ham học chăm làm, hồn nhiên và rất tế nhị. Điều cơ bản làm mình thương Thuận là hoàn cảnh đau xót của Thuận và cái nghị lực phi thường của Thuận. Hai chiếc tang còn trên ngực, mình còn thấy có những phút Thuận ngồi lặng yên một mình đăm đăm suy nghĩ và khẽ thở dài nhưng trước mặt mọi người và trong mọi lĩnh vực công tác Thuận luôn giữ được vẻ hăng hái sôi nổi, nhìn Thuận học và làm ít ai hiểu được những gì đã xảy ra với Thuận. Bỗng dưng mình so sánh Thuận với Nghĩa, đứa em trai nuôi của mình và thấy ở Thuận có những nét đáng yêu đáng quý như Nghĩa. Muốn xem Thuận như một đứa em để mình sưởi ấm cho cuộc sống tình cảm cô đơn đau xót của Thuận, mà có nên như vậy không nhỉ? Suy xét kỹ đi

Vĩnh biệt Khiêm, người bạn thân thương đã ngã xuống trên mảnh đất anh hùng
Khiêm ơi! Thẻ sẽ trả thù cho Khiêm đến hơi thở cuối cùng
16-08-1968

Buổi chiều hôm ấy 26-10-1967 mình rời Phố Hiệp ra đi. Sân nhà Thường đông nghịt những người đến tiễn đưa mình. Xúc động làm mình lúng túng, chẳng biết nên làm gì mình ngồi xuống cạnh mẹ Thường, bốc củ bỏ vào thúng. Lúc ngẩng lên mình bỗng sững sốt vì đôi mắt đang đăm đăm nhìn mình, đôi mắt đen to, rất hiền, long lanh nước mắt, đôi mắt nhìn mình buồn vô hạn và tràn ngập một tình thương yêu thiết tha đó là đôi mắt của Khiêm. Mình quen Khiêm trong những ngày ác liệt của mùa khô 1967 khi mình về công tác tại Phố Khánh. Người giáo viên trẻ ấy đã đến với mình bằng cả tình thương mến và cảm phục rất chân thành. Tâm hồn những đứa đã qua thời học sinh có những nét dễ cảm thông nhau, những ngày nằm dưới công sự mình kể cho Khiêm nghe về Pavel, về Ruồi Trâu, về những bài thơ mình yêu thích:

Anh biết tên em thành liệt sỹ
Bên những hàng trà trắng giữa đồng
Nhớ nhau anh gọi em, đồng chí
Một tấm lòng trong vạn tấm lòng

Khiêm cũng rất thích bài “Núi đôi”, “Quê hương” ...

Rồi Khiêm kể cho mình nghe vào cuộc đời học sinh vào tù ra tội của Khiêm. Khiêm đã ở tù 3 năm, đi khắp nhà lao tỉnh, Huế ... Bọn giặc đánh đập nhảm làm Khiêm gầy yếu. Mới đầu chỉ là thương sau mình trở nên thân với Khiêm bằng một tình bạn rất đỗi trong trắng và chân thành. Công tác đồng bằng được một thời gian mình về căn cứ. Từ buổi xa Khiêm đến nay gần một năm rồi nhưng mình vẫn cảm thấy có một đôi mắt đen buồn, long lanh nước mắt đang nhìn mình trong buổi chia tay. Ai có ngờ lần chia tay đó lại là vĩnh viễn. Khiêm đã chết rồi! Trong một buổi đi càn, giặc Mỹ đã tìm thấy công sự của Khiêm chúng mở nắp công sự, Khiêm vọt lên, dùng quả lựu đạn duy nhất trong tay quăng vào lũ giặc. Bọn quỷ khát máu sợ hãi nằm rạp xuống, Khiêm chạy được một đoạn nhưng quả lựu đạn chó chết đã cầm, bọn giặc chồm dậy đuổi theo Khiêm và bắn Khiêm ngã xuống. Lũ quỷ khát máu ủa đến băm nát người Khiêm. Khiêm chết rồi, đôi mắt đen dịu hiền giờ đây mở trừng căm giận. Mái tóc đen xanh của Khiêm giờ đây đầm máu và bụi cát, những hạt cát của đất quê hương quện vào mái tóc người thanh niên anh dũng. Chiếc áo màu xám giờ đây rách nát và loang lổ máu, chiếc áo ấy Khiêm đã mặc hôm đầu tiên gặp mình, cũng chiếc áo ấy Khiêm đã cùng Thủy len lỏi trên những con đường nhỏ hẹp đầy gai lười hùm của 31,32,33 Quy Thiện, của 19-15 Chử Trung Hải! Và cũng chiếc áo ấy một đêm trắng đẹp từ Phổ Khánh trở về, gió lạnh từ biển thổi vào làm Khiêm khế run, Thủy đã đưa chiếc áo len của Quế cho Khiêm mặc, trên nền áo xám giản dị nổi bật màu đỏ đậm đà như lời nói của Khiêm hôm ấy: “Thủy ơi! Trên đời này trừ ba má, Khiêm không thương ai hơn Thủy kể cả người yêu Khiêm”

Khiêm đã hy sinh rồi! Nghe tin mình bàng hoàng không tin là sự thực. Khi đã chắc chắn, mình không khóc, có phần bình thản nữa, mình đã dùng nghị lực khổng chế nơi xúc động nhưng mỗi giây phút qua đi, mỗi đau thương mới lớn dần và giờ đây nước mắt mình ràn rụa, mình khóc một mình bên ngọn đèn khuya, những giọt nước mắt mặn mặn chảy dài trên mặt rồi rơi xuống lẳng trên vạt áo mình. Khiêm ơi có cách nào nghe được lời Thủy nói một lần hay không? Hãy nghe đây lời hứa trả thù cho Khiêm, lời hứa bằng đau thương xe ruột, bằng căm thù bầm gan và lời hứa bằng cả thương nhớ không bao giờ phai nhạt nghe chẳng Khiêm, người bạn bắt tử trong lòng tôi!!

phở hiệp 25/10/67

Chuyến Thương Nhớ

Rồi đây lại bao mùa nhớ
Đứt ruột lòng ai mãi nhớ thương,
Nhớ thương chuyến mãi bao giờ hết
Hồi thơ cuối cũng mãi nhớ thương

Đoàn Kim Ngọc đây, mong nhớ ngày xưa hay
Bây giờ! ... "Hồi thơ cuối" quyết là ngày xưa
16.8.1968

20-08-1968

Viết đơn vào Đảng, niềm vui thì ít mà nỗi bức dọc thì nhiều. Tại sao con đường đi của một đứa tiểu tư sản bao giờ cũng nhiều chông gai đến vậy? Đánh rằng vì tính chất giai cấp nhưng mình thấy rất rõ một điều ngoài cái lẽ dĩ nhiên ấy, có một cái gì bất bẽ, một cái gì gọi là bị bắt bí của một vài cá nhân có trách nhiệm chẳng biết nói sao, đời nó là vậy đó, dù thành tích anh có cố gắng bao nhiêu cũng không bằng một anh khác ở thành phần cơ bản chỉ vừa mới giác ngộ bước đầu. Hường hồi còn sống thường động viên mình rằng đó là chỗ hơn của một người tiểu tư sản!!! Hơn gì? Hơn bao khó khăn, hơn cực nhọc hờ Hường, mình như một đứa con không gia đình lâu ngày tìm về mẹ nhưng người mẹ ghê còn bận nâng niu những đứa con riêng nên thờ ơ lạnh nhạt với đứa con chồng. Đảng! Người mẹ hiền vĩ đại, nhưng trong muôn người mẹ ấy có một người (mà chắc không phải một người đâu) mẹ y hệt là một bà mẹ ghê trong các chuyện cổ tích!

27-08-1968

Một ca mổ quan trọng đã kết quả. Thận dập nát đã được may lại, máu ngừng chảy, nước tiểu người bệnh nhân ấy đã trong lại bình thường. Lẽ ra niềm vui ấy sẽ tràn trề, một mạng người được cứu sống nhưng sao mình rất bình thản trước nụ cười và đôi mắt cảm phục của người bệnh nhân ấy. Một dòng máu ngừng chảy nhưng bao nhiêu dòng máu đã chảy và đang chảy? Phải hàn gắn được vết thương trên mình Tổ Quốc chúng ta kia. Bọn Mỹ như những con quỷ khát máu đang cắn trộm chúng ta bao giờ đuổi hết chúng ra khỏi đất Việt Nam, lúc đó máu mới ngừng chảy.

29-08-1968

Nhận thư Thuý Phượng từ Qui Nhơn gửi về. Chưa hề được gặp cô cháu xinh đẹp ấy nhưng mình thương Phượng vì lòng nhiệt tình, vì cuộc đời của Phượng. Trong dịp đầu xuân, Phượng trên đường đi tòng quân đã bị Mỹ tập kích bắn bị thương và ở tù từ đó đến nay. Vừa rồi Phượng đã thoát khỏi lao tù nhưng còn suy yếu nên chưa về được.

Cầm lá thư Phượng gửi về, một tờ pơ lua dài nét chữ mềm mại bỗng nhiên mình nhớ tới Khiêm và thương Khiêm vô hạn. Phượng là bạn học của Khiêm, rất quý Khiêm nếu còn sống mình hy vọng một tình cảm tốt đẹp sẽ đến với những người ấy. Hôm nay Phượng ở tù về nhưng Khiêm không còn nữa. Phượng ơi, nói như cháu đó những người đã ngã xuống một cách vẻ vang vậy là hạnh phúc rồi. Còn chúng ta... chúng ta cần phải sống với ngọn lửa căm thù cháy rực trong tim, phải dùng ngọn lửa ấy đốt cháy kẻ thù. Nhớ nghe Phượng, hãy nhớ rằng trên mảnh đất hôm nay đã thấm đượm máu và nước mắt chúng ta 20 năm rồi!

30-08-1968

Mỗi ngày mới nghe tin thắng lợi trên hai miền đất nước, niềm vui tràn ngập, nhưng nỗi buồn cũng nặng trĩu tâm tư.

Vì sao ư? Vì còn giặc Mỹ thì còn đau thương tang tóc, vì còn giặc Mỹ thì không có một hạnh phúc nào cả.

Anh Liên vào chơi hỏi vì sao mình xử sự như xưa nay đã đối với M.? Vì sao hỏi anh, có trăm nghìn lý do mà em chẳng hiểu nên giải quyết cách nào khác, cách giải quyết của em. Anh tưởng rằng em không đau khổ ư? Không đâu, nụ cười trên môi không phải là nụ cười trong lòng. Em không muốn nghĩ tiếp nhưng điều mà càng nghĩ chỉ càng thấy buồn da diết. Em biết tin ai. Tin M. hay tin trần nhĩ dư luận quanh chuyện riêng tư của em. Em làm theo ai? Theo mơ ước của em hay theo một thực tế mà rất nhiều người đã chỉ cho em thấy?

Đừng hỏi nữa, tiếng súng trên chiến trường đang vang dậy, hãy lắng nghe tiếng súng ấy và hãy làm như khẩu hiệu: “Tất cả cho tiền tuyến, tất cả để chiến thắng”

01-09-1968

Gửi một món quà cho người bạn ấy, buồn vô hạn mình không muốn giữ cho ai một vật gì chỉ là vật chất và chắc người nhận cũng không bao giờ muốn nhận một vật gì chỉ là vật chất. Vậy mà tại sao mình chỉ gửi một món quà không một chữ kèm theo, không một lời giải thích, không một câu thân thiết dặn dò.

Có ai hiểu được lòng tôi không? Lòng một cô gái giàu yêu thương, rộng lượng trong tình cảm đồng thời cũng rất khát khe và đầy tự ái trong vấn đề đó.

Mẫu chuyện nhỏ hôm nay nói với mình những gì? Đó là bài học ư? Không, làm gì có bài học cay đắng và vô nghĩa ấy, đây chỉ là một ... một cái gì Thuý không biết nữa, đó là lòng ghen tị hầu như tất yếu của người đời. Đã gọi là tất yếu sao Thuý còn thấy buồn đến xót xa thấm thía hỏi Thuý? Đây là cơ quan, là một môi trường mà khó khăn gian khổ trong từng giờ từng phút thử thách với một cô gái tiểu tư sản như mình. Có gì đâu, nếu Thuý đã sống nhiều rồi thì bây giờ hãy ném mùi chông gai cay đắng của cuộc đời. Biết sống sao đây, tốt hơn hết là Thuý hãy ngẩng cao đầu mà sống, sống với tình cảm trong trẻo, với lý tưởng cao đẹp của mình: “Hãy giữ vững tình cảm của người cộng sản, tinh thần trong suốt như pha lê, cứng rắn như kim cương và chói lọi muôn nghìn hào quang của lòng tin tưởng...”

Nói vậy mà vẫn thấy xót xa, cay đắng và cô đơn lạ lùng. Quanh mình, M. xa rồi, Khiêm hy sinh rồi, Vân xa, chị Hai xa, Nghĩa thương xa... nỗi niềm tâm sự không phải dễ dàng thổ lộ với mọi người!

05-09-1968

Đêm chia tay với những học sinh. Lòng mình cũng bồi hồi xao xuyến. Trên chiếc ghế quen thuộc đêm nay chị ngồi bên em nghe em nói những lời thấm thiết tin yêu nhưng ngày mai em đi rồi. Em về chiến đấu với trăm nghìn khó khăn, gian khổ mong em hãy vững vàng. Chị rất hiểu em, người em đầy nghị lực, đầy niềm tin và sức mạnh nhưng... lấy gì để đảm bảo rằng em sẽ còn sống cho đến ngày chiến thắng. Em đừng cảm vô cùng, chị tự hào vì em nhưng tự đáy lòng chị vẫn lo âu... Sự lo âu rất chính đáng mà cũng rất sai, sự lo âu của một người nhìn người thân của mình lẫn mình vào cuộc chiến đấu sinh tử.

Chào em, chị nhìn thẳng vào đôi mắt long lanh dưới hàng mi dài của em và đã đọc thấy trong đó tất cả những điều em muốn nói đó là lòng tin yêu, sự lo lắng cho chị và sự nhớ thương khi xa cách. Chị hiểu rồi, hứa với em chị sẽ xứng đáng là một người em đã tin cậy.

06-09-1968

Chiều nay khu rừng ồn ào những tiếng người bỗng dưng vắng lặng, chỉ còn lại tiếng gió gào rít trên ngọn cây kêu, tiếng ve kêu rên rĩ khắp khu rừng gió đã lạnh, ngọn gió của cơn bão hay ngọn gió lạnh của mùa thu đã về? Mình bỗng thấy lạnh, cái lạnh làm tê da thịt và tê tái cả lòng. Nỗi nhớ nhung tràn ngập cả tâm hồn. Đây phải chăng là một buổi chiều đầu mùa thu khi sương chiều giăng mờ trên những cách đồng ngoại thành Hà nội, một mình mình đạp xe từ ký túc xá về trên con đường vắng. Gió lạnh vi vút qua các ngọn cây bên đường, mình khẽ run khi qua một thân cây có hai nhánh.

Không chiều nay gió lạnh nhưng lòng mình lạnh không phải vì thiếu một người thân yêu mà là thiếu nhiều người thân yêu. Những người đó là ai ư? Là ba má, là các em, các cậu ngoài Bắc, là những đứa em ở dưới đồng bằng đang ngày đêm lăn lộn trong cuộc chiến đấu sinh tử, là những người đồng chí thân yêu đã ngã xuống vì ngày mai thắng lợi và còn là ai nữa ư ? Phải chăng là những đứa con, những người đồng nghiệp trẻ mà bấy lâu nay vẫn quần quít bên mình hằng say học tập. Tất cả mọi người đã tạo nên một tình thương vĩ đại đối với ta... xa mọi người sao thấy nhớ đến da diết vô vàn. Tố Hữu nói :

«Nhớ gì như nhớ người yêu

Trăng lên đỉnh núi nắng chiều lưng rừng »

Nhà thơ của tôi nói sao không đúng với riêng mình nhỉ ? Bởi vì nỗi nhớ với M. rất mờ nhạt thậm chí mình đã bắt mình quên đi nữa. Vậy thì Tố Hữu đã nói đúng vì.. M. đâu phải là người yêu ! Có ai yêu nhau mà lại như M. đối với mình đâu. Đó chỉ là một người bạn và đã là một người bạn thì chỉ có như vậy ! Đâu phải là dễ dàng để mình nói như hôm nay hử M. ?

09-09-1968

Cơn bão số 7, năm nay miền Bắc bão nhiều toàn là những cơn bão lớn. Ở đây khu rừng im lặng mà ngoài đó gió gào rít, những nhà sẽ đổ, những cây sẽ ngã, có tai nạn gì không hử miền Bắc thân yêu ? Bão ngoài đó mà lòng mình cũng bão, lo âu thương nhớ tràn ngập. Miền Bắc ơi, hãy vững vàng nh, hãy hiên ngang như những ngày chiến thắng. Dù sao chắc chắn cũng nhiều khó khăn, trai tráng đã lên đường ra trận tuyến. Những bàn tay ở nhà chống chọi với bão chắc chắn sẽ khó khăn.

Chiều nay sao mình tưởng như mình đang ở trong căn nhà nhỏ của một xóm gần ven biển, gió chiều se lạnh, cảm chiếc áo len đang trong tay lòng xao xuyến nhớ thương, gió lạnh đầu thu đã về rồi đấy, mùa thu thứ 2 xa gia đình, mùa thu thứ 2 lần mình trong cuộc chiến đấu.

Và chiều nay những người thân yêu của ta đâu nhỉ ? Nhưng đứa em thân yêu dưới đồng bằng. Một người bạn đang vào tuyến lửa và một người thân đã yên nghỉ dưới nắm đất quê hương. Khiêm ơi, trời chiều đã đổi sang tím

nhật, ở đó chắc Khiêm nghe được tiếng sóng vỗ rì rào, ở đó Khiêm có thể nhìn thấy con đường quen thuộc từ Qui Thiêm ra xóm mới. Có nhớ chăng những buổi chiều tím nhạt ấy hờ Khiêm ? Sao Khiêm im lặng ? Khiêm đã im lặng vĩnh viễn không trả lời Thuý nữa rồi.

14-09-1968

Đọc thư Thuận, bồi hồi cảm động trước tình thương nhớ thiết tha và rất đổi chân thành của Thuận. Lòng mình bỗng thấy ấm áp như có thêm một ngọn lửa nhỏ. Thuận ơi, tình cảm của em là một trong những nguồn cổ vũ chị trước mọi khó khăn, dục chị đi lên hoàn thành nhiệm vụ. Hoàn cảnh và nghị lực của em là một tấm gương cho chị học tập và học tập mãi mãi.

Em buồn và hỏi vì sao chị không nhận em là em trai như Thường, Nghĩa ư ? Vì chị muốn rằng tình chị em phải thiêng liêng cao cả, chị thương em nhưng chắc là chưa hiểu hết hoàn toàn về em và ngược lại chắc em chưa hiểu hết về chị, vậy thì khoan đã nghe em.

Đêm nay chị ngồi bên ngọn đèn khuya nghĩ nhiều về đứa em thông minh đầy nghị lực. Hãy biết trân trọng những tình cảm cao đẹp mà ta đã giành cho nhau. Hãy thủy chung trong tình cảm và hãy sống xứng đáng với lòng tin cậy của nhau.

15-09-1968

Về dự đại hội phụ nữ huyện, sống giữa tình thương của các chị, mình cảm thấy sung sướng. Đời là vậy, đâu có phải chỉ là những lúc cô đơn.

Đường về đi lội bờ suối nhỏ, bỗng nhiên mình nhớ và thương Th. lạ lùng. Tình thương ấy chỉ là tình cảm chị em mà sao cũng làm mình nao nao một cách kỳ lạ. Mình hình dung như thấy một căn nhà lạnh lẽo với ngọn đèn hui hắt trên bà thờ. Th. Di công tác về lui thủi một mình ăn khuya rồi cột võng nằm, điều thuốc trên môi và khói vương trong gian nhà vắng còn ai nữa đâu ngoài bạn bè anh em đồng chí. Khi trở về nhà Th. một mình một bóng. Muốn dâng tình cảm chân thành động viên và sưởi ấm cuộc đời đứa em tội nghiệp đó. Gửi thư cho Th. rồi vẫn thấy rằng nói chưa được một phần ý nghĩ. Th. Oí ! em có xứng đáng với tình thương của chị không ?

17-09-1968

Nghe chị Cấp kể lại ngày Khiêm hy sinh càng thương Khiêm đến đứt ruột. Khiêm chết rồi, đầu dập nát, chân bay mất một bên, Khiêm nằm phơi trên bãi cái quê hương. Cha Khiêm hai tay bị trói chặt, vai rùng rùng máu vì vết thương. Khi nhìn thấy xác Khiêm, hai dòng nước mắt tuôn trào, trong đôi mắt rực lửa căm thù và đau xót ấy người ta đã thấy tình thương vĩ đại của tình cha thương con vô bờ bến !

Khiêm chết rồi, mẹ Khiêm đứng trước xác con mà không còn biết gì nữa, cho đến hôm nay bà vẫn chưa hồi phục lại, những lúc tỉnh táo là những lúc bà khóc thương con.

Khiêm ơi ! Ở bên kia thế giới có thấu hết nỗi đau buồn của những người còn sống không Khiêm ? Ba má Khiêm chưa cạn dòng nước mắt và một người bạn gái Khiêm chưa cạn dòng máu chảy trong tim.

19-09-1968

Đại hội huyện đoàn Thanh Niên, sống giữa niềm vui của lớp Thanh Niên lớn lên trong chiến đấu. Được nghe và gặp các em thiếu nhi báo cáo điển hình. Em Hằng, 14 tuổi trong 6 tháng đầu năm giết được sáu Mỹ, đánh lật được hai xe bằng vũ khí tự tạ, lấy được bảy súng giặc trong có hai cối cá nhân và các loại khác. Em Phổ Châu lấy năm súng có hai cối cá nhân, một dài RC. Các em đã anh hùng từ trong trứng nước. Đáng tự hào thay dân tộc của ta !

17-09-1968

Kết nạp Đảng !

Cảm giác rõ nét nhất của ngày hôm nay là : Phải phấn đấu để sống xứng đáng với cái tên « Một người cộng sản ».

Còn niềm vui, sao nhỏ quá so với ý nghĩa của ngày vui. Vì sao vậy hử Thuý ? Phải chăng như hôm nào Thuý đã nói : Như một đứa con khát sữa mẹ khóc đã mệt rồi, miếng sữa nuốt vào không còn nguyên hương vị thơm ngon và cái thú vị của nó nữa.

Và trong giờ mặc niệm những người đã hy sinh vì sự nghiệp của Đảng mình đã đau xót nhớ thương những người thân yêu trên đất Đức Phổ đã ngã xuống trong cuộc đấu tranh sinh tử này.

05-10-1968

Một ca tử vong sau phẫu thuật cắt đoạn. Đó là một bệnh nhân gần 66 tuổi nhưng sức còn khỏe, đó là một Đảng viên già đã 23 năm trời liên tục chiến đấu. Gia đình và bệnh xá đã tận tình cứu chữa mà cũng không sao cứu thoát cho ông già. Riêng mình dù tập thể và chính bản thân con trai ông già đã xác định và thừa nhận mình không có lỗi mà chỉ có lòng tận tình cứu chữa nhưng mình vẫn thấy xót xa. Vì sao ông ta chết? Vì kỹ thuật? Cũng không phải tuy là ca đầu tiên cắt cụt nhưng mình cũng vẫn bình tĩnh vẫn đảm bảo thời gian và kỹ thuật. Vậy thì vì sao? Vì không truyền được lọ plasma? Nhưng sự việc này cũng không biết nói sao, cứ truyền vào đúng ven lại trật ra do ông già quấy cựa. Buồn vô cùng! Một ca tử vong không đáng tử vong mà lại không rút ra được bài học gì đích đáng cả.

06-10-1968

Có những lời nửa đùa nửa thật ghen với tình thương mà mọi người đã giành cho mình. Mình cũng suy nghĩ về những lời đùa đó nhưng suy ra cho cùng đâu phải mọi người thương mình vì hai chữ “Bác sỹ”. Những lá thư thăm thiết, những món quà gửi đến mình, gửi gắm tình thương của nhiều người với một người thân, hoàn toàn không phải là lễ vật đối với một người thầy thuốc mà chỉ là tình cảm của người chị, người em, người anh, người bạn đối với mình mà thôi. Có điều mình đôi lúc mình cũng tự hỏi rằng người ta có thực hay không, sao mà nhiều đứa em, nhiều người bạn giành cho mình một vị trí duy nhất thương yêu trong tình cảm như vậy?

08-10-1968

Nắng đầu thu tươi vàng óng ả tràn ngập cả khu rừng. Nắng đầu thu với những cơn gió se môi và se cả lòng người, lại nhớ... nhớ mênh mông sâu thẳm như lòng đại dương đang ôm trọn thân mình của dải đất Việt Nam. Nhớ từ một người bạn hiền lành kín đáo có ngôi nhà nhỏ cuối phố Đội Cấn, nhớ đến đứa em tinh nghịch với mái tóc mềm kẹp nhổng lên cao, nhớ một đứa em trai miền Nam vừa gửi thư tạm biệt trước lúc lên đường đi học, nhớ một đứa em thân thiết có đôi mắt long lanh dưới hàng mi dài và nhớ sao một người thân yêu đã vĩnh viễn nằm yên nghỉ trên bờ biển quê hương.

Đất nước ơi! Bao giờ cho nhớ thương người bớt, bao giờ cho đất nước thanh bình? Mình biết ngày thắng lợi không xa nữa nhưng sao mà vẫn thấy hạnh phúc xa vời quá. Liệu có được thấy ngày hạnh phúc ấy nữa không? “Người cộng sản rất yêu cuộc sống nhưng khi cần có thể nhẹ nhàng mà chết được”

Chết mà vẫn yêu sao cuộc sống, cuộc sống ta đã đổi bằng mồ hôi, nước mắt và máu xương suốt 23 năm nay.

10-10-1968

Kỷ niệm ngày giải phóng thủ đô trên đất miền Nam rực lửa. Một cảm giác bồi hồi xao xuyến tràn ngập cả tâm hồn. Hà nội giải phóng... hình dáng tiêu tụy của nhưng tên lính Pháp cuối cùng rút khỏi Hà nội qua chiếc cầu Long biên đi về hướng bắc, Hà nội giải phóng 14 năm rồi, dù trong bom đạn Hà nội của ta vẫn đứng lên mạnh khoẻ mình vẫn nghe được tiếng cười trong trẻo của các em học sinh trên sân trường mầm non ở đường Hàng Bông Nhuộm, vẫn như nghe tiếng tàu điện leng keng chạy trên đường phố. Hà nội ơi, nhớ Hà nội bao nhiêu lại thương Sài gòn, Huế và hàng trăm thị xã thành phố trên mảnh đất còn đau thương khói lửa này bấy nhiêu. Cuộc chiến tranh này ác liệt chưa từng thấy và trong ác liệt ấy chúng ta đã chiến đấu dũng cảm kiên cường chưa từng thấy. Ai còn ai mất khi nước nhà đã độc lập? Nếu như mình có chết cũng đã được hưởng những ngày XHCN rồi. Còn trăm nghìn vạn những người lớn lên chỉ biết có đau thương gian khổ như Khiêm, Hoàng, Lý, Tuấn, Hùng, Thị... và rồi sẽ còn nhiều nữa ngã xuống mà chưa hề được hưởng một ngày hạnh phúc đau xót biết chừng nào!

11-10-1968

Nghe tâm sự một người bạn muốn gửi niềm hy vọng ở mình và yêu cầu mình trả lời. Không do dự mình trả lời rằng chỉ xem anh như một người bạn không có gì hơn, mình nói thêm: lòng mình đã dẹp mọi mơ ước riêng tư để tập trung vào công tác.

Mình đã nói thực với lương tâm nhưng chưa thực với con tim mình. Thực ra mối tình với M. vẫn làm trái tim mình róm máu, muốn quên đi, lòng tự ái đã giúp mình quên M. nhưng vẫn có những lúc mình nhìn lại đau xót như người vừa đánh vỡ một vật quý vô giá mà không sao tìm lại được nữa. Đêm nay mở lại những trang thư cũ lòng biết bao cay đắng xót xa. M. ơi! Nét chữ anh chưa nhoà trên trang giấy mà sao hình ảnh anh phai nhoà trong cuộc sống của em. Anh đã chôn vùi một mối tình đẹp đẽ, anh đã làm trái lại điều mà anh tôn trọng nâng niu suốt 8 năm ròng. Ai cũng nói với em rằng chắc rồi mọi

chuyện se qua đi, rồi ta lại về với nhau như bao người mong muốn nhưng riêng em, em hiểu rằng vậy là hết, một tấm gương đã vỡ làm sao cho lành được nữa? Một chén nước trong xanh đã đổ rồi làm sao hót lại được nữa đâu!

12-10-1968

Đọc thư anh Phục giận anh ta vô cùng. Anh ta ăn nói hồ đồ quá. Dù sao đó cũng là một bài học cho mình từng lời phát biểu.

Qua thăm và gặp một số người trong đại hội du kích chiến tranh lòng mình bỗng cảm thấy biết bao thân tình với cả mảnh đất Đức Phổ anh hùng mà hôm nay thu gọn về đây trong những chiến công oanh liệt. Mình vui vì được xem như một người quen thân của rất nhiều người từ phổ Phong cho đến Phổ Thạch, suốt cả giải đất dài của Đức Phổ vui tươi nồng hậu đón mình... và một đũa em với trang thư ngập ngừng kín đáo mà đượm những mẩn thương đã đặt trong tay mình. Phải làm gì để xứng đáng với tình thương của nhân dân Đức Phổ.

13-10-1968

Gặp Thuận sau hơn một tháng xa cách. Hơn một tháng mình tưởng như lâu lắm, gặp em mừng rỡ xiết bao, khi thấy em vẫn khỏe, trưởng thành trong công tác.

Sống bên em mình cảm thấy quý mến vô cùng nhưng phút giây xum họp, bởi vì cuộc đấu ác liệt vẫn còn tiếp diễn. Biết ai còn ai mất hả em.

Mình có cảm tưởng rằng có nhưng điều nào đó trong cuộc sống riêng tư mà Thuận chưa nói hết với mình. Vì sao vậy nhỉ? Lẽ nào em không tin chị? Còn ngại ngần thì vô lý quá. Em chẳng đã nói với chị rằng em thương chị bằng một tình thương thấm thiết chân thành hết sức đó sao? Vậy thì hãy trả lời đi em nhé.

22-10-1968

Chia tay Thuận, hai chị em đều cảm thấy khó nói mà cũng không thể nào nói được những điều đang làm xao xuyến cả tâm tình. Em đi, chị lo lắng dõi theo từng bước chân em, tiếng súng địch vẫn gầm gừ ở Phổ Cường, em đi, trăm nghìn nguy hiểm đang chờ em. Lám sao chị có thể yên lòng được.

Còn chị ở lại, chị hiểu cái lặng im không nói nên lời của em, em đứng đó, tay cầm chặt dù mắt nhìn chị mà chẳng biết nói sao. Có nghĩ gì đâu một câu chào bởi vì nó không thể nói hết được tình thương của em với chị. chị bỗng nhớ đến những câu nói của em trong những mẩu chuyện giữa hai chị em mình. Em nói rằng em cũng thương chị với tình thương hơn hết cả mọi người trên đời như trước đây Khiêm đã thương chị, em nói rằng hiện nay cuộc sống của em chỉ tập trung vào công tác và sao cho tròn tình thương đối với chị. Nghe em nói chị cảm động vô cùng, chị tin em nhưng dù sao chị vẫn tự hỏi: có sự thực nằm như vậy không nhỉ? Có lẽ nào chị được hưởng một tình thương sâu nặng như vậy của em không? Hay đó là phần thưởng cao quý của những người đi làm cách mạng? Chị bỗng hiểu vì sao người ta có thể hy sinh trọn đời cho cách mạng, trung thành tuyệt đối với cách mạng. Bởi vì

cách mạng đã rèn đúc nên những con người cao đẹp và đã gắn họ thành một khối bền vững gắn bó hơn bất cứ một vật gì trên đời này. Sống trong gia đình cách mạng có gì vinh dự hơn đâu?

23-10-1968

Sau những ngày mưa, trời trở lạnh. Trong cái lạnh đầu mùa hôm nay sao mình cảm thấy hơn bao giờ hết quý giá những giây phút sum họp với những người thân.

Cuộc chiến đấu ngày càng đi vào gay go ác liệt. Biết bao giờ mơ ước đó mới thành sự thực hờ tất cả những người thân yêu trên cả hai miền? Không bị quan chán nản mà đó chỉ là mơ ước chân chính của mình và cả 30 triệu nhân dân Việt Nam. Ước mơ nung nấu từ bao nhiêu năm nay đã chí mọng rồi!

Những đêm dài, gió lạnh, tấm vải mùng không làm đủ ấm, mình thức giấc và thao thức nhớ thương trăm nghìn hình ảnh của những người thân yêu hiện lên trước mắt. Có một điều không hề thấy một mái tóc xoà trước trán và một đôi mắt đen biết nói hiện lên nữa. Đó có phải là một điều đáng trách hay không? Không! Thùy đâu phải là một người khô khan trong tình cảm, chỉ là tình chị em, bè bạn còn đủ làm rung động trái tim Thùy huống chi là một tình cảm nào cao quý hơn. Nhưng ... mái tóc xoè đã che hết những gì đẹp đẽ trên vàng trán người bạn ấy, đôi mắt đen biết nói đã lặng im từ lâu rồi. Cho nên trách Thùy sao được hờ người bạn cũ mà em từng nói chữ yêu thương?

24-10-1968

Một ca cancer dạ dày ở giai đoạn cuối. Với điều kiện thô sơ mình cũng đã mổ thăm dò nhưng rất tiếc rằng cancer đã sang giai đoạn di căn. Không thể làm gì hơn đành đóng ổ bụng lại và đau xót nhìn người bệnh nhân đi dần đến cái chết. Chiều nay, đứng bên giường bệnh anh, lòng mình đau như cắt. Anh nói với mình miệng cố cười mà những giọt nước mắt vẫn tràn trong đôi mắt của anh. "Tôi không oán trách gì đâu, biết chị và các đồng chí trong bệnh xa đã tận tình cứu chữa nhưng bệnh tôi không thể nào khỏi được. Thì đành vậy, nếu tôi còn ở đây thì rồi sẽ ra đòi sim an nghỉ với các đồng chí, nếu tôi về dưới đó thì cũng chỉ được nhìn ông bà già một lần nữa rồi cũng xuống đất thôi".

Biết nói gì với anh đây, mình đứng im hờ thẹn và tủi cực vô cùng. Đành rằng dù ở đâu rồi cũng đành bó tay trước bệnh của anh nhưng còn có điều kiện để kéo dài thêm chút ít cuộc sống của anh. Còn ở đây mình như tên lính bại trận dơ hai tay để cho kẻ thù tước bỏ vũ khí của mình!

26-10-1968

Đừng bao giờ đòi hỏi quá nhiều dù trong mặt nào cũng vậy. Có cái gì không có hạn độ đâu hờ Thùy. Vậy thì hãy nghĩ lại đi, đứng trên khách quan mà đánh giá cho hết, đặt mình vào trường hợp đó để thấy cho biết.

01-11-1968

Không khí trong cơ quan mỗi ngày một thêm đầm ấm. Phải chăng vì mình đã là một người con của Đảng nên đã về sống trong lòng mẹ? Phải chăng vì những bước trưởng thành trong công tác. Tổng kết năm qua, bệnh xá Đức Phổ được báo cáo điển hình trong toàn tỉnh về thành tích điều trị và các mặt khác, và trong số những người xuất sắc ấy có cả mình. Đó là một thắng lợi chung trong đó có mình một chút.

Nhìn lại bước đường đi mình không đến nỗi phải ân hận, giữa mùa khô 67 mình đã đi vũng vàng và ở đây giữa trăm nghìn thử thách với một đứa tiểu tư sản, một cô bác sỹ mới rời ghế nhà trường tập sự làm cán bộ lãnh đạo mình cũng đã vượt qua. Mong Thùy hãy phát huy ưu điểm, khắc phục nhược điểm, đừng thoả mãn với thành tích cao của mình, cố gắng công tác để tiến bộ hơn nữa.

Kỳ lạ thật, giữa núi rừng âm u mưa dầm rả rích sao trước mặt mình cứ hiện rõ một vườn hoa rực rỡ trong ánh nắng mùa xuân tươi đẹp, những luống hồng, la dơn, cúc, đào, chen chúc những hoa... mình và một người bạn thân thương cùng nhau dạo bước. Cảnh hoà bình ấy xa vời quá Thùy ơi! Bao giờ cho miền Nam được hưởng những mùa hoa tươi thắm ấy? Ở đây bom đạn đau thương tang tóc còn nặng trĩu trên cuộc sống của mọi người. Mới hôm qua đó một thanh niên 21 tuổi thương tích đầy mình, anh ta gọi tên mình mong mình cứu chữa nhưng mình cũng đành rơi nước mắt nhìn anh chết trong đôi tay bắt lực của mình. Vậy đó Thùy ơi, ở đất miền Nam hoa chiến công anh hùng vẫn đua nở nhưng hoa ấy bằng máu xương, bằng cả cuộc đời thanh xuân của bao nhiêu người Thùy đang đi giữa miền Nam, đi giữa vườn hoa ấy, lòng biết bao nhiêu cảm phục tự hào và cả niềm đau xót vô hạn khi những bông hoa ấy rụng xuống. Trước đây Thùy yêu hoa, bây giờ Thùy vẫn yêu hoa nhưng mỗi bước đi qua Thùy đã hiểu thêm bao nhiêu về cái đẹp của hoa và tình yêu hoa ấy đã trộn thêm rất nhiều về ý thức yêu thương, căm thù và tự hào của một người dân Việt nam nữa Thùy ạ.

(Em cũng là một bông hoa đẹp phải không em của tôi?)

02-11-1968

Nghe những lời tâm tình em nói qua thư mình hơi hốt hân về lá thư gửi đi. Thư chưa đến, nếu đến chắc em sẽ đau buồn vì những câu hỏi của mình. Em ơi, chị xin lỗi em nhé, chị đã đánh giá lầm một tình thương hết sức chân thành và tha thiết của em đã giành cho chị.

Được rất nhiều thư, của ai cũng là những niềm thương nỗi nhớ với mình. Lòng cảm thấy ấm áp vô cùng vì được sống giữa chiếc nôi tình cảm.

03-11-1968

Miền Bắc đã hoà bình! Tiếng bom rơi phi nhĩ đã câm hẳn rồi trên miền Bắc thân yêu của ta, miền Bắc ơi! Niềm vui đang rạng rỡ trên 16 triệu khuôn mặt nhưng trong nụ cười của mỗi khuôn mặt ấy còn đọng một ít khổ đau. Vì miền Nam, miền Nam còn đau thương khói lửa, vì miền Nam còn nặng những tiếng gầm gào của bầy quỷ dữ.

Ba má và những người thân thương ngoài đó trong niềm vui hôm nay không thể trạnh lòng nghĩ đến miền Nam và nghĩ đến mình. Thì hãy cứ vui đi, dù niềm vui chưa trọn vẹn!

08-11-1968

Ngồi bên em cầm bàn tay em ấm nóng thương yêu, bỗng dưng mình thấy đau xót vô cùng khi nghĩ rằng không có cách nào để bảo vệ cho em cả. Nếu trong cuộc chiến đấu ác liệt này, em ngã xuống thì em ơi, sẽ suốt đời chị nhớ giây phút hôm nay, nhớ suốt đời đôi mắt của em rực sáng tình thương và cũng nhớ suốt đời lời em ấp áp. Em ơi, nếu vậy... bao giờ cho nguôi đau đớn. Cứ mỗi lần nghe em nói về tình thương của em với chị, chị lại thấy kỳ lạ. Tại sao những người cách mạng lại có thể thương nhau đến mức ấy nhỉ, một tình thương sâu thẳm và mênh mông như biển cả, một tình thương trào dâng như những đợt sóng bạc đầu, một tình thương trong trắng, chân thành vô hạn.

10-11-1968

Những hoạt động xã hội ngày một mở rộng đối với mình. Đại hội phụ nữ tỉnh mời dự, hội Thanh niên giải phóng tỉnh mời dự nhưng mình không có điều kiện tham gia. Trong cách bố trí sắp xếp kể ra cũng có những điều kiện chưa hợp lý. Một lần nữa mình hiểu thêm về lòng ghen tỵ của người đời, vẫn còn những người không vui khi thấy đồng chí của mình tiến lên.

Những phút giây lịch sử trong tình chị em, trong đời người. Hãy nhớ trọn đời nghe em!

11-11-1968

Tại sao mình lại cảm thấy buồn da diết khi mọi người lên đường. Không thể nói được rõ vì sao cả. Thực tình mình rất tức là không được dự những cuộc hội nghị mà nếu có mình chắc sẽ được nghe hiểu và thấy nhiều điều đáng quý. Có lợi cho sự tiến bộ của mình.

Còn vì sao nữa ư? Muốn phân tích tình cảm cho thực rõ ràng mà cuối cùng cũng chỉ kết luận được rằng: có một nỗi buồn da diết khi chia tay, có một nỗi nhớ mênh mông khi xa cách và một sự lo lắng khắc khoải trong lòng.

Cũng những ngày này năm ngoái, khi rời Phố Hiệp ra đi, mình đã ngạc nhiên hỏi lại mình rằng: tại sao chỉ là tình cảm chị em mà con tim mình lại rung động một cách sâu xa đến vậy. Bây giờ mình lại một lần nữa lặp lại câu hỏi đó. Câu trả lời thì chỉ có một là vì tình cảm cũng mọng trong trái tim mình cho nên dù chỉ là một tình cảm ai cũng đủ làm mình xao xuyến rung động.

Thầy ơi! Cô gái giàu yêu thương kia ơi! Đôi mắt cô đừng long lanh nước mắt, dù là nước mắt tập trung của rất nhiều nỗi buồn đọng về trong đó. Cô hãy cười như nụ cười luôn nở trên môi, đừng để ai đó tìm được sau nụ cười ấy một tiếng thở dài. 25 tuổi rồi, hãy vững vàng chín chắn với tuổi đó.

12-11-1968

Không hiểu sao bỗng dưng mình lật những tờ nhật ký cũ những trang thư cũ của Nghĩa soi lại tình thương của mình với đứa em trai nuôi ấy. Xem tình

cảm của mình có còn nguyên vẹn và sâu đậm như xưa không? Ngày xưa và cả bây giờ mình vẫn thương Nghĩa, một tình thương sâu sắc vô cùng, chắc chắn rằng mãi mãi về sau tình thương ấy vẫn nguyên vẹn. Nhưng có một điều cái nao nức sôi nổi buổi đầu ấy đã phai đi ít nhiều. Tình thương với Nghĩa bây giờ như lẽ dĩ nhiên không thể mất được. Sở dĩ như vậy là vì mình muốn hỏi mình có phải là một người có mối nối cũ hay không? Có Thuận, thương yêu của mình như dồn hết cho đứa em yêu quý đó, nhưng so lại thì ngày xưa mình cũng đã thương Nghĩa như vậy, cũng là nỗi nhớ mong kỳ lạ khi xa cách, cũng là nỗi niềm mong đợi thiết tha khi vắng bóng người thân. Và Nghĩa giống Thuận vô cùng trong tình thương đối với mình, từ suy nghĩ cho đến hành động y như hôm nào bất hoà với Nghĩa trong chuyện của mình không nhận chiếc nhẫn bây giờ lại đến việc thấy phiền phức với Thuận khi em cho mình tiền mua đài. Trong sự bức bối mình lại càng thấy hết tình thương của nó. Tình thương không thể đánh giá bằng vật chất nhưng dù sao đó cũng là những biểu hiện sâu sắc. Thù ời, sung sướng biết bao nhiêu khi cuộc đời đã nâng niu Thù ời trong những niềm ưu ái mệnh mông mà chắc rằng ít người được hưởng như Thù ời. Tại sao lại có những tình thương như vậy nhỉ? Mình không thể trả lời cho hết được đâu!

16-11-1968

Biết nói sao cho hết tình thương mà chị em mình đã giành cho nhau. Đứng bên em chị cảm thấy vô cùng sung sướng khi em cầm bàn tay chị đặt vào đây tất cả tình yêu thương tin tưởng, có đôi lúc nào đó mình tự kiểm điểm lại mình và cả em xem có điểm nào cần xem lại hay không? Nhưng thực ra dù tình thương bao la sâu thẳm đến mức nào thì cũng là tình cảm cách mạng, tình cảm trong trắng chân thành của những trái tim khao khát yêu thương, những trái tim rớm máu vì cuộc chiến tranh khói lửa này, và cũng chỉ có thể thôi không còn lý do nào khác nữa. Vậy mà vẫn cảm thấy kỳ lạ vì tình cảm bao la của những người cách mạng.

20-11-1968

Chia tay em, mỗi lần chia tay mỗi lần thấy tình thương thêm sâu nặng, ôm em trong lòng mình hiện lên đôi mắt em và cảm thấy rằng không gì có thể làm chị em mình quên được những giờ phút xum họp. Em hỏi chị nhiều lần tái sao chị lại thương em, vì sao ư? Vì cuộc đời đau khổ của em, vì lòng dũng cảm trước gian nguy ác liệt của em và vì trái tim em đang khát khao một tình thương mà cuộc sống em lại cô đơn giá lạnh. Đành rằng em được nhân dân đồng chí thương mến nhưng tình thương sâu đậm thiết tha thì chưa có với em. Chị đến với em bằng lòng cảm phục, bằng sự tin tưởng và bằng một tình thương kỳ lạ. Chị không nói rằng chị sẽ thương em hơn hết mọi người, chị không nói rằng chị thương em hơn Nghĩa, hơn Khiêm, nhưng chị có thể nói với em rằng mãi mãi chị sẽ thương em với tình thương sâu sắc chân thành và thiết tha vô hạn.

Còn em, em cầm tay chị tha thiết nói rằng: "Hãy tin em, hãy tin rằng trước đây, bây giờ và cả về sau không một người nào có thể chiếm được ở em tình thương hơn đối với chị trừ cha mẹ em đã chết". Gặng hỏi em nhiều lần mà rồi

em vẫn không thay đổi ý kiến, một ý kiến mình cho là thiếu thực tế. Biết nói sao, vâng? Thì chị tin em và hứa với em rằng sẽ cố gắng hết sức mình để đền đáp lại tình thương cao cả thiêng liêng đó.

Ồi! Người em thân yêu, em là ngọn lửa rực sáng soi chiếu mỗi tình cách mạng, một mối tình mà trước đây chị chỉ hiểu nó với một khái niệm chung trừu tượng.

24-11-1968

Cuộc đời vẫn diễn ra trước mắt ta với trăm nghìn vẻ yêu thương, đau khổ, hy vọng và ghen tỵ địa vị. Con người, đâu phải chỉ có trái tim đầy máu đỏ, trong cấu tạo chính trái tim cũng chỉ có một nửa chứa máu đỏ, một nửa chứa máu đen rồi, cho nên trong bộ não cũng có những điểm suy nghĩ sáng ngời thông minh đẹp đẽ mà cũng có những điểm đen sì, tăm tối những ý nghĩ đốn hèn.

Đã hiểu cặn kẽ như vậy rồi thì hãy bình tĩnh vững vàng trước cuộc sống.

Đêm nay, bên ngọn đèn khuya Thùy ngồi trầm ngâm suy nghĩ. Không muốn buồn mà sao nỗi buồn cứ đến che mờ trên đôi mắt. Ao ước vô cùng có một người thân yêu ở đây để họ cùng san sẻ mọi nỗi niềm. Giá mà có em ở đây chắc em sẽ cầm tay chị cảm thông thương xót hôn lên bàn tay đó, phải thế không em?

25-11-1968

Công việc bẽ bộn, đau đầu và mệt, chẳng còn mong gì hơn là được yên tĩnh quay về trong niềm an ủi của tình thương. Nhưng mon ước chỉ là mong ước, thực tế vẫn là thực tế: Tiếng rên la xé ruột, xé lòng của người bệnh nhân vẫn vắng vắng bên tai, công việc vẫn ùn ùn kéo đến trước mắt với mọi vẻ của nó: phức tạp khó khăn và cả những bức dọc nữa!

26-11-1968

Kỷ niệm ngày sinh hôm nay trong tiếng súng địch càn nổ rền vang bốn phía. Cũng đã quen rồi với cảnh vai mang ba lô đưa những người thương binh chạy đi trốn. Có gì đâu, hai năm rồi quen với lửa đạn chiến tranh.

Giờ đây khu rừng lặng yên một cách đặc biệt tiếng súng đã im, mọi người cũng lặng yên theo dõi tình tình. Riêng mình lòng bỗng thiết tha nhớ đến những ngày êm ấm trên miền Bắc. Cũng là nắng mùa đông nhưng nắng ấm vì niềm vui tràn ngập, ba má mua hoa về tặng, tổ chức liên hoan, bạn bè đến chúc mừng... Bây giờ niềm mong ước của mình khác hơn ngày xưa, nếu có được như vậy thì trước hết hãy ưu tiên cho những người đã vào sinh ra tử 20 năm nay, nhưng thanh niên lớn lên chỉ biết có đau thương căm thù và hy sinh gian khổ, và hãy ưu tiên cho những người thân yêu của mình trên mảnh đất miền Nam này. Ba má ơi, hãy chuẩn bị bằng tất cả tình thương đón con và những đứa con trai miền Nam của ba má trở về. Những đứa em của con sẽ vô cùng xứng đáng với tình thương ấy.

27-11-1968

Buồn, nhớ nặng trĩu cả tâm tư!

Ồi cuộc đời sao mà phức tạp, muốn quên đi hết, muốn chỉ còn lại tình thương bao la để xoa dịu trái tim sôi nổi của mình. Em tôi sao không ở đây nhỉ? Có em chỉ sẽ gọi em đến bên và chỉ cần lặng yên chắc em cũng sẽ hiểu hết và sẽ san sẻ cho chị những nỗi buồn nặng trĩu ấy.

29-11-1968

Chỉnh huấn Đảng:

Ưu:

- Tập thể kiên định, không sợ ác liệt, không ngại hy sinh hoàn thành nhiệm vụ.
- Ý thức tổ chức cao.
- Hoà nhã được quần chúng yêu mến
- Lo lắng cảm thông với thương binh tốt
- Công tác huấn luyện tốt

Khuyết:

- Lãnh đạo không quán xuyến hết
- Còn thiếu lính hoạt trong công tác có lúc chưa tranh thủ hết sự lãnh đạo tập thể
- Tác phong còn tiểu tư sản
- Công tác bảo mật phòng gian còn yếu
- Kiểm tra đôn đốc thực hiện còn yếu

06-12-1968

Suy nghĩ về quan hệ của mình đối với mọi người. Mình ... trong mắt mọi người thực chất mình ra sao? Với những người không sống lâu thường xuyên với mình mà chỉ gặp gỡ hoặc tiếp xúc một thời gian trong quan hệ công tác (cả công tác, giảng dạy hay hoạt động bên thanh niên) đều có cảm tình và mến mình với những người sống lâu bên mình thì có ba loại:

- Một loại không ưa, tìm chỗ yếu của mình để đả kích, loại này chỉ có một số nhỏ.
- Một loại rất thương mình, thương với một tình thương đặc biệt và tất cả vì mình, loại này không ít lắm nhưng không nhiều lắm.
- Một loại trung bình, thương và ghét đều bằng nhau.

Vậy thì sao hở Thuỳ? Cần rút ra điều gì trong cách quan hệ đó? Biết làm sao cho tốt hơn được đâu. Ở đời có ai ở cho nức lòng hết thấy mọi người đâu?

07-12-1968

Gặp Thường, rất lâu rồi mới được ngồi bên em nói chuyện cùng em như những ngày công tác dưới đồng bằng. Một năm qua trong xa cách, chị vui sướng thấy rằng mỗi chị em mình đều bước đi những bước trưởng thành và tình chị em cũng đã lớn lên dày dặn với thời gian. Vững vàng trước sóng gió. Hãy vun xới cho tình cảm ấy lớn lên và lớn mãi lên nghe em!

09-12-1968

Đường sang trường Đảng, một chiều nắng đẹp, nắng chiều đổ dài trên những ngọn cây cao. Đi đến gần đỉnh dốc bỗng dừng mình bồi hồi nhớ lại

những ngày được sống bên em... một buổi đi cùng lá, một buổi sang trường. Tình thương mang màu sắc long lanh trong sáng kỳ lạ. Có bao giờ tình thương ấy phai đi không nhỉ? Ở chị... khi đã về sống với cuộc sống hạnh phúc của mình liệu tình thương với em còn sôi nổi như bây giờ nữa không? Và ở em... có đúng thực như lời em nói trong lá thư gần nhất đây không? "Nếu có một người thương em cũng nói với người đó rằng em sẽ thương chị cao hơn người đó"

16-12-1968

Khó khăn vẫn liên tục, hết chuyện này qua chuyện khác. Định mở đợt càn quét khu vực mình ở nằm trong diện đánh phá, mọi kế hoạch đều phải chuyển hướng. Tất cả tập trung cho chống càn. Trong những kế hoạch đó có kế hoạch đại hội ngành. Đại hội ngành tổng kết hai năm qua, mình đã đón chờ nó bằng bao nhiêu trông đợi vì nhiều lý do, ngày ấy không xa nữa ... vậy mà hôm nay cũng đành hoãn lại vì tình hình địch! Buồn vô kể!

Nhớ mảnh giấy sáng nay mình gửi cho em đó bao giờ mới gặp em? Bao giờ mới thực hiện được niềm mong ước nhỏ nhỏ nhưng rất thiết tha của chị em mình. Thư em viết lên nhớ thương chị tràn ngập trong cuộc sống của em, và đối với chị cũng vậy thôi em à, nhớ thương, lo lắng làm chị không thể yên lòng. Chúc em tôi luôn đứng vững trước mọi khó khăn nguy hiểm. Hẹn ngày gặp em chị sẽ ôm em trong lòng, hôn rất nhiều lên đôi mắt đưa em trai trong tình thương bất diệt.

17-12-1968

Tin Đường bị bắt lần thứ 2 làm mình sửng sốt đau xót, mới cách đây mấy bữa mình nhận được thư Đường, một lá thư rất dài, trong đó Đường nói lên tình thương yêu sâu sắc của Đường đối với mình và Đường yêu cầu mình nhận Đường làm một đứa em nuôi! (Lại cái chuyện em nuôi ấy) mình không đồng ý vì nhiều lẽ, thứ nhất là Đường chưa làm mình cảm phục và thương yêu một cách sâu xa như với Nghĩa, Thường, Thuận, thứ hai nữa là Đường còn có những nét không phù hợp với mong muốn của mình về một người thân. Với Đường mình chỉ có lòng thương có sự cảm thông và sự cảm động trước tình thương sâu sắc mà Đường giành cho mình.

Bây giờ Đường lại bị bắt. Vừa ở tù về chưa kịp lại sức Đường đã phải đau xót khóc cha chết do Mỹ bắn. Tang cha chưa nguội cách đây mấy bữa địch lại còn vào nhà bắn chết anh trai Đường ngay dưới công sự còn em thì bị chúng bắt đi. Nhà cửa của Đường chúng đốt tan hoang, bà mẹ của em khóc lặng bên xác đứa em trai đã gục ngã trên nền nhà cháy dở. Có cảnh nào thương tâm hơn nữa hay không?

Đường ơi! Mỗi lần nhớ đến em là lòng chị lại trào dâng một mối căm thù đến ngạt thở với lũ giặc cướp nước. Phải bắt chúng đền tội, phải trả thù cho em và bao nhiêu đồng chí của ta đã ngã xuống trong cuộc chiến đấu ác liệt này.

18-10-1968

Không thể nào như Mùi nói được đâu, con đường đi của chúng ta là con đường tình bạn. Không thể là con đường rực rỡ nắng ấm của tình yêu, cho

nên trước đây, bây giờ và mãi mãi về sau mình chỉ xem Mùi như một người bạn hiểu, tin và thương mến. Vậy là đủ rồi Mùi ạ, không nên và không thể đi xa hơn nữa đâu.

Một chuyện nhỏ mà sao làm mình buồn thấm thía. Mà cũng không phải một chuyện mà là những chuyện nhỏ đáng buồn hơn cứ diễn ra trong cuộc sống hàng ngày. Cuộc sống sao mà phức tạp, mỗi ngày nảy sinh ra một chuyện mới, mặt nào cũng có một chuyện mới. Thù ời! Nếu Thù muốn rằng trong tình thương mỗi ngày nảy sinh ra một khía cạnh mới mẻ thì các chuyện khác làm sao không có những cái mới đó. Kể cả nỗi buồn, sự lo âu, kể cả lòng ghen tị, đố kỵ của người đời.

Đừng buồn nhé, hãy cười lên đi! Hãy đứng vững vàng trong bất cứ trường hợp nào. Hãy mãi mãi giữ trọn niềm tin, hy vọng bao la trong tâm hồn cô Thù trong những năm xưa.

Đêm nay ngồi trực, ngọn đèn mờ trong căn nhà nhỏ, tiếng rên của người bệnh nhân làm mình buồn lạ lùng. Hơn bao giờ hết nỗi nhớ thương trào lên thiết tha cháy bỏng. Hỡi những người thân yêu, đêm nay có ai hiểu hết lòng mình không?

19-12-1968

Đi lao động trên một núi cao, khi đến đỉnh dốc vô tình mình nhìn ra xa và bỗng bần thần khi nhận ra trước mắt mình là bãi biển của cánh Nam Đức Phổ. Sương mờ che không cho mình nhìn rõ nhưng trước mắt mình vẫn hiện ra những cảnh xiết bao quen thuộc, những đường 32,33 của Quy Thiện, những dãy nhà sát chân đến núi dẫu. Ở đó... thân yêu biết chừng nào, ở đó có những kỷ niệm êm đềm trong đời cách mạng, ở đó có những trái tim ấp ủ tình thương tha thiết với mình, ở đó .. chỉ là mảnh đất Việt nam mà sao lòng mình thiết tha gắn bó vô cùng.

21-12-1968

Rất lâu rồi mình không nghĩ đến M., hôm nay đọc lại những lá thư ngoài Bắc, thư của Thái, của Phương, của cậu Hiền... bỗng dưng mình buồn vô kể. Ngoài ấy ai cũng mong mình hạnh phúc ai cũng tưởng mình sẽ hạnh phúc khi gặp lại M. nhưng cuộc đời sao lắm nỗi éo le, nghe cậu Hiền nói về Dung, những nhược điểm trong quan hệ giữa cậu và Dung đã khắc phục dần bây giờ cậu đã thấy ở Dung không những là một người tốt, hiền mà còn cả một tình thương sâu thẳm và một người bạn lòng”

Hạnh phúc trong tình yêu đã không đến với mình, mình không thể hiểu được sau này sẽ ra sao, mình sẽ yêu ai, người đó như thế nào, liệu trong mình có còn được cái sôi nổi tha thiết yêu thương nữa hay không!

Thù ời! Bi quân đấy ư? Hãy nhìn lại đó, bên cạnh Thù bao nhiêu đồng chí, bao nhiêu thanh niên đã cống hiến tuổi trẻ của họ cho cách mạng, họ ngã xuống chưa hề được hưởng hạnh phúc. Sao Thù lại nghĩ đến riêng tư, đừng nhìn ra Bắc, hãy nhìn ở đây, ở mảnh đất còn nóng bỏng đạn bom đau thương và lửa khói này.

23-12-1968

Kỷ niệm hai năm tròn ngày bước chân ra đi, 3 giờ chiều cũng ngày này 2 năm về trước chiếc xe ô tô đã đưa mình rẽ sang một con đường khác. Con đường ấy gian lao vô cùng. Th. đã hiểu nó từ những lúc chưa đặt chân lên.

Vậy mà hôm nay, sau hai năm thực tế, Th. vẫn còn đau xót khi nhìn thấy chông gai lầy lội trên con đường đó ư Thùy? Đau xót gì đâu, đời là vậy đó chứ, có hoa thơm nắng đẹp thì cũng có những đám mây đen vẫn đục bầu trời và trong một năm thì cũng có ngày nắng ngày mưa.

Chiều nay, Th. đã biết dẹp mọi nỗi bức dọc lại, tươi cười cầm quyền vớ đứng lên giảng bài, tối nay Th. đã biết mỉm cười bình tĩnh trước những phản ứng của một kẻ bị đụng chạm đến quyền lợi cá nhân vậy thì có sao bây giờ bên ngọn đèn khuya với trang sổ nhỏ Th. lại rưng rưng nước mắt? Đừng khóc Thùy ơi! Hãy bình tĩnh vững vàng khi biết mình là kẻ đúng đắn. Có khác thì hãy đợi khi cầm bàn tay của một người thân yêu nào đó mà kể mọi nỗi niềm. Còn trước mọi chông gai cay đắng của cuộc đời, trước mọi gian nguy thử thách mong Thùy hãy giữ vững nụ cười như bấy lâu này Thùy vẫn giữ được. Dù đã che dấu đằng sau nó biết bao nhiêu nước mắt. Nước mắt hãy để giành riêng cho những người thân yêu thôi, nghe không hờ Thùy?

26-12-1968

Nhận lá thư của M. và ông già của M. gần như tất cả mọi người biết chuyện đều chia sẻ với mình. Vậy mà tại sao mình chỉ thấy buồn thảm thía.

Ba M. nói về mình có những điểm đúng đó là cái cách mạng, mạnh dạn trong tình cảm, đó là thủy chung kiên định của một người cách mạng. Nhưng ba M chưa thấy được một thực tế ở mình đó là lòng tự trọng, tự ái của mình. Nếu từ lúc ngoài kia mình đã hiểu được cái bất đồng ở trong tâm hồn người bộ đội ấy thì có lẽ mình sẽ không yêu anh đâu. Chỉ riêng một điều thiếu sự cân xứng trong tình cảm đã để mình gạt bỏ một tình yêu mà mình đang thiết tha hy vọng.

Mười năm qua, quãng đường đó đâu phải là ngắn ngủi, bây giờ mình đã đứng ở chỗ rẽ của con đường: mỗi người rẽ sang một con đường khác, còn mỗi ngã rẽ dẫn mình đi đến đâu không phải ai hiểu được.

Cho nên, có gì đáng vui đâu? Vẫn chỉ là M. như hôm nào mình gặ và mình bây giờ là một người đã có thực tế, chín chắn hơn rất nhiều trong tình cảm.

Cái yêu thương sôi nổi ngay xưa đâu còn nguyên vẹn nữa.

Cầm lá thư M., mình không đọc vội khi đọc xong buồn đến vô cùng, nhưng chỉ vài giờ sau mình lại bình thần bắt tay vào công việc và mọi nếp sinh hoạt bình thường, vô tư như không có điều gì xảy ra. Thùy ơi! Trái tim Thùy cũng khô cằn hết cả rung cảm rồi ư?

31-12-1968

Đêm cuối năm trời trong vắt không một gợn mây. Rất khuya rồi mọi người chưa ai buồn ngủ cả tiếng trò chuyện râm ran từ khắp các căn nhà vẫn vang lên từ bốn phía. Không ai muốn ngủ cả, vì chỉ còn đêm nay thôi ngày mai lại bắt đầu một cuộc ra đi.

Tất cả đại hội này, mỗi người sẽ đi về một hướng, mỗi người sẽ về nhận một nhiệm vụ khó khăn nặng nề trong những ngày sắp đến. Cuộc chiến đấu ngày càng gay go, ác liệt, trong giai đoạn cuối cùng này, máu sẽ còn phải đổ, đổ nhiều để giành được thắng lợi quyết định.

Ngồi bên em, mình không nói được tất cả những điều cần nói vì bên mình còn nhiều người khác, mình cũng đang nói chuyện, cũng hơi buồn là không thực hiện được hết những điều mong ước của hai chị em nhưng dù sao chị cũng hiểu em khi nhìn đôi mắt em, khi nghe tiếng em khẽ thở dài bên chị. Em trai yêu thương ạ, tình thương đã cho ta niềm tin, sức mạnh, cho ta niềm vui khi xum họp thì dĩ nhiên cũng cho ta nỗi nhớ khi xa cách, cho nên buồn gì đâu em, hãy cười lên em nhé. Bao giờ gặp lại em? Có gặp được nữa hay không? Nếu như không còn được gặp em nữa thì ... chị không muốn nghĩ tiếp cái ý nghĩ bi quan ấy đâu.

Tạm biệt em, chị ôm em trong cánh tay mình, nghe hơi thở của em, muốn nói nhiều nhưng rồi chị vẫn im lặng vì chị tin rằng em đã hiểu chị, hiểu hết tình thương bao la sâu thẳm mà chị đã giành cho em.

01-01-1969

Một năm mới bắt đầu. Hồ chủ tịch đã chúc tết:

Năm qua thắng lợi vẻ vang
Năm nay tiền tuyến chắc càng thắng to
Vì độc lập, vì tự do
Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào
Tiến lên chiến sỹ đồng bào
Bắc nam xum họp, xuân nào vui hơn.

Năm nay không có cái rộn ràng hào hứng như năm ngoái. phải chăng mình nhận thức chưa đúng, phải chăng mình đánh giá chưa hết thắng lợi nên nghĩ như vậy?

Hay là không đúng như vậy? Hay là năm ngoái niềm vui còn giữ cái sôi nổi của những phút “bắt đầu” còn năm nay, là cái vui của cái tuổi đã qua cái “bắt đầu” sôi nổi ấy (ở đây mình không nói đến riêng mình, mà là nói cái chung của mọi người)

04-01-1969

Nằm bên Ninh nghe nó nói chuyện không hiểu vì sao tự nhiên mà con bé đem tất cả những điều cảm nghĩ của nó về “anh Ba” nói hết với mình.

Nghe chuyện mình vô cùng hối hận. Mình thương Thuận, tự cho rằng đã hiểu về Thuận nhưng thực ra cái hiểu ấy còn quá ít so với thực tế. Mình hiểu không đầy đủ về mọi mặt về tinh thần tận tụy trong công tác, tinh thần trách nhiệm và lương tâm của một người y tế vô cùng cao cả ở Thuận. Trong bản báo cáo chung về thành tích Thuận có nói về thành tích của đồng chí T. chỉ có ba dòng thực ra mình đâu có biết những đêm mưa gió Thuận hấp tấp cầm xách thuốc ra đi, mặc cho bom pháo tới tấp xung quanh. Có hôm nào đó vì quá thương Thuận, Ninh đã không gọi Thuận dậy đi cấp cứu mà chỉ sang cho y tá khác. Thuận đã la em dữ dội bắt em phải báo cho nó biết mọi trường hợp dù nó đang ngủ, đang đau, đang làm gì đi nữa.

Mình hiểu quá ít về nỗi đau đến trước cảnh tang tóc của gia đình Thuận, thấy em bình tĩnh vui cười với mình, mình đâu có biết những đêm dài em không ngủ nằm khóc thầm tức như một đứa nhỏ. Mình đâu có bay mỗi lần em la cho sao không lo việc đình, cho khóc và Thuận cứ ràn rụa nước mắt.

Mình hiểu quá ít về hoàn cảnh thiếu thốn của Thuận. Ở điểm này do quá tin Thuận nên mình không ngờ rằng em đã phải chịu mọi thiếu thốn để mong mình và mọi người khác đầy đủ hơn. Em ngồi chằm chiếc nón định bán lấy tiền tiêu... ôi chao! Sao mình lại thiếu sâu sát đến mức đó? Và ngay cả trong tình thương của em với mình, mình cũng hiểu chưa biết hết nữa.

Em ơi! Chị nhiều thiếu sót với em quá đổi. Làm sao sửa được cho hết đây, cuộc đời của em đã là những bài học mà chị sẽ học tập mãi mãi, học tập về lòng dũng cảm hy sinh, tinh thần trách nhiệm lòng vị tha, nghị lực và cả những điều rung cảm chân thành của một trái tim cách mạng.

09-01-1969

Bốn năm nay 21 tuổi đầu, 21 tuổi 7 lần thương trong chiến đấu. Người trung đội trưởng trình sát trẻ tuổi ấy đã để lại trong mình những cảm nghĩ không bao giờ có thể quên.

Mình gặp Bốn lần đầu tiên khi Bốn vào nằm viện với một vết thương nhỏ nơi chân. Mấy hôm sau chân chưa lành Bốn đã ra viện và hơn một tháng sau mình lại đón Bốn vào viện. Vết thương xuyên qua khớp vai mất nhiều máu nên Bốn xanh xao mệt lả nhưng sau mổ xong vù vù mới tỉnh nụ cười tinh nghịch lại nở trên đôi môi nhợt nhạt của Bốn. Vết thương đau đớn nhiều nhưng Bốn không rên la mà chỉ lo một điều có còn chiến đấu được nữa hay không? Những lần đi thăm bệnh mình khẽ vuốt trên mái tóc người thương binh trẻ tuổi và nói khẽ với Bốn rằng: Em hãy yên tâm, chắc rằng em sẽ còn cầm súng chiến đấu một cách vững vàng.

Và mới hôm nào đây gặp lại Bốn trên đường hành quân vai mang khẩu AK, nhìn thấy mình từ xa nó mừng rỡ reo lên: “chào bác sỹ, báo cáo bác sỹ tay em đã bình thường rồi” và nó hoa tay lên khoe với mình khớp vai đã hoạt động bình thường. Mình cười vui nhìn nước da khỏe mạnh hồng hào và nụ cười tinh nghịch của chàng bộ đội giải phóng quân ấy.

Hôm nay Bốn lại vào viện, da xant mướt, em nằm im lìm không rên la, một chân đã bị mìn tiêu cụt tận tận, máu thấm ướt hết áo quần. Bằng tinh thần trách nhiệm cộng với tình thương, mình đã cùng các đồng chí hết sức cứu chữa cắt cụt chân xong, Bốn cười và nói: “Bây giờ chắc sống 80% rồi đây”

Riêng mình vẫn lo lắng vì Bốn mất máu quá nhiều, mạch vẫn rất nhanh 140-150 nhưng cũng nhiều hy vọng.

Cuối cùng Bốn đã không vượt qua nổi, máu ra nhiều quá nên em không còn đủ sức. Bốn ơi máu em đã thấm đầy trên mảnh đất quê hương, máu em đã chảy dài trên đường em đi chiến đấu. Tim em đã ngừng đập cho trái tim tổ quốc muôn đời đập mãi. Bốn chết rồi, hai mắt nhắm nghiền như trong giấc ngủ, ngồi bên Bốn vuốt nhẹ mái tóc em mà mình tưởng như em còn sống, nước mắt mình từng giọt rơi xuống tóc em. Không! Bốn không chết đâu, Bốn sẽ còn sống mãi trong lòng mình và những đồng đội đang cùng em trong cuộc chiến đấu sinh tử này.

Nỗi buồn nặng trĩu trong tâm tư và lòng căm thù với quân xâm lược còn nặng hơn nghìn vạn lần. Nhìn thấy Bốn, mình bàng hoàng nghĩ đến những đứa em thân yêu đang ngày đêm vật lộn với quân thù xông pha qua bao nhiêu bon đạn. Mấy hôm nay địch đánh phá Phổ Cường dữ dội, Th. mấy lần xuýt chết... Chao ôi! Còn quân khát máu đó thì chúng ta còn đau khổ. Không có con đường nào hơn là đánh cho dập đầu quân chó đẻ đó ra.

10-01-1969

Nỗi buồn dai dẳng như những ngày mưa dầm cứ rả rích hoài suốt 10 ngày nay, 10 ngày tưởng như dài hàng mấy tháng có cái gì mong đợi, có cái gì bứt rứt không thể yên lòng. Lo âu và buồn vô kể lúc nào cũng thấy những nguy hiểm đe dọa những người thân yêu đang lẫn lộn trong cuộc chiến đấu. Biết nói thế nào đây... một ngày còn bóng giặc Mỹ, một ngày còn đau thương tang tóc. Ôi! Mối thù này bao giờ mới trả hết đây.

11-01-1969

Tình hình Phổ Cường vẫn căng thẳng, địch vẫn tiếp tục đột càn qui mô hong đốt nhà để thực hiện kế hoạch bình định cấp tốc. Tiếng súng vẫn nổ ở hướng đó, mỗi tiếng súng lại nhắc mình nhớ và đau xót nghĩ đến những người dưới đó và giữa muôn nhìn hình ảnh đầy mình thấy rõ bóng hình Th. bộ quần áo đen ướt mồ hôi và nước mưa, nét mặt xanh gầy mệt nhọc nhưng đôi mắt đen vẫn ngời sáng và nụ cười vẫn tươi trên khuôn mặt của em. Nhớ em đâu mình cũng thấy bóng hình em, có khi là mái tóc xoà của người chiến sỹ giải phóng quân trẻ tuổi đã chết trong tay mình. Bây giờ lại là hình ảnh đau thương tang tóc mà Liên đang phải chịu. Liên vừa được tin mẹ đau nặng sắp qua đời. Nhà Liên mọi người không còn ai mấy anh lớn của Liên ra Bắc tập kết, một chị gái đi Sài Gòn, chị dâu thứ năm của Liên địch bắn bị thương rồi chở đi đâu mất. Chỉ còn lại mẹ già, người mẹ cam chịu mọi cảnh cô đơn thiếu thốn để giành tất cả yêu thương, tất cả sung sướng cho đứa con đã thoát ly đi làm cách mạng. Bây giờ mẹ Liên bị đứt mạch máu não, nằm mê liệt trên giường, căn nhà trống lạnh quạnh hiu không ai chăm sóc... Liên khóc nước mắt của Liên cũng đã thấm vào lòng mình như hôm nào Thuận khóc khi cha chết. Tất cả, tất cả cũng là do bọn quỷ cướp nước không có cách nào nói khác được cả.

12-01-1969

Bình lên báo tin Mỹ đã rút, tình hình Phổ Cường trở lại bình thường. Qua thư em gửi lên biết em vẫn khỏe. Bốn trang thư chỉ có một dòng cuối em nói là quá mệt nên không viết dài hơn, còn tất cả cũng chỉ là nhớ thương và lo lắng cho mình. Trong khi đó thì bản thân em 12 ngày nay chỉ được ăn một bữa cơm hơi no bộ quần áo khô rồi lại ướt vẫn không thay được, xe tăng, bộ binh đuổi em chạy mấy lần xuýt chết... Em không hề nói với mình mà chỉ qua thư cho người khác mình biết được. Vừa thương xót, lo âu và cả bức mình. Muốn giận em vì thiếu thành thực với mình về mọi nỗi khổ cực của em nhưng nghĩ cho cùng cũng chỉ vì em không muốn mình phải lo âu và cũng không có

gì khác hơn là “tình thương sâu sắc kỳ lạ mà em không có cách nào nói hết cho chị hiểu được”

14-01-1969

Nhà đi vắng sạch trơn, bệnh xá im vắng và buồn đến lạ lùng. Thương binh chỉ còn lại mấy người, nhân viên cũng chỉ còn mấy người, mỗi người một việc lúi cúi làm. Mình lắng tai nghe chỉ có tiếng suối rì rào chảy. 26 tuổi đầu rồi còn bé bỏng thơ ngây gì đâu mà để cho cảnh buồn chi phối tâm tư. Nhưng thực ra con người vẫn là quyết định. Như Nguyễn Du đã nói “Người buồn cảnh có vui đâu bao giờ” vui gì đâu khi đất nước còn chia cắt, gia đình còn mỗi người một ngả.

Nhưng Th. ơi không lẽ lúc nào tâm tư cũng nặng trĩu nhớ thương lo lắng thôi sao. Cuộc chiến đấu đòi hỏi người với một niềm vui lớn, một nghị lực và một niềm tin mãnh liệt. Hãy vun xới những tình cảm ấy và hãy dẹp lại những áng mây buồn vương trên đôi mắt Th.

16-01-1969

Nghĩa lên thăm nhưng mình đi chấm thi cho học sinh không có ở nhà. Em ra về gửi thư và quà lại cho mình. Trao quà và tiền bạc lại cho mình chị Ba xuyết xoa: “Em muốn vật quý đó chứ?” câu nói có lẽ là vô tư nhưng mình không thoải mái lắm. Có lẽ chị Ba và nhiều người chưa thể và không thể hiểu hết những tình cảm cao quý giữa những người có trái tim sôi nổi yêu thương như mình, Nghĩa, Thuận, Khiêm, Thường ... đâu. Bọn mình thương nhau bằng một tình thương kỳ diệu, tình thương làm người ta quên bản thân mình mà nghĩ đến người thân. Với tình thương ấy người ta có thể hy sinh cả tính mạng để bảo vệ cho người thân của mình. Cho nên có nghĩa gì đâu một vài ngàn bạc hoặc năm bảy trăm gì đó, có nghĩa gì đâu với những món quà vật chất. Những tình nghĩa trong từng món quà ấy phải thấy cho hết, không đánh giá bằng giá trị tiền bạc mà phải đánh giá bằng giá trị của tình cảm, các em có khi thiếu vài chục hào mua thuốc hút nhưng khi có thể vẫn chia sẻ cho mình tất cả. Có khi các em dấu nổi thiếu thốn để lo cho mình đầy đủ. Kết luận lại mình cần phải cố gắng để xứng đáng với tình thương của các em.

18-01-1969

Đọc những lá thư của em gửi lên, mình ngồi vừa thương em vừa buồn cười một mình. Tình thương của em thật ỳ lạ, mộc mạc vô cùng, sôi nổi vô cùng. Mình chưa đọc một lá thư nào lời lẽ lại giản đơn thật thà đến vậy. Qua từng câu nói không hề trau chuốt ấy mình càng thấy cái chân thật rất đời của em. Em lo cho mình từ cái nhỏ nhất đến cái lớn nhất, lo cả đến người anh tương lai của nó thương mình ra sao có hiền không hay hung lắm... nghĩ tức cười quá đi, không hiểu nó quan niệm về tình yêu ra sao mà lại tưởng tượng cái cảnh khổ cực của một người vợ như vậy. Cũng đúng thôi, nó chưa hiểu được tiêu chuẩn người yêu của mình, của một người con gái trí thức lớn lên từ XHCN. Đừng lo nghe em nhỏ, em của tôi! Chị của em không hề dễ tính khi chọn một người yêu đâu em à.

19-01-1969

Một buổi chiều chủ nhật, nắng đẹp và gió lộng giữa khu rừng già. Đài phát thanh đang buổi âm nhạc quốc tế... ngồi làm việc trong căn phòng nhỏ mình thấy khung cảnh sao quá thanh bình. Bỗng nhiên mình quên đi những đạn bom lửa khói, quên đi những đau thương tang tóc và chỉ còn lại trong lòng niềm cảm hứng bao la với bản nhạc.

Chẳng hiểu là đáng chê hay đáng khen nữa, đáng chê ở chỗ là quên đi nỗi đau của dân tộc đang còn tiếp diễn, quên đi những tội ác của bọn quỷ khát máu vẫn đang dày xéo trên quê hương, nhưng đáng khen là từ trong muôn nghìn gian khổ vẫn thấy lòng rung cảm sâu xa trong niềm lạc quan tin tưởng và nhựa sống, niềm hy vọng vẫn xanh mát trong tâm hồn.

Phương yêu ơi, ở ngoài đó lúc nào em cũng thấy nỗi chua xót trong cảnh chia ly đang đến với từng gia đình Việt Nam ở đây chị càng thấy rõ hơn trăm nghìn lần cảnh đau xót ấy. Vậy mà chị vẫn mong rằng cả chị lẫn em đừng để mất đi niềm vui, mơ ước trong trái tim mình. Hãy cứ như ngày xưa nghe em chiều chủ nhật ta lại cũng nghe âm nhạc đêm khuya, và lại ghi lên trang nhật ký và cuộc sống vẫn cứ mơ mộng dù đạn bom lửa khói quanh mình.

22-01-1969

Lớp học y tá ra về, rất nhiều học sinh ôm lấy mình lưu luyến không chịu buông ra, nhưng cái hôn sôi nổi nhiệt tình. Riêng với Ninh, con bé buồn buồn đến nắm tay mình khẽ nói « em về nghe chị Hai », rồi không hiểu sao nó gục đầu vào vai mình khóc ròng, cũng nhiều đứa khóc khi chia tay với mình nhưng sao nước mắt của một đứa em gái nhỏ này lại làm mình cảm động. Phải chăng mình thương Ninh vì nhà em vừa bị đốt cháy trụi không còn một hạt lúa để ăn. Phải chăng mình thương em vì tình cảm chân thành thấm thiết mà con bé đã nhiều lần tâm sự với mình và phải chăng vì Ninh cũng thương yêu chăm sóc anh ba của nó với một tình cảm sâu sắc. Có lẽ vì tất cả cái lý do đó.

Thôi về đi nghe em, chúc em vững bước trên con đường vinh quang và gian khổ của người y tá cách mạng, bàn chân em nhỏ bé nhưng chắc rằng bước đi của em sẽ lớn và dài trong cuộc sống vĩ đại của thế hệ chúng ta.

07-02-1969

Một đêm trong căn nhà của một người mẹ già goá bụa. Ánh lửa bập bùng của bếp lửa làm mình khó ngủ hay vì tình thương nóng bỏng của em làm mình quên lạnh của núi rừng. Mình cảm thấy đau xót vô cùng khi nghe em nói : « Chị ơi, nếu như có lúc nào rủi ro, em không kịp nói tiếng cuối cùng của em với chị thì chị cũng coi như hôm nay em đã nói rồi nghe chị ». Ôm em trong lòng mình bàng hoàng khi nghĩ rằng chiến tranh sẽ không từ một người nào, cũng có thể em sẽ ngã xuống vì nhiệm vụ cách mạng. Lúc đó... làm sao hỏi em.

Tiếng mình thờ dãi có nói cùng em hết nỗi lo âu hết nỗi niềm thương yêu của chị với em không ?

08-02-1969

Kết thúc một chặng đường gian khổ. 14 ngày vất vả lội suối trèo non, dầu dãi với nắng sương trong gian khổ ấy lúc nào mình cũng thấy sung sướng vì ở đâu cũng là biên cả của tình thương từ một đồng chí cán bộ chưa hề quen biết đến một người khách qua đường và tất cả những người quen mình đều nhiệt tình giúp đỡ Đoàn Đức Phổ nói chung và mình.

Vui biết bao khi những người trên mảnh đất Đức Phổ coi mình như một người cùng quê hương họ, chung với họ cả niềm vui cả niềm tự hào của mảnh đất anh hùng ấy.

Vui biết bao khi hầu như tất cả hội nghị dành cho đoàn Đức Phổ mọi ưu tiên, mọi cảm tình, mọi vinh dự cao nhất. Và mình, cô gái Hà nội của quê hương Đức Phổ ấy cũng được hưởng mọi tình cảm ấy.

Còn gì nữa hỡi Th. Phải chăng niềm vui ấy còn lớn lên trong những ngày gian khổ và hạnh phúc khi được sống bên những người thân yêu? Những người thân yêu... đó là người cán bộ từng trải trên bước đường công tác mà dù chỉ gặp mình một lần cũng đã hiểu và mến thương mình. Đó là một người cán bộ trẻ mới rời ghế nhà trường đã lao vào công tác với mọi khả năng và đạt thành tích cao nhất. Đó là người bạn gái chịu thương chịu khó, hiền hoà đôn hậu, biết vì mọi người hơn bản thân mình và đó là đứa em trai yêu thương đã tất cả vì mình, đã lo cho mình từng chén cơm miếng nước, đã thương mình bằng một tình thương kỳ lạ. Mười mấy ngày sống cạnh em mình nhiều lần tự hỏi: "Tại sao lại có tình thương như vậy?" Với mình và cả với em ai cũng hiểu rất rõ rằng tình chị em thương liêng cao cả trong trắng và chân thành. Vậy thì có gì cần phải khắc phục không hỡi em? Và cả mình nữa mình hãy trả lời câu hỏi đó trước khi hỏi em đi đã.

11-02-1969

Thùy ơi, tại sao vậy hỡi Thùy? Tại sao mà giấc ngủ không ngon vì những hình ảnh cứ chập chờn trước mắt. Tại sao khi công việc bề bộn quanh mình đòi Th. phải lo giải quyết mà vẫn không quên một điều, một điều gì như nhắc nhở thiết tha? Biết nói thế nào. Tình cảm bao giờ cũng có lý trí chỉ đạo, không bao giờ Th. có thể để cho tình cảm tách rời lý trí. Vậy thì.... hãy dẹp đi mọi nhớ thương đang cháy bỏng trong lòng để tập trung vào công tác. Hãy dẹp đi những tình cảm sôi nổi trong trái tim vẫn tròn đầy nhựa sống của Th. Có nghe không Th. tiếng súng ngoài kia đã nổ bắt đầu cho một mùa xuân đại thắng.

14-02-1969

Sang ăn tết với một đơn vị bộ đội miền Bắc rất nhiều gương mặt, nhiều giọng nói làm mình nhớ lại những ngày sống trên đất XHCN. Lẽ ra nên ở lại chuyện trò lâu hơn nữa nhưng sao mình cảm thấy một nỗi buồn quặn thắt trong tim mình, cáo từ rồi lững thững ra về. Nắng chiều đã tắt trên đỉnh núi, gió se se thổi... buồn nhớ mênh mông, mình đứng lại giữa đỉnh đồi. Tết đến rồi, cái tết thứ ba xa nhà, lẽ ra mình phải quen dần với cảnh cô đơn trên quê hương xa lạ, lẽ ra mình phải thấy ấm áp vì tình cảm mặn mà của bao nhiêu người trên đất Đức Phổ và cả Quảng Ngãi này. Vậy mà rồi vẫn như ngày mới bước chân ra, mình ước ao khao khát được sống bên ba má và cả tổ ấm gia đình,

và cảm thấy mình vẫn chỉ là một con bé muốn được cưng chiều, muốn được làm nũng với mẹ như những ngày còn bé bỏng thơ ngây.

Muốn viết thư nói cùng em những niềm tâm sự ấy nhưng có lẽ cũng không cần.

15-02-1969

Giao thừa !

Đã thực là giao thừa chưa ? Giao thừa của những ngày đau thương khói lửa với những ngày hoà bình hạnh phúc. Đất nước âm thầm lặng lẽ nhưng sôi sục trong sự chuẩn bị. Đó phải chăng là sự mang nặng đẻ đau của một người mẹ sinh một đứa con to khoẻ mập mạp.

Đêm nay, sau một cuộc mổ, mình mệt mỏi cộng với một nỗi buồn không thể hạn chế được không muốn gì hết. Đó là một điều đáng trách đó nghe Thuý !

17-02-1969

Em lên vì công việc chung nhưng chắc cũng vì chị. Chị đọc thấy điều đó trong cái nhìn tha thiết yêu thương của em. Chị em mình cũng như nhau thôi, tất cả ai đâu nhưng riêng mình chỉ thấy cô đơn giữa cảnh cô đơn của hoàn cảnh hiện tại. Chị xa gia đình, xa người thân yêu trên cả hai miền. Còn em cũng chẳng còn ai ngoài hai đứa em ruột thịt. Có chị, chị không ở gần. Thôi được tình thương sẽ sưởi ấm trái tim ta vui lên đi em, đừng buồn khi xa chị, chúc em một năm đầy may mắn, đầy thắng lợi và chúc tình chị em ngày thêm gắn bó keo sơn.

19-02-1969

Không khí im lặng một cách đáng sợ. Ngọn gió nồm đêm qua đã bay đâu mất. Rừng cây trở lại lặng im, lặng im đến một chiếc lá cũng không muốn trở mình. Hình như con người cũng bị cái im lặng của núi rừng thuyết phục, tất cả cũng đều lặng lẽ trong công việc của mình. Không hiểu mọi người nghĩ những gì mà đôi mắt cũng đăm đăm, nụ cười cũng ngưng đọng ? Riêng mình, tâm tư nặng trĩu, bẽ bộn lạ lùng. Trước hết là nỗi nhớ, nhớ nhà nhớ em chuyện đã là dĩ nhiên mà sao nhớ cả những hình ảnh đã qua trong cuộc sống, một buổi sáng trên đường hành quân cũng rừng cây cao im lặng, cũng ánh nắng hồng chói chang trên đỉnh núi... một buổi sáng dưới đồng bằng nắng xuyên qua rừng tre len lỏi chiếu lên chiếc bàn sau khung cửa...

Có một cái gì mong đợi thiết tha... mong gì cũng không rõ nét nữa, mong mọi người trở về, mong ngày tháng qua nhanh để đến ngày có những niềm vui mới đến... Tất cả cũng chỉ là chung chung mơ hồ vậy mà cứ da diết trong tâm hồn.

Và hình như có cả những lo âu thoáng chút luyến tiếc. Nếu mọi điều xảy ra như bọn mình lo lắng thì mình cũng sẵn sàng ngã xuống cho thắng lợi cuối cùng chứ sao, nhiệm vụ sắp đến lớn lao quá, mình không muốn vạch ra cụ thể, bởi vì chỉ thấy lo và nan giải thêm. Thì hãy kệ nó, cái gì đến sẽ lo giải quyết, mình vốn bình tĩnh trong gian khổ kia mà. Có điều phải có sự chuẩn bị và kế hoạch trước.

20-02-1969

Công tác nặng nề chưa từng có. Chưa bao giờ mình lo lắng như lúc này. Nhiệm vụ sắp đến đòi hỏi ở mình phải có một cố gắng phi thường về chuyên môn về tổ chức lãnh đạo. So với trước đây mình đã trưởng thành nhiều nhưng so với yêu cầu trước mắt mình như ngộp trước khối lượng quá lớn. Biết làm sao được, chỉ có cố gắng, cố gắng và cố gắng thể thôi !
Người bộ đội ấy chắc đã lên đường ra trận tuyến. Chúc anh thắng lợi trở về để còn có một lúc nào gặp lại đôi mắt đen ngời trên khuôn mặt người chiến sỹ giải phóng quân.

21-02-1969

Đọc bài thơ của P.H viết tặng mình từ miền Bắc gửi vào :

« Nơi ấy là khoảng trời anh ở
Ngày xưa và cả mai sau
Nơi ấy ủ mối tình nhỏ, tổ chim sâu
Con chim nhỏ bay rồi...

.....

Không lẽ nào mối tình không được đáp lại vẫn còn mãi trong anh hờ người nghệ sỹ? với mình hình ảnh anh bị những hình ảnh khác che khuất lên rồi nhưng hôm nay đọc bài thơ sao mình bỗng thấy nhớ anh. Một mùa hè khi hoa phượng nở đỏ trên đường phố, nắng chói chang qua vòm cây xanh, mình đi học về qua căn nhà ba tầng ở 14 phố Lê Trực, ngược lên đã thấy anh đứng đó đợi mình mái tóc xoà phủ trên đôi mắt buồn. Một chiều khi cơn giông âm ỉ nổi lên khắp bốn chân trời, gió bụi mù mịt, anh vẫn đứng đợi mình ở đầu sân hàng Đầy, mình đạp xe qua ngạc nhiên nhận ra anh dưới ánh đèn điện của thành phố... Mình chưa bao giờ yêu anh chỉ thương anh với tình thương của một đứa em gái và tình thương đó cũng sứt mẻ khi mình đã nhiều lần dứt khoát từ chối mà anh vẫn yêu mình. Trong một lá thư cuối cùng viết cho mình anh nói: "Thôi em đi đi, rồi em sẽ có một người yêu xứng đáng nhưng anh có thể nói chắc chắn rằng không có một người nào trên đời này yêu em hơn anh được đâu". Hình như câu nói đó là sự thực, nhưng mình không ân hận bởi vì mình không yêu anh thì làm sao có được một tình yêu đẹp để công bằng? Dù sao cũng rất thương anh, anh hãy tin rằng em sẽ hàn gắn lại tình thương của một đứa em anh nhé.

24-02-1969

Chiến sự bắt đầu nổ ra thì đêm hôm kia, cũng với khí thế hùng mạnh, với niềm tin tha thiết cháy bỏng mong chờ trút lên đầu mũi súng, lòng mình xốn xang niềm vui nhưng sao cũng vẫn kèm theo nỗi lo âu. Có lẽ lo vì công tác, công tác rất nặng đối với mình. Và còn vì sao nữa? Phải chăng một nỗi lo âu xót xa trong ruột những người thân yêu của tôi trên tuyến lửa, ai sẽ ngã xuống vì thắng lợi ngày mai. Đành rằng có thắng lợi phải có hy sinh nhưng biết nói sao hờ Thùy.

26-02-1969

Đêm mùa xuân trăng trong sáng kỳ lạ, muốn dẹp lại những tình cảm đang tha thiết trong lòng để tập trung tất cả cho công tác mà không sao làm được. Không hiểu tình huống nào có thể làm cho trái tim mình khô cạn được những nhớ thương ước mơ, hy vọng. Năm ngoái ngay lúc nằm dưới công sự nghe tiếng giặc đào kiếm ở trên mình cũng vẫn còn kể chuyện Pavel cho Kh. nghe. Giữa trận càn, bom pháo tới tấp xung quanh ngồi giữa kẻ đá mình cũng vẫn ghi nhật ký và viết thư. Bây giờ giữa lúc công việc bề bộn mình vẫn là mình với cả tâm tình thiết tha cháy bỏng đối với cuộc đời. Thực ra thì không phải vì một tình cảm riêng với một chàng trai nào đã chi phối mình mà là một tình cảm rộng rãi nhưng sao sôi nổi vô cùng, nhớ từ một đứa cháu chưa hề biết mặt đến một đứa em gái nhỏ lẫn lộn trong công tác và gian khổ mà lúc nào cũng nhớ đến chị Hai, nhớ làm sao đứa em trai yêu thương đang lao vào công tác mà tâm tình em cũng giữ trọn cho mình. Sáng nay đứng bên bàn mổ, người thương binh trẻ có đôi mắt đen với đôi mi dài, mỗi lần ngược nhìn mình làm mình liên tưởng đến hôm nào đó mình cũng ngồi đăm đăm nhìn em. Mình là gì? Là một đứa con gái có trai tim ướt đẫm tình cảm vậy mà sao bộ óc lại không hề biết mềm yếu trước nhiều tình huống hết sức phức tạp, khó khăn ác liệt.

03-03-1969

Đi thăm bệnh nhân về giữa đêm khuya. Trở về phòng mình nằm thao thức không ngủ được. Rừng khuya im lặng như tờ, không một tiếng chim kêu, không một tiếng lá rụng hoặc một ngọn gió nào đó khẽ rung cành cây. Nghĩ gì đây Th. ơi ? Nghĩ gì mà đôi mắt mở đăm đăm nhìn qua bóng đêm, qua ánh trăng mờ Th. thấy biết bao là viễn cảnh tươi đẹp, cả những cận cảnh êm đềm của những ngày sống giữa tình thương trên mảnh đất Đức Phổ này. Rồi cảnh chia ly, cảnh đau buồn cũng đến nữa ... Đáng trách quá Thuý ơi ! Thuý có nghe không tiếng người thương binh khẽ rên và tiếng súng vẫn nổ nơi xa. Chiến trường vẫn đang mùa chiến thắng.

06-03-1969

Những lá thư nặng trĩu tình thương, mình đọc nhiều lần, càng đọc càng cảm thấy hết chiều sâu của tâm tình của người gửi, và càng cảm thấy hơn bao giờ hết mình hiểu tình thương tha thiết của em. Biết nói gì, làm gì để xứng đáng với tình thương ấy nhỉ ? Mình thì với em cũng như với Nghĩa, Thường, Khiêm. Nghĩa là còn có những người có vị trí cao hơn trong cuộc sống tình cảm mình nữa mà mình vẫn thường nói. Vậy mà em thì thư nào, giờ nào em cũng vãn một câu rằng « chỉ có chị là người em thương yêu cao cả nhất cả cuộc đời em » Vậy thì nên nói với em sao đây hở em ?

09-03-1969

Gặp lại anh Tấn, bỗng nhiên mình thấy có cái gì bứt rứt trong lòng. Cái gì ? Nổi buồn nổi nhớ hầy oán trách mình cũng không rõ nữa. Chỉ thấy lòng xao động một cách không bình thường, anh Tấn đã gọi cho mình những kỷ niệm mà lâu nay mình phần vô tình, phần cố ý mình đã quên đi. M. ơi ! Anh đang ở đâu, anh Tấn về không đem về một tin nào của anh cả. Ta đã thực sự xa

nhau rồi đó ư anh ? Sao em vẫn cảm thấy con tim mình rỉ máu, vết thương trên trái tim sao khó lành quá hờ anh ?

Chiều nay ở đây và ở đó ta cùng đang lặng lẽ chuẩn bị cho cao điểm đến, trong sự chuẩn bị ấy có anh và có em, cả hai cùng đang trong cuộc chiến đấu vậy mà... sao lại thấy xa cách đến thế này hờ người đồng chí thân yêu ?

11-03-1969

Những người giải phóng quân ấy đáng yêu biết chừng nào, họ kiên cường đứng cảm trong chiến đấu và ở đây trên giường bệnh họ cũng đã kiên cường đứng cảm vô cùng. Đó là người cán bộ với sức chịu đựng kỳ lạ, đau đớn làm anh tràn nước mắt mà miệng vẫn cười, vẫn một câu trả lời « không sao đâu » những lúc ngồi bên anh, cầm bàn tay anh nóng hổi trong cơn sốt, nghe anh thở hổn hển mệt nhọc mình thương anh vô cùng mà chẳng biết nói sao. Hình như ngoài tình thương của một người thầy thuốc, còn có cả tình thương của một người bạn gái cùng quê hương nhưng mình không muốn để lộ điều đó trên lời nói có chăng chỉ là trong cái nhìn triu mến mà anh không thể nào biết được đâu.

Đó là cậu liên lạc với má nùm đồng tiền, lúc nào cũng cười dù vết thương trên tay sưng và đau buốt.

Đó là một người thương bình nặng, bàn tay dập nát mà vẫn cười lạc quan tin tưởng.

Hôm nay các anh lại lên đường hành quân, một cuộc hành quân chiến thắng. Chúc các anh lên đường thắng lợi, gửi lời chào tạm biệt người bộ đội có đôi mắt đen ngời.

12-03-1969

Nghĩ gì về sự thay đổi của Nghĩa trong tình cảm đối với mình ? Một sự bội bạc chăng ? Dùng chữ đó nghe sao nặng nề nhưng thực tình là mình có cảm giác như vậy và thấy có điều gì rạn nứt trong tình thương với Nghĩa. Buồn biết bao nhiêu những gì em đã hứa, em quên rồi sao ? Một đêm bên bờ biển Phổ Hiệp, bốn chị em đã nói những gì ? Những lá thư, những món quà em gửi trọn tình thương trong đó... bây giờ ! Hãy trả lời đi em, phải chăng em đã tự tách ra khỏi mối giây ràng buộc em với khối tình thương của chị rồi.

Bỗng nhiên mình liên hệ đến Thuận. Có lẽ nào rồi cũng có một lúc nào đó Thuận cũng sẽ đổi thay như vậy chăng ? Nếu như vậy thì quả thực mình không thể tin ai được nữa.

15-03-1969

Một đồng chí bộ đội nữa hy sinh, anh bị một vết thương xuyên thấu bụng. Sau cuộc mổ tình trạng không tốt mà xấu đến có lẽ vì một sự chảy máu trong do miếng mảnh không tìm thấy cọ sát làm đứt một mạch máu nào đó. Sau hội chẩn, ý kiến chung không đồng ý mổ lại. Riêng mình vẫn băn khoăn lưỡng lự. Cuối cùng anh đã chết. Cái chết của anh làm mình suy nghĩ đến đau đầu. Anh chết vì sao ? Vì sự thiếu cương quyết của mình chăng ? Rất có thể là như vậy. Nếu mình kiên quyết, ít ra 100% thì hy vọng cứu sống anh có thể có 10%. Mình đã theo đuổi quân chúng, bỏ qua một việc làm nên làm.

Anh chết rồi, trong túi áo trước ngực của anh còn một quyển sổ nhỏ trong có nhiều kiểu ảnh của một cô gái với nụ cười duyên dáng trên môi và lá thư kiên quyết sắt son chờ anh, trước ngực anh còn có chiếc khăn nhỏ thêu dòng chữ « Đợi chờ anh ». Oí người con gái ở hậu phương kia ơi ! Người cô yêu sẽ không bao giờ về nữa, trên vành khăn đau đớn mà cô sẽ phải cài lên mái tóc xanh của cô nặng trĩu đau thương, chất đầy tội ác của kẻ giết người là quân đế quốc Mỹ và có cả niềm ân hận của tôi, một người thầy thuốc đã không cứu sống được anh trong khi còn có thể cứu được !

16-03-1969

Chỉnh huấn Đảng, học tập 3 xây, 3 chống. Ý kiến đóng góp của chi bộ.

Ưu :

- Lãnh đạo có nhiều tiến bộ, quán triệt nhiệm vụ, quán xuyên các mặt công việc.
- Làm tròn nhiệm vụ nặng nề trên giao phó
- Lập trường tư tưởng kiên định, ý thức tổ chức cao
- Kế hoạch sát sao, có kiểm tra đôn đốc

Khuyết :

- Còn có lúc có nơi chưa sâu sát công việc
- Chưa tận dụng hết khả năng nghiên cứu rút kinh nghiệm kịp thời trong công tác điều trị
- Chăm lo cải thiện đời sống cho cán bộ còn yếu.

17-03-1969

Đọc thư anh, lá thư ngắn với những câu nói giận dỗi và cả những câu nói yêu thương, bỗng nhiên mình lại thấy lòng sống lại những yêu thương của ngày xưa, những ngày mà giữa hai đứa chưa có một chút gì rạn nứt trong tình cảm, và mình đã trả lời (không hiểu nghĩ kỹ chưa) « Những gì của 9 năm qua không phải bỗng nhiên dễ quên dù người ta muốn rút bỏ. Người ta là ai, là anh, là em, là những dư luận đang bao bọc cả hai đứa mình vậy mà gốc rễ của yêu thương vẫn còn nằm sâu trong lòng đất, vẫn có thể đâm chồi nảy lộc nếu mùa xuân lại về với những hạt mưa xuân mát lạnh trên đôi má người con gái năm xưa »

19-03-1969

Đánh vào quận Đức Phổ đêm qua. Cả khu quận đã cháy toí bời trong ánh lửa căm thù của bộ đội ta, trong những chiến sỹ anh anh dũng ấy có Lực. Một thương binh vừa hồi phục sức chiến đấu, Lực đã ngã xuống trong trận chiến đầu tiên sau những ngày dưỡng bệnh. Nghe tin Lực hy sinh, đau xót đến vô cùng. Trước mắt mình còn cảm thấy rõ hình ảnh chàng trai với đôi mắt thông minh và nét mặt kiên nghị, Lực hay quàng chiếc khăn đỏ trên vai, chiếc khăn có thêu hàng chữ « Thẻ quyết tử cho Tổ Quốc quyết sinh » và tiếng hát ầm áp vang lên trong những buổi chiều « Núi sông ơi đẹp sao, khi trăng sáng núi đồi, mây bay dưới chân người... »

Lực ơi, em chết rồi ư ? Sao lời hát của em còn vang mãi bên tai chị và nét chữ của em cũng còn tươi màu mực trong những lá thư em viết thăm chị. Em

cũng như Bốn, như Khiêm như những người anh hùng đã ngã xuống vì ngày mai thắng lợi sẽ còn sống mãi trong lòng chị và tất cả nhân dân ta.

21-03-1969

Có một điều cần suy nghĩ, nghiên cứu và khắc phục, đó là phong cách sống hàng ngày xưa này hình như ai cũng dễ gần dễ mến khi gặp mình. Có phải vì vậy mà mình chủ quan trong mặt đó không ? Có những lúc mình nói không nể gì ai, cái đúng là thẳng thắn, cái sai là thiếu mềm mỏng để thuyết phục người ta hãy kiên quyết khắc phục nghe Th.

25-03-1969

Hơn một năm trời chưa có dịp xuống đồng bằng, mấy bữa nay sao mình ao ước vô cùng, nỗi ước ao như nắng hè cháy bỏng. Nhớ đồng bằng vô cùng. Đồng bằng ơi ! Những ruộng lúa rì với bông lúa đã bắt đầu nặng hạt. Đồng bằng ơi ! Những tà áo màu, những chiếc nón trắng của những cô gái duyên dáng. Đồng bằng ơi ! Dù lửa khói còn đang cháy đỏ nhưng không cháy được màu xanh của cuộc sống đang lên.

Và ... em yêu ơi, nhớ em kỳ lạ, ao ước vô cùng được gặp lại em, được nhìn vào đôi mắt thân yêu, được ôm em trong lòng, hôn em như hôn một đứa em bé bỏng ruột thịt ở nhà.

27-03-1969

Nghe tin bệnh viện đa khoa khu định rút mình về trên đó. Mới chỉ là tin mà sao thấy buồn thấm thía. Nếu là quyết nghị thì chỉ có chấp hành chứ biết nói sao nhưng chao ôi ! Buồn không sao nói hết. Sẽ xa nơi này ư ? Lên tỉnh đã xa rồi, lên khu nữa thì ... bao giờ mới được gặp lại những người thân yêu ? Ở đâu như mảnh đất này không ? Mảnh đất đã nuôi mình lớn lên trong yêu thương, thử thách mình, rèn luyện mình trưởng thành trong gian khổ, bồi dưỡng xây dựng cho mình thành một cán bộ vững vàng ?

Thư em viết lên, nhớ thương lo lắng cho mình. Em chưa hay rằng chị sẽ phải xa em. Không lẽ lúc chia tay em, chị em ta lại yếu đuối uỷ mị ? Nhưng mới là cuộc chia tay để về dưới xã mà em đi còn chưa dứt nữa thì lên khu, chị làm sao cho đành hờ em ?

02-04-1969

Địch để quân Đồng Răm, từ đó vào đây không đầy 30 phút, lại chuẩn bị chống càn.

Đêm nay bệnh xá im lìm trong sự chuẩn bị, không hiểu sao lòng mình thấy tha thiết thương những đồng chí thương binh, vết thương chưa lành đã bò, đứng bước leo hết núi này qua núi nọ trốn địch. Các đồng chí không được yên khi đang nằm trong vết thương còn đau nhức, còn giặc Mỹ, còn khổ đau. Có cái gì khác hơn đâu !

05-04-1969

Nếu em biết chị đã mong em như thế nào thì chắc hôm nay em đã có ở đây, đã ngồi bên chị lặng yên cầm bàn tay chị không nói mà cũng đủ hiểu được

mọi điều muốn nói giữa chị em mình rồi. Trời mưa như trút nước, lạnh, buồn vô cùng, hiểu thế không hờ đứa em trai yêu quý ?

06-04-1969

Sao vậy nhỉ ? Sao lại không có niềm vui hồ hởi, tràn trề khi mà đã gặp lại em sau bao ngày nhớ thương tràn dân như mặt nước sông ngày mưa lũ. Sao lại có một nỗi buồn và cái gì không thoải mái cứ quẩn bên chân ta không cho ta đến với em bằng tình cảm trong lành tha thiết mà lẽ ra em được hưởng ? Vì ngại dư luận hiểu sai đi một tình thương hết sức cao quý, hết sức mộc mạc nhưng cũng vô cùng sâu sắc phức tạp. Cái sâu sắc thì không có gì phải bàn nhưng cái phức tạp là ở chỗ tại sao lại vẫn phải có những điều e ngại khi mà lòng ta trong sáng như một tấm gương. Khi em cầm bàn tay chị trân trọng yêu thương, hôn lên bàn tay đó lẽ ra chẳng có gì phải suy nghĩ nhưng rồi cũng lại ngại họ hiểu lầm. Em ơi, dĩ nhiên rằng không có gì xâm phạm được tình thương cao đẹp đó nhưng vì muốn bảo vệ như vậy đó cho nên chị không muốn có một ai có thể nói một câu nào về tình thương giữa chị em ta. Cho nên em đừng trách sao chị không đối với em như một đứa em hoàn toàn ruột thịt trong cách cư xử hàng ngày. Hiểu không hờ em trai của tôi ? Đứa em kỳ lạ, đứa em thông minh dũng cảm và đáng yêu đáng phục vô cùng.

07-04-1969

Được rất nhiều thư, niềm vui tràn ngập thư mẹ, thư em, thư bè bạn từ trên khu, trên tỉnh, trên huyện, dưới xã ai ai cũng gửi đến mình lòng thương mến thiết tha. Những lời khen ít nhiều cũng làm mình sung sướng : « T² đã được mọi người thương, bạn mến, Đảng tin... », « Thật là một người trí thức toàn diện... »

Không biết bao nhiêu lần mình tự hỏi phải làm gì đây để xứng đáng với lòng tin của mọi người.

Thư anh Tân cũng làm mình suy nghĩ nhiều, anh nói cho mình nghe về con người anh, rồi anh hỏi « Con người ấy xa hay gần là tùy suy nghĩ và em xem con người ấy có phải là người anh trai chí thiết của em không » Rất phục anh, rất mến thương anh, không phải vì anh là một đồng chí Bí thư huyện ủy. Rất muốn được anh dìu dắt trong sự giáo dục và trong tình thương của một người anh trai. Chỉ ngại một điều không hiểu mọi người có cho rằng mình dễ dàng rộng rãi trong tình thương và có địa vị muốn quan hệ với những ông « to » không ? Chắc không đâu nhờ.

08-04-1969

Địch càn, vào gần đến máng nước, còn một chút xíu nữa là cơ đồ của bệnh xá tan hoang. Biết địch gần sát bên nách mà sao mình bình tĩnh lạ lùng. Sau khi đưa thương binh đến chỗ trốn rồi mình quay lại đứng trong phòng mổ. Mình muốn thử xem nếu địch vào đến đây mình có đủ can đảm và linh hoạt giải quyết như những người thường hay ở lại hay không. Cuối cùng địch không vào và đêm đó mình lịa ngủ ngon lành trong căn phòng trống trải lộn xộn giữa cảnh chạy càn.

09-04-1969

Sang họp huyện đoàn, ý kiến mình được các đồng chí đánh giá cao và thảo luận kỹ. Rất tức là vì bận nhiều công tác quá nên không thể đóng góp tích cực hơn trong công tác thanh niên.

Không biết sao mình bỗng so sánh lại địa vị mình trong bàn hội nghị hôm nay với mình, trong những phút đùa dỡn cùng với Vinh, Xê, Quảng, những cô bé phục vụ. Lúc đó mình là chị Thùy hay làm nũng và nghịch ngợm của bọn nó còn bây giờ mình là một cán bộ với trách nhiệm nặng nề mà Đảng đã tin cậy giao phó cho mình.

11-04-1969

Mấy phút ngắn ngủi giữa đông đúc mọi người mà sao mình vẫn hiểu và vẫn cảm thấy đôi mắt thân yêu ấy cũng nói rằng : Im lặng nhưng vô cùng cảm thông. Tạm biệt đôi mắt đen thân yêu nhé.

12-04-1969

Cái gì mong đợi, cái gì không thoả mãn mà sao cảm thấy bức bối trong lòng ? Về cá nhân có lẽ không đòi hỏi gì. Đòi hỏi gì nữa, mọi người đã nâng niu chăm sóc mình, cuộc đời vẫn đem màu xanh hy vọng trải ra trước mắt mình tuy rằng cũng có những đám mây mờ còn che phủ một góc trời. Vậy thì công tác làm mình băn khoăn ư ? Rất có lý, công tác vẫn nặng nề người không có, sự ... lo của khối lượng công tác.

Và còn gì nữa hở Th ? Nỗi buồn nỗi nhớ em cứ đè nặng lên trái tim Thùy? Khi mà lẽ ra trái tim đó phải hoàn toàn là của Đảng! Nhưng... Đảng không nói rằng trái tim Cộng Sản chỉ biết có lý trí, biết công việc mà vẫn phải có yêu thương, hy vọng... cho nên cũng không thể trách được Thùy!

16-04-1969

Thêm một người thân yêu trong những người thân yêu trên mảnh đất miền Nam này. Như vậy là từ nay anh là anh trai của em đó sao anh Tân? Hơi ngỡ ngàng khi nghĩ rằng giữa trăm nghìn công việc bận rộn của một đồng chí bí thư Huyện uỷ anh vẫn giành cho em, đưa em gái miền bắc mà anh coi như ruột thịt, những suy nghĩ, lo âu và thương nhớ.

Đúng như lời Nghị trong lá thư từ miền Bắc gửi vào hôm nay: "Cuộc cách mạng của chúng ta thật kỳ diệu" bởi vì nó mở rộng tình thương và tầm mắt cho chúng ta nhìn thấy một thế giới đẹp đẽ hơn. Ở đó ngọn lửa yêu thương đang rực sáng dù hôm nay cuộc sống còn gian khổ đau thương.

Anh Tâm ạ, anh có thể tin ở em, tin ở lòng chung thủy, tin ở sự chân thành trong tình cảm của một đứa em gái.

17-04-1969

Ngồi bên em nghe hơi thở em, một nhọc nóng bỏng qua lớp chăn mỏng trùm trên người lòng mình thấy thương xót đến vô hạn. Muốn ôm em trong lòng, san sẻ cho em nỗi mệt nhọc, muốn nâng niu em trong cánh tay mình như một người mẹ nâng niu con trong lúc con đau ốm. Tình cảm đó là chính đáng nhưng... không thể làm như điều mình nghĩ được vì có phải rằng ở đời này ai

cũng hiểu được tình cảm cao quý đó đâu. Không phải rằng không có những đôi mắt dòm ngó, những lời nói ra nói vào rất đáng ghê tởm.

Buồn vô cùng! Bao giờ cho xã hội hết những tư tưởng lạc hậu ấy? Bao giờ để con người hoàn toàn sống bằng lòng ưu ái, bằng tâm hồn trong sáng như mình mong ước.

Em của chị ơi! Hãy hiểu tình thương của chị trong bàn tay chị nhẹ nhàng đặt trên trán em, trong cái nhìn thăm thiết yêu thương mà chị đã thay cho lời nói không nói được cùng em, em nhé.

22-04-1969

Có một nỗi buồn da diết khi chia tay. Không phải rằng không có giờ để nói cho hết những suy nghĩ của mình cho em nghe, nhưng nói gì cũng không đủ để cho em hiểu hết tình thương của mình, còn em cũng vậy, em ngồi bên chị đôi mắt buồn mênh mang và lời em ngắt quãng vì xúc động: “Lần này xa chị sao em thấy buồn hơn bao giờ hết, mơ ước sống gần bên chị vậy là không đạt được, xa chị lần này bao lâu nữa mới gặp lại?”

Biết nói sao cùng em đây? Nói sao khi lòng chị cũng thấm thía nỗi buồn và còn như có gì lo lắng bồn khoăn. Tháng 5 ác liệt sẽ đến, máu xương cũng còn phải đổ nhiều vì thắng lợi cuối cùng. Nếu như em cũng là một trong những liệt sỹ đó thì... làm sao hở em. Em nói với chị rằng nếu em có hy sinh thì chị hãy cứ coi như em vẫn còn bên chị, còn bóng hình em thân thuộc, còn lời em thăm thiết tin yêu. Em không nói thì cũng sẽ là như vậy nhưng như vậy thì đau khổ đến mức nào. Lẽ nào chị lại thấy niềm hạnh phúc toàn vẹn khi mà không còn em trên đời này nữa? Không! Em mãi mãi còn bên chị nghe em, em đừng đi đâu cả nghe em!

24-04-1969

Những va chạm đầu tiên nói với mình rằng: “Đừng dễ tin người quá” tình thương phải chứng minh bằng thực tế, không phải chỉ trên những lá thư. Bài học đó nghe Thùy! Đời vẫn đầy rẫy những con sâu địa vị, những gai góc của hạt giống kèn cựa, cạnh tranh nhau từng chút uy tín, từng chút quyền lợi. Cho nên không có gì đáng ngạc nhiên chỉ đáng nói với chính bản thân mình rằng hãy cảnh giác và cảnh giác cao hơn nữa. Thực tế mình đã gặp rồi đó M., Nghĩa chẳng phải là một bài học đó ư Thùy?

Ôi! Cô bé của tôi, 26, 27 tuổi đầu mà tâm hồn vẫn chưa có được cái dày dặn cần thiết của một kẻ đã sống gần một nửa cuộc đời. Phải giảm bớt đi cái yêu thương thơ mộng, giảm bớt đi lòng tin trong trắng thơ ngây về cuộc đời, phải thêm vào cái suy tính, cái thủ thế trên cương vị công tác, thêm vào cái khôn ngoan mưu trí của một kẻ đứng ở một vị trí mà nhiều người thêm muốn.

Thùy ơi! Thùy muốn sống với lòng tin trong trắng với niềm hy vọng xanh tươi, với sự yêu thương nồng ấm ưu ái với cuộc đời một cách trọn vẹn, nhưng không được đâu Thùy nhé.

26-04-1969

Chị Xuyên về không đem lại tin vui mà chỉ có những nỗi lo buồn. Mình cố giữ nét bình thản trong câu chuyện nhưng thực ra lòng mình biết mấy xót xa. Em

vẫn đau, vẫn mệt mà khó khăn nguy hiểm vẫn đe dọa quanh mình em. Mình hình dung thấy một đôi mắt long lanh buồn trên khuôn mặt xanh gầy của em. Không hiểu phải làm những gì đây để bảo vệ đứa em rất đỗi yêu thương đó.

27-04-1969

Có lẽ không gì buồn hơn cái cảnh chạy càn để lại những ngôi nhà hoang vắng đồ đạc đã dọn sạch trơn và vắng lạnh không một bóng người. Chiều này, mình từ ngoài rừng trở lại bệnh xá, địch cách không xa, mình nhìn lại những ngôi nhà thân yêu mà lòng trào dâng một nỗi căm hờn, những mái nhà này biết bao nhiêu công sức của chúng ta. Bao nhiêu mồ hôi đã thấm trong từng cọng tranh, từng hòn đã xây nên cơ sở này, và nếu ra đi thì biết lúc nào mới có được một cơ sở như ở đây nữa. Không bi quan nhưng sao lòng nặng những lo âu suy nghĩ và xen lẫn một nỗi buồn kỳ lạ.

Đêm qua một giấc mơ hoà bình đã đến với mình giữa căn nhà lộn xộn vắng vẻ của cảnh chạy càn đó. Mình mơ thấy Hà nội với những căn phòng rộng mát sơn màu vôi vàng nhạt của trường Chu Văn An, mơ thấy quyển sổ chép nhạc với hình ảnh một mớ tóc vàng tơ của bé Thanh Trà và bông cúc trắng của Hai dính trên trang đầu quyển sổ đó, và mình đã gặp ba má gặp cậu Hiền, gặp anh Điều và tất cả mọi người thân yêu ngoài Bắc. Ôi! Giấc mơ đầu là của riêng mình mà giấc mơ hoà bình độc lập đã cháy bỏng trong lòng 30 triệu người Việt Nam và cả 3000 triệu nhân dân trên thế giới.

Đêm nay trăng mờ giữa khu rừng vắng vẻ, mọi vật đều lặng thinh như chung một ý nghĩ là bảo vệ sự yên lặng của bệnh xá.

Ngồi một mình trên chiếc ghế trước phòng mổ lặng ngắm cảnh vật xung quanh... không thể nào ngăn được một nỗi buồn mênh mông đang thấm mãi trong lòng. Ngày mai bệnh xá đi vào kế hoạch chống càn một cách quy mô.

18-04-1969

Dù đã dự kiến trước nhưng khi tình huống xảy ra vẫn có những cái lộn độn vất vả vô cùng. Sáng nay theo tinh thần cuộc họp ban lãnh đạo bệnh xá đêm qua, toàn bộ thương binh nặng và đi lại khó khăn chuyển sang trường Đảng vì thấy địch có khả năng lung sục vào bệnh xá.

Chưa đến 6 giờ mình dặn anh em chuyển thương binh đi rồi cũng tay xách nách mang theo anh em. Khoảng lên khỏi dốc trường Đảng, mồ hôi ai nấy chảy dài trên mặt. Nhưng không thể chần chừ nghỉ cho ráo mồ hôi được, mình đành động viên anh em quay lại khiêng nốt ba ca thương còn lại ở sau.

Chưa đầy 8h30 sau mấy loạt súng nổ gần bên tai mình nghĩ thầm, chắc định đã đến trạm trực, nên quay vào báo cho thương bệnh binh chuẩn bị tư thế.

Chưa kịp làm gì thì anh em du kích dân tộc hốt hoảng chạy vào báo: “Địch đã vào đến máng nước rồi và tất cả nhân dân hốt hả chạy”. Tất cả lực lượng không thương đều chưa về đây, nhìn lại còn năm ca khiêng mà chỉ có mình, Tám và mấy đứa học sinh đợt I đang chuẩn bị đi về! “Không thể bỏ thương binh được phải cố gắng hết sức mình khiêng thương các đồng chí ạ” mình nói mà lòng thấy bần khoản khi trước mặt chỉ là mấy đứa thiếu nhi gầy ốm mảnh khảnh. Tình thế nguy nan, Tám và Quảng hốt hải chạy đến báo tin địch đã vào đến suối nước chỗ tắm rồi.

Mấy ca thương được chuyển đi, còn lại Kiệm, một thương binh cố định gãy xương đùi, không biết làm sao mình gọi Lý, con bé học sinh lại cùng khiêng. Kiệm lớn xác nặng quá hai chị em không thể nào nhấc lên được, ráng hết sức cũng chỉ lôi Kiệm ra khỏi nhà được một khúc mình đành bỏ đó để gọi anh em đến chuyển dùm. May quá lại gặp Minh, Cự, 2 đứa vừa thờ vừa báo tin chúng chạm địch đã bắn chết đồng chí Vận, mấy chị em khiêng kiệm chạy xuống hố trốn tạm một nơi.

Một giờ sau mới tập trung đông đủ được số thương binh lại, chiều thiếu một mình Vận, còn cán bộ thì vắng 9 đồng chí.

Bọn mình quyết định chuyển về hố sâu lợi dụng địa điểm và lương thực của đơn vị 120 theo dự kiến đã bàn từ hôm trước.

Một cuộc di chuyển cực khổ vô cùng, chắc nó cũng như những lần mà bệnh xá bị oanh tạc hoặc tập kích khác. Nhưng có khổ hơn là vì không biết nhờ cậy vào ai, mấy đứa xưa nay không khiêng thương vì ốm yếu bây giờ cũng phải lãnh một ca thương trèo đèo lội suối đi về địa điểm mới.

Mệt, đói run chân nhưng mình và các đồng chí vẫn vô cùng bình tĩnh. Dù sao cũng đã trưởng thành rồi qua mấy năm ác liệt.

4h đến địa điểm.

Và đêm đến khu rừng tràn ngập trong ánh trăng sau khi thăm lại các thương binh không có gì diễn biến trầm trọng mình trở về nằm vắt tay lên trán ngắm ánh trăng rục rịch không thể không suy nghĩ.

Hai năm tròn rồi đó, cũng vào tháng 4, cũng giữa mùa trăng mình về nhận công tác tại Đức Phổ giữa lúc bệnh xá đã tan tành sau một cuộc oanh tạc. Bây giờ lại tháng 4... nắng tháng 4 ở miền Nam chói chang, và nổi căm thù cũng nóng bỏng như ánh nắng mùa hè đó. Chiều nay trên đỉnh núi cao nhìn về khu vực bệnh xá thấy khói bốc lên nghi ngút mà mình rưng rưng nước mắt. Vậy là biết bao nhiêu mồ hôi công sức, bao nhiêu của cải tài sản của nhân dân đã giành chọn nuôi thương binh từ đó đến nay đã cháy hết thành tro bụi! Biết nói sao đây hỡi các đồng chí? Biết nói gì khác hơn một câu triết lý bất di bất dịch của mỗi người dân Việt Nam là: "Không có con đường nào hơn là phải đánh cho không còn một tên đế quốc Mỹ nào trên đất nước chúng ta lúc đó mới có thể có hạnh phúc".

29-04-1969

1h30 thức dậy giữa đêm khuya. Rừng im lặng mênh mông trong ánh trăng mờ. Đài giải phóng đang trình bày một bài vọng cổ. Âm điệu của bản nhạc buồn và thấm sâu trong lòng người nghe. Bất giác mình thấy nhớ nhà một cách kỳ lạ. Phải chăng cảnh rừng khuya trầm mặc đã làm mình thấy cô đơn? Phải chăng cảnh gian nan không nhà không cửa làm mình nhớ đến căn phòng ẩm cúng trong đd có ba má và cả cái gia đình đầm ấm của mình? Nhưng Thùy ơi, đêm nay đau phải riêng Thùy cô đơn không nhà, không cửa, mà bên Thùy 40 con người có cả những đồng chí thương binh vết thương còn đang nhức nhối cũng chịu cảnh như Thùy và còn cả triệu người dân miền Nam còn đang ngập chìm trong khói lửa đau thương và căm thù. Hân Thùy biết như vậy chứ?

02-05-1969

Giữa khó khăn mình không đơn độc, quanh mình biết bao anh em đồng chí bạn bè đều nóng bỏng lo âu cho tình hình bệnh xá. Trong hàng loạt thư tới tập gửi về có một lá thư làm mình xúc động vô cùng, lá thư mang nặng tình thương, nặng chịu lo âu và thiết tha vô hạn. Cảm ơn tất cả mọi người ! Hứa với tất cả rằng chúng tôi và riêng tôi sẽ bình tĩnh vượt qua mọi khó khăn, đứng vững trên tư thế một người chiến thắng !

03-05-1969

Gần một năm mới trở lại Phổ Cường. Mảnh đất thân yêu mà mình đã coi là quê hương ấy vẫn như xưa những người dân Phổ Cường cả quen lẫn lạ nồng hậu đón tiếp mình. Vậy mà không hề thấy vui, những người thân yêu đều đi vắng không gặp ai cả. Đáng lại đau, con bé dạn dỗi mình vì nói sao mình cũng không chịu ở lại một ngày nữa rồi hãy về. Cái giận của con bé vô tình làm mình buồn thêm. Nằm bên nó nhìn trăng sáng mênh mông mà không sao ngủ được, em yêu thương ơi, sao không có em ở đây, lòng em tha thiết thương yêu chị nhưng em không san sẻ cho chị những nỗi nhớ niềm thương khi mà chị đang chờ em đến. Biết là mình sai vì không thể trách ai được cả, Mỹ còn đó, làm sao ai có thể đi đâu được. Vậy mà cũng thấy bức bối trong lòng ! Ôi ! Cô bé Thùy ơi, cô vẫn là một đứa trẻ con, cô vẫn để cho tình cảm lấn áp những điều mà lý trí đã thấy rõ ràng.

11-05-1969

Bệnh xá bắt đầu vào thời kỳ xây dựng, mọi người tập trung cho công tác đó. Riêng mình và Liên, Vinh, anh Sáu, chị Xăng ở lại nhà với thương binh. Chiều nay một buổi chiều oi ả, trong cái thung lũng này gió không đến được, không khí nặng nề. Quanh trời tiếng máy bay địch gầm gừ. Tiếng rung rền của bom pháo không ngớt... Một cảm giác lo âu đè chiu trong tim mình. Còn bấy nhiêu cán bộ, 6 ca thương phải khiêng, toàn bộ tài sản tập trung tại đây. Địa hình xung quanh rất khó rút lui. Nếu địch đổ quân xuống... làm sao giải quyết cho được. Từ đây đến ngày thắng lợi không xa nữa nhưng đoạn đường ấy bao nhiêu là xương máu hờ các đồng chí thân yêu ? Không hề bi quan nhưng mình cảm thấy rằng sự hy sinh là điều lẽ tất nhiên của mọi người trong giai đoạn này.

12-05-1969

Những buổi nói chuyện với anh Long để lại cho mình những suy nghĩ khá đậm nét. Không phải đến hôm nay mình mới hiểu anh mà mình đã biết từ những ngày bệnh xá còn đang gian nan xây dựng. Người thư trưởng ấy đáng người mảnh khảnh, nước da trắng, đôi mắt vui cười nhìn mình thân mến « Cố gắng nghe em, cố gắng để học tập trưởng thành trong chuyên môn và lãnh đạo » Anh xắn quần, taycamf con rửa lặn lội trong mưa đi làm với anh em. Ít lâu sau anh đi, tuy chỉ gầmmình ít lâu nhưng anh rất thương mình những lá thư gửi vềbao giờ cũng thăm tình mến thương và quan tâm lo lắng.

Thuận, anh Kỳ nhiều lần giới thiệu về anh « Một con người ít có » và Thuận có lần nói « Đời em chỉ thấy thương và phục nhất có 2 người về cách sống :

anh Long và chị » thằng nhỏ đã quá thương mà đề cao mình, nhưng với anh Long thì đúng như vậy.

Nằm nói chuyện với anh nghe anh kể về những ngày công tác của anh mình thốt lên « Giá mà em được ở gần anh em sẽ học được bao nhiêu điều hay » được về công tác với anh đó là một mong ước rất thành thực. Nếu vừa rồi không có sự thay đổi trong biên chế chắc điều đó đã thực hiện rồi.

13-05-1969

Xuống Phở Cường sau khi vừa xảy ra trận tác chiến ở đây. Không khí còn nặng mùi trận địa. Bộ đội đang giải quyết thương binh và tử sĩ. Không hiểu sao niềm vui chiến thắng (giết 98 tên địch, bắn rơi 1 HU₁A, 1 xe tăng) không át được cái buồn. Đó chỉ là cảm giác của riêng mình hay là của mọi người ? 15 đồng chí bộ đội hy sinh, 21 ca thương con số đó đâu phải là nhỏ ?

Xóm thôn im lặng, súng địch phản ứng nổ như bắp rang, mình không thấy sợ mà chỉ thấy căm thù và suy nghĩ.

Ngồi bên em (đó phải chăng là điều hai chị em mình cùng thiết tha mong ước) nhưng bao niềm vui không trọn vẹn. Trong bóng đêm chỉ có ánh sao và pháo sáng địch soi rõ, mình cố nhìn xem đôi mắt long lanh của em muốn nói những gì nhưng không thấy gì hơn cũng chỉ là cái nhìn thăm thiết yêu thương như từ trước đến nay và cũng như bao lần khác em ngồi lặng lẽ bên mình không biết nói gì.

Cả mình và cả em đều như nhau, không bao giờ thoả mãn trong mọi mặt : công tác và tình cảm. Bao giờ cũng thấy còn thiếu. Đó là cái ham tiến bộ hay là tham vọng quá cao ở chị em mình.

18-05-1969

Chiến sự vẫn tiếp diễn, suốt đêm ngày tiếng súng vẫn nổ rền, tiếng máy bay vẫn gào xé trong không gian và đêm đêm pháo sáng vẫn sáng rực cả góc trời, phía quân cuộc chiến đấu ngày càng gay go ác liệt, bộ đội của ta đêm ngày nằm sát trận địa, nắng lửa và bon đạn làm đen xạm nước da các anh. Ở những người anh giải phóng trong trăm nghìn gian khổ nguy nan anh là người chịu nhiều nhất, máu các anh đã chảy thấm ướt cả ngọn cỏ và cả mảnh đất mà anh đang bảo vệ. Những lúc này đây sao tôi bỗng cảm thấy sâu sắc hơn bao giờ hết cái hy sinh anh dũng của các anh nó cao quý thiêng liêng biết chừng nào. Cả miền Nam đang tấn công, trên suốt giải đất mênh mông này ở đâu lại chẳng có các anh ? Đâu chẳng có bàn chân những người trai dũng cảm. Tôi biết các anh có rất nhiều và rất nhiều người ở quê hương ngoài XHCN. Các anh có nhiều người cũng mới từ những ngày hoà bình bước vào cảnh lửa đạn này. Hôm nọ, gặp mấy chàng trinh sát trẻ măng nước da trắng dưới lớp lông măng trên má, chắc rằng đó là những học sinh cấp II mới rời cây bút để nhận khẩu súng lên đường đi chống giặc Mỹ cứu nước. Vậy đó, cả nước đã lên đường, cả nước đang lăn mình trong cuộc chiến đấu nhất định phải đánh thắng giặc Mỹ xâm lược nhất định phải trả về cho chúng ta những ngày độc lập tự do.

18-05-1969

Sao mình lại xử sự với em như vậy, chắc sẽ làm em buồn, nhưng mình là vậy đó, hình như với ai cũng vậy, cũng có lúc mình gây cho người thân những cái đau buồn. Đâu phải vì tính mình mà là vì tình thương ở mình phức tạp quá, mình đòi hỏi quá cao ở người thân. Về vật chất thì không, không bao giờ mình đòi hỏi nhưng về tinh thần mình lại đòi hỏi cao hết sức. Th. đã bao nhiêu lần nói rằng thương mình cao hơn hết mọi người trên đời trừ cha mẹ. Vậy mà mình cũng vẫn có lúc nghi ngờ tình thương ấy. Nghe tình hình Phổ Cường căng thẳng biết em vất vả nhiều muốn làm lành với em vậy mà cũng vẫn gửi lá thư đi, lá thư có mấy dòng đầy trách móc. Em ơi, bao giờ chị cũng thương em vô hạn nhưng tình thương đâu phải chỉ những buổi sáng nắng hồng rực rỡ, những buổi chiều êm ả hay những đêm trăng mờ mờ trên đồng lúa yên lành, mà tình thương còn là những cơn giông bão sau những ngày hè oi ả. Vậy đó làm bạn với một đứa tiểu tư sản thực là phức tạp.

20-05-1969

Xuýt chết một lần nữa. Sáng nay mấy chiếc HU₁A và một chiếc tàu rò quan sát dưới hồ sâu. Ngồi quan sát thấy mức độ rà kiếm của nó mình thấy hết sức lo. Quả nhiên sau một vòng quần thấp sát ngọn cây chúng đã phát hiện được một phòng thương binh ở. Tiếng lựu đạn nổ chát tai, lửa loé sáng rực và khói trùm lên nhà. Mọi người vội chui xuống hầm. Hầm rất cạn nhưng không có cách nào khác hơn. Mình thầm nghĩ : Chắc lần này khó thoát.

Chiếc rò vừa quần ra xa mình vọt chạy lên phòng thương binh, mọi người cũng đã xuống được hầm với các ca cố định. Chiếc rò lại quần đến nơi, vòng hiện của nó thu hẹp dần, lựu đạn ném tới tấp quanh nhà. Tiếng rocket nổ long trời ngay đầu dốc chỗ phòng I. Mình quay sang anh Minh, một đồng chí bộ đội bị thương đang nằm viện :

- Giải quyết sao hở anh Minh ?
- Ngồi đây chứ làm sao giờ !

Mình bỗng nghĩ đến những người thân yêu trên cả hai miền và tự nói : Cái chết đơn giản quá ! Mọi người chờ một cách tuyệt vọng rằng pháo bom sẽ dội xuống tan nát khu rừng bé nhỏ này nhưng sau 30 phút bắn phá bọn quỷ kéo nhau đi.

Mình chạy lên lật đặt cho di chuyển thương binh cõng thẳng Khâm trên lưng, mệt, nhưng vẫn thấy sướng : Qua trận bắn phá không ai tổn thất gì. Đó là điều sung sướng nhất rồi.

Ngày ngày hôm đó toàn bộ chuyển về vị trí mới.

Chao ôi những ngày gian khổ của giai đoạn cuối cùng !

23-05-1969

Về công tác Phổ Cường.

Đêm mờ biết bao ở nhà chị Hạnh : « Không bao giờ tự cầm dao cứa đứt mạch máu trong cơ thể mình » Không, thực tế thì có vậy nhưng em thì không có.

24-05-1969

Về sống ở Phổ Cường giữa lúc trận tác chiến nổ ra. 2 giờ súng bắn đầu nổ, bom đạn, pháo máy bay tất cả tạo nên một âm thanh phức tạp, thứ âm thanh vẫn thường nghe trong những cuốn film chiến đấu. Nghe súng nổ mình hơi lo, bọn mình đã sát trong vùng trận địa. Chưa kịp đi đâu đã thấy Th. chạy ra, bất kể máy bay trên đầu em lo lắng gọi mình về công sự nấp.

Đêm hôm đó, mình cùng em chứng kiến một đêm của chiến trường. Địch phản ứng dữ dội vô cùng, phản lực thả bom khắp xóm, tàu hai thân chiến đấu quần lượt chiếu đèn pha và đổ từng dòng đạn xuống trận địa. Giữa trời đêm, từng viên đạn đỏ rực như lửa cháy rơi xuống trận địa, xói cả vào tim mình, ai sẽ phải hứng những luồng đạn đỏ ? Có phải các anh không hồi những người giải phóng quân đã cùng tôi xuống đường trong đêm hôm trước ? Những Lân, những anh Đen... và bao nhiêu người khác nữa. Suốt một đêm không ngủ, lo âu, căm thù nặng trĩu tâm tư.

25-05-1969

Những ngày sống bên em đã chứng minh những điều em đã nói. Quả thực không ai để em đối xử như với mình. Trong mối quan hệ ấy nó bao gồm tất cả ý nghĩ quan niệm của em về tình thương với mình : Đó là sự tôn trọng, đó là sự lo lắng quan tâm thương yêu chiều chuộng hết sức cho mình. Từ câu nói, cái nhìn, từng chén nước rót đem đến cho mình, từng mũi tiêm mà em nắn nỉ tiêm trên cánh tay mình khi đau ốm. Tất cả đều chứng tỏ một điều là em thương chị hơn tất cả mọi người. Thế thôi ! Đó là một điều có đáng không em ?

04-06-1969

Vẫn là những ngày căng thẳng, địch đổ quân sát bên nhà, chúng là hết, chặt cây âm ỉ cả khu rừng. Bệnh xá im lìm căng thẳng đến tột bậc.

Đang công tác ở Phổ Cường nghe báo tin mình vắng người lo lắng, chén cơm bụng trong tay không sao ăn tiếp được nữa. Sao lại thế này mãi là sao. Vừa xây dựng được mấy bữa lại lo chạy, bao giờ mới tiếp tục được nhiệm vụ ? Lo buồn và uất ức lạ. Có cách nào đâu chứ không lẽ bó tay dài mãi sao ?

05-06-1969

Địch triển khai thêm, không thể ở đó được nữa đêm nay đa số cán bộ và thương binh dẫn nhau chạy xuống Phổ Cường. Tối không thấy rõ mặt người nhưng có lẽ ai cũng cảm thấy rất đầy đủ những nét đau buồn trên khuôn mặt từng cán bộ và thương binh. Mình lo đi liên hệ giải quyết công tác đến khuya mới về, thương binh đã ăn cơm xong, nằm ngổn ngang trên thềm nhà Đàng. Một vài người đã ngủ, số còn lại khẽ rên vì vết thương đau nhức.

Còn lại trên đó 3 ca cố định chưa có người khiêng. Một số cán bộ lãnh đạo còn trên đó, mình cản trở về. Trở về lúc này thật gay go, không hiểu địch nằm ở đâu, nhưng biết làm sao, yêu cầu công tác đòi hỏi mình phải trở về, dù chết cũng phải đi.

Đêm rất khuya rồi, không ai chợp mắt. Th. ngồi lặng thinh bên mình, em không nói một lời nào mãi đến lúc chia tay em mới nói một câu ngắn : « Chị làm sao ch em lo quá đi... » và mình thì không nói hết một câu : « Chị gửi ba

lô cho em trong đó có quyển sổ... » muốn nói tiếp rằng : « Nếu chị không về nữa thì em giữ quyển sổ đó và sau này gửi về gia đình ». Nhưng mình không nói hết câu. Trong ánh trăng mờ, hai chị em đều đọc được trong đôi mắt người thân của mình một nỗi buồn ly biệt. Em đi rồi và mọi người khác cũng đã đi hết còn một mình mình trên chiếc thềm vắng nhà chị Tính, không hiểu sâu nước mắt bỗng tràn trên mí của mình khóc ư Thùy ? Đồng chí, hãy dũng cảm kiên cường trong mọi tình huống, hãy giữ mãi nụ cười trên môi dù trăm nghìn vạn khó khăn nguy hiểm đang đe dọa quanh Thùy.

11-06-1969

Chính phủ lâm thời ra đời. Đó là một sự kiện lịch sử, cuộc cách mạng đã bước thêm một bước dài quan trọng. Mừng vui vì thắng lợi đó nhưng hơn bao giờ hết mình cảm thấy cái ác liệt của chiến trường.

Suốt đêm ngày không gian náo động vì tiếng bom, pháo, tiếng phản lực gào thét, tiếng tàu rọ, HU₁A quần lượn trên đầu. Khu rừng đầy những vết bom đạn, những cây còn lại bị úa vàng vì chất độc, cả người cũng đã bị ảnh hưởng chất độc, toàn thể cán bộ đều mệt mỏi bơ phờ, tay chân rã rệt ăn uống không nổi. Ai cũng muốn động viên chính bản thân và đồng viên đồng chí của mình vậy mà vẫn có những phút cái lo âu hiện lên rõ nét và đằng sau nó thấp thoáng bóng dáng của sự bị quan.

13-06-1969

Xuống Phở Cường radi niềm vui hồ hởi vì hy vọng rằng dịp này sẽ có điều kiện về sống giữa tình thương của những người thân trong 1,2 ngày trước lúc bắt tay vào thu dung.

Nhưng vừa xuống đến nơi gặp Thuận em báo tin chuẩn bị đón thương của đơn vị 120 sau đêm đánh quận. Ba ca thương nặng trong đó có Tâm, nghe báo đầu óc mình chỉ còn tập trung vào có chuyện đó. Mười giờ thương khiêng lên, đồng chí Lợi vết thương thủng tạng đặc tình trạng hấp hối, đồng chí Thành vết thương trung bình, còn Tâm... cậu bé Phở Cường với giọng hát rất hay với đôi mắt to và tình nét rất dễ thương thì ... 1 chân đã bị mìn gip tiện cụt em nằm li bì biểu hiện choáng nặng. Tập trung vào cấp cứu mà lòng mình nặng trĩu xót thương. Đâu phải chỉ có bấy nhiêu máu phải đổ ? Còn nhiều và rất nhiều nữa. « Cảnh giác nghe em ! » Mình nói với em của mình mà biết mấy lo âu. Suốt một đêm dài mọi người đều không ngủ, mệt mỏi, lo âu và thương xót làm mình bải hoải.

Ba giờ sáng đi lên, em đưa mình ra tận đường bên đèo ải, em của tôi ơi đừng bao giờ xảy ra điều gì rủi ro nghe em.

16-06-1969

Đó là những kỷ niệm không bao giờ quên, không thể nào quên nhưng ta sẽ nghĩ gì khi nhớ lại kỷ niệm đó? Buồn? Vui? Ân hận? Hay là gì hờ Th.? hờ cô gái đã từng biết xử trí một cách đúng đắn trong mọi tình huống khi mà cuộc sống tình cảm diễn ra phức tạp hết sức!

17-06-1969

Đâu phải chỉ là tình thương? Tình thương không thể có được cái nóng bỏng tha thiết, không thể có sức mạnh chi phối toàn bộ suy nghĩ tình cảm của một con người. Vậy thì nói sao đây? Trước đây, bây giờ và cả về sau bao giờ mình cũng biết bắt con tim làm theo suy nghĩ của khối óc cho nên những sai lầm mà người ta thường mắc thì mình không bao giờ mắc phải đâu. Nhưng có một điều ở đây làm mình ngạc nhiên và khó nghĩ bởi vì nếu gọi là sai lầm thì không phải mà nếu coi là một điều đúng hẵn thì cũng không phải. Sao đây? Ôi! cuộc đời biết mấy phức tạp và cuộc chiến tranh ác liệt này lại làm cho cuộc đời phức tạp hơn cả triệu lần.

Đêm tối mà bầu trời vẫn rực sáng, vì ánh chớp vì ánh lửa của những trái pháo hay vì một đôi mắt đen rực sáng tình thương. Trời mùa hè oi bức hay sức nóng của tình thương làm mình thấy ngọt ngào. Buồn, vui lẫn lộn, mà không, vui gì đâu. Chỉ có nỗi buồn đè nặng lên trái tim mình, trái tim khao khát tình thương nhưng lại rất hiểu rằng cần một tình thương như thế nào đó mới để nó sống được. Trái tim ấy chỉ biết nhận những dòng máu nóng trong sạch chứ không thể tiếp thu những dòng máu bệnh tật. Dĩ nhiên không có máu thì trái tim sẽ chết nhưng thà là chết mà giữ mãi cái cao quý của trái tim một người Cộng sản, một con người chân chính.

18-06-1969

Được thư nhà, những lá thư đượm màu sắc hoà bình những con đường đỏ rực hoa phượng và căn phòng nhỏ thơm ngát hương sen, chiếc tủ radio quen thuộc giữa nhà. Ôi! Các em của tôi ơi, khung cảnh ấy xa vời quá, chị Thùy của các em chỉ biết có những dòng đạn lửa đỏ rực giữa trời đêm, chỉ biết có màu thuốc pháo hăng xộc vào mũi, chỉ biết có những buổi chia tay mà lòng nặng trĩu lo âu... cho nên cảm thấy buồn buồn khi đọc những tràng thơ của các em.

Độ này rất nhiều người đi Bắc, họ ra đi hồ hởi vui tươi nhưng khi đến chào mình hình như họ không dám biểu lộ niềm vui ấy, còn mình cười rất tươi tiễn họ lên đường nhưng rồi sau đó một mình mình đứng lặng hồi lâu không biết nói gì. Thùy ơi, đừng buồn Th. nhé, hẹn ngày mai khi nước nhà độc lập Th. cũng sẽ đi về phương bắc, lúc đó niềm vui chắc sẽ vẹn tròn.

25-06-1969

Địch càn lên rất sớm, mới sáng dậy chưa kịp ăn uống gì đã phải chui xuống đất. Hơn một năm rồi mới trở lại nằm công sự, nóng nực làm mình mệt phờ. Tình hình địch rất căng, quân chúng rải đầy khắp 3 thôn trong xã: lính Mỹ + ngụy+ cảnh sát giã chiến, công sự mình nằm cách địch không xa, 4 đứa đã xuống nhưng chưa dậy nắp vì nóng nực. Đã trưa, Tàn đứng cạnh giới có vẻ mệt nó ngồi xuống cạnh mình kể lại cảnh cảnh càn quét phía trên của địch đang diễn ra. Bỗng có tiếng la của một thằng ngụy, Tàn ghé mắt nhìn lên và hốt hoảng đóng nắp công sự, thằng ngụy đã mò đến bên cạnh chỗ bọn mình ở, chỉ còn cách độ 5m. Chiếc nắp công sự bị đóng lại một cách vội vàng vẫn trống trải, mình nghe bước chân địch sột soạt qua bụi dứa dại và tiếng la hét gọi nhau. Bên mình tiếng em thì thầm bên tai:

- Rủi ro mình hy sinh thì sao chị?

- Thì thôi chứ sao!

- Không em không chị đâu, em thì đã đành, còn chị, rồi ba má sẽ nghĩ sao...

Đôi mắt em nhìn mình cháy bỏng lo âu và thiết tha vô cùng, mình quay đi không dám nhìn vào đó nữa, trong đôi mắt ấy có lời nói của Khơ-riu-chia nói với Pavel giữa ngục tù. Lòng mình xao xuyến xót thương, thương em và thương cả chính mình nữa nhưng có cách nào khác đâu, mình cũng đã làm như Pavel trong trường hợp đó.

Cuộc chiến tranh này biết mấy gian lao, chúc Th. đứng vững trên cương vị của một người cộng sản.

Cái chết của Giàu làm mình sửng sốt. Trong vụ càn hôm nay bọn điệp đã chỉ công sự Giàu ở, mấy trái mìn mor và những băng đạn của bọn khát máu đã giết chết Giàu và 5 du kích nữa. Mới đêm hôm trước, mình gặp Giàu ở Xuân Thành, người y tá trưởng mới của Phở Cường sung sướng gặp lại mình, anh ta khác hẳn những lần mình gặp trước đây. Có lẽ trong những điều Thuận bàn giao lại cho anh hình như có cả một điều dù em mình không nói ra đó là trách nhiệm bảo vệ cho mình người cán bộ của Huyện, người thân yêu của em. Giàu đã nhận trách nhiệm đó một cách đầy đủ, anh ta thay Thuận dẫn mình đi công tác hết chỗ này qua chỗ khác và khi đêm đã khuya anh dẫn mình về nhà Thuận nói khẽ với Th. “Bây giờ gửi chị T ở đây cho anh hay là để ở với tôi” Em mình cười trả lời: “Tuỳ anh”. Giàu đã giữ mình cho Thuận: “Nhờ anh bảo đảm giữ gìn chị T² anh nhé”. Đêm rất khuya anh mới ra về.

Mình không ngờ buổi tối cùng đi với anh trên những con đường quanh quất trong xóm, cùng ăn với anh những trái dưa gang, những chén cháo khuya trong cảnh đầm ấm của gia đình ấy lại là buổi cuối cùng.

Đêm nay cũng vẫn ánh trăng đỏ, con người đó, khung cảnh đó nhưng riêng anh đã nằm yên dưới ba tấc đất rồi.

Người vợ trẻ của anh tay ôm đứa con nhỏ ngồi yên như một xác chết. Mình không biết nói gì với chị và nước mắt mình rưng rưng khi nghe chị dặn giọng nghẹn ngào trong nước mắt “Anh ấy thì đã yên rồi còn chị hai và cậu ba làm sao tránh cho khỏi để rồi lại mất mát”

Ồi! Biết làm sao ngoài tiếng nói trả thù, trả thù cho những người đã ngã xuống và cả cho những người khác. ... thương lòng nặng trĩu hờn căm và đau xót.

Em nhìn mình một lần nữa đôi mắt đen của em nói với mình trong im lặng: “Cuộc sống sao ngắn ngủi quá phải không chị? Ta sẽ làm gì để đừng phải ân hận khi nhắm mắt xuôi tay”.

29-06-1969

Vẫn là những cái chết làm chảy máu trong lòng những người còn sống. Một ca cụt chân do mìn gíp nữa đến với bệnh xá lúc 3h15 đó là Liễu, đồng chí xã đội của Phở Cường, mới hôm nào đó anh ta dẫn mình trốn dưới công sự, hôm nay ... Nhìn anh lòng mình cháy bỏng lo âu, nếu như những người thân yêu của mình cũng gặp trường hợp đó thì sao ? Thì cũng thôi chứ sao giờ !

07-07-1969

Tạm biệt cánh Nam để về cánh Bắc công tác một thời gian. Chiều nay rời Phổ Cường, qua đường chiến lược và bước chân vào đoạn đường sinh tử đã được mệnh danh là Khe Sanh.

Rời mảnh đất thân thương lòng mình thấy xao xuyến nhớ nhung, mảnh đất nghèo này đã gắn bó với mình biết mấy. Từ những người mẹ người chị những cán bộ địa phương đến những du kích ở đây hầu như đều quen biết mến thương mình. Đi giữa xóm thôn đâu mình cũng nghe tiếng chào hỏi quen thuộc : «Chị Hai ! » và những bàn tay thân thiết nắm chặt tay mình.

Và ... có gì so sánh được với tình thương rất đỗi thiết tha mà em đã dành trọn cho mình tất cả. Em ngồi đo gục đầu trên bàn lo lắng xót xa khi thấy mình đi vào nguy hiểm. Đôi tay em xiết chặt tay mình, mình thấy bàn tay em run lên thương yêu lo lắng. Em hỏi mình mà đôi mắt nặng trĩu đau buồn « Chị ơi, chị có về với em không ? ».

Muốn động viên em mình không hề để lộ cái ý nghĩ đang làm mình lo âu là qua Khe Sanh không biết có chạy được không. Mình vẫn cười vui với em nhưng lòng xót xa biết mấy cũng có thể đây là lần cuối ta gặp nhau. Em ơi làm sao thu gọn hình ảnh em để mang theo trong những ngày gian khổ, làm sao có được một người em đã giành trọn mọi yêu thương tha thiết nhất cho chị.

Thôi nhé, tạm biệt tất cả, hẹn một ngày không xa lại gặp lại trong niềm vui sum họp.

08-07-1969

Trở lại ngôi nhà quen thuộc với gốc ô me và bờ giếng của đất Phổ Hiệp. Gặp lại Nghĩa, Thường và quê hương Phổ Hiệp.

Nói chuyện với Nghĩa một buổi, một buổi cũng chưa đủ để tan lắng mọi ngăn cách trong tình chị em xưa nay, nhưng dù sao mình cũng muốn rằng « Trời lại trong xanh sau những ngày mưa bão » mình đã tha thứ cho em mọi lỗi lầm và lòng cảm thấy nhẹ nhàng đôi chút khi thấy em trở lại con đường cũ đầy thương yêu của chị em mình.

Tối nay qua Khe Sanh, ai cũng lo cho mình, ... mình đến gần Vĩnh Phước. Đưa em gái lo lắng làm mình cảm động. Xưa nay mình không thấy hết tình thương của nó, có chăng cũng vì Thuận đã quá quan tâm làm nó phải lo thêm nhưng bây giờ mình cảm thấy tình thương ấy hết sức tự giác. Từ lúc qua đường chiến lược, qua đầm nước đến bữa cơm ăn, cho chằm saóc mình từng bước đi, từng chén cơm miếng cá. Chốc lát nó lại thở dài « Em lo quá làm sao chị qua Khe Sanh, đạn bom như mưa ... chị một mình thì làm sao ? Hay để em đưa chị qua Khe Sanh rồi hãy trở về ?

Mình vuốt mái tóc em và cười với nó « Không sao đâu, chị sẽ đi được, còn rủi ro thì chuyện đó ai lường được ! »

Nhưng đêm đó qua Khe Sanh không một quả pháo, một ánh đèn, tràng đạn nào cả. Hình như địch cũng thương đôi chân yếu đuối của một cô gái quen sống giữa yêu thương, quen được nũng nịu chiều chuộng từ nhỏ.

12-07-1969

Những ngày rồi rã, có nhiều giờ suy nghĩ, nghĩ gì đây mà đôi mắt vương buồn hờ cô gái giàu yêu thương suy nghĩ ? Dĩ nhiên cái nhớ làm mình thấy nao nao trong dạ. Cách nam thân yêu ơi, ở đó những người thân yên của ta chắc vẫn lo lắng nhớ thương ta, sẽ có một đôi mắt đen thao thức trong đêm dài khi nghe tiếng bom đạn nổ rền ngoài cánh Bắc. Đứng ngoài này mình cố len lỏi đôi mắt nhìn qua những ngọn núi để nhìn về cánh Nam và nhận ra chỗ núi lở của Phổ Cường. Nhớ thương vô cùng ! Mình ra đi, để lại ở nhà hàng trăm nghìn khó khăn. Trung chắc đã chết rồi, anh bộ đội hoại thư cánh tay chắc gì đã qua khỏi... các anh, chị ở nhà chắc vất vả trăm chiều. Thương vô cùng những anh Tự, anh Kỳ, những chị Lãnh, Lan...

Có một điều làm mình thấy khổ tâm là tình thương kỳ lạ của em, tình thương ấy ít đem lại niềm vui trong sáng mà chỉ có nỗi lo buồn, đau xót và suy nghĩ mà thôi. Biết nói sao với em bây giờ, hình như có gì làm sứt mẻ những điều mà trước đây mình cảm thấy không gì có thể xâm phạm. Cuộc đời rồi sẽ ra sao ?

11-07-1969

Hôm qua là ngày sinh của ba, mình nhớ lại ngày đó giữa bon rơi đạn nổ, mới hôm qua một tràng pháo bất ngờ đã giết chết năm người và làm bị thương hai người. Mình cũng nằm trong làn đạn lửa của những trái pháo cực nặng ấy. Mọi người còn chưa qua cái ngạc nhiên lo sợ. Vậy mà mình vẫn như xưa nay, nhớ thương lo lắng và suy tư đè nặng trong lòng. Ba má và các em yêu thương ở ngoài đó ba má và các em làm sao thấy hết được cuộc sống ở đây. Cuộc sống vô cùng anh dũng vô cùng gian nan, chết chóc hy sinh còn dễ dàng hơn ăn một bữa cơm. Vậy mà người ta vẫn bền gan chiến đấu, con cũng là một trong muôn nghìn người đó, con sống chiến đấu và nghĩ rằng mình sẽ ngã xuống vì ngày mai của dân tộc, ngày mai trong tiếng ca khải hoàn sẽ không có con đâu. Con tự hào vì đã dâng trọn đời mình cho tổ quốc. Dĩ nhiên con cũng cay đắng vì không được sống tiếp cuộc sống hoà bình hạnh phúc mà mọi người trong đó có con đã đổ máu xương để giành lại, nhưng có gì đâu, hàng triệu người như con đã ngã xuống mà chưa hề được hưởng trọn lấy một ngày hạnh phúc. Cho nên có ân hận gì đâu !

Chiều nay buồn da diết, nhớ thương em kỳ lạ, giờ này em đang làm gì ? Chị tưởng như thấy em nằm trên chiếc võng, đôi mắt buồn mênh mông và nỗi nhớ thương làm khuôn mặt em gầy hốc hác. Em của tôi ơi, biết nói gì với em đây hờ đứa em kỳ lạ.

16-07-1969

Không biết người ta nghĩ gì khi đang nhìn một vụ oanh tạc của những chiếc phi cơ ăn cướp của giặc Mỹ. Chiều nay cũng như mọi buổi chiều khác, chiếc tàu 2 thân quần mấy vòng trong xóm rồi một quả rocket phóng xuống xóm 13 Phổ An rồi liền sau đó hai chiếc phản lực thay nhau lao xuống. Từng quả bom rời khỏi chiếc máy bay nặng nề lao xuống và bung lên những khối lửa mịt mờ, những quả bom xăng hình vuông lấp loáng trong ánh mặt trời vừa đến mặt đất tức thì một quả cầu lửa bốc làm đỏ rực rồi khói đen nghi ngút

bầu trời. Máy bay vẫn gào rú mỗi lần như vậy hàng loạt bom lại rơi, tiếng nổ điếc tai, nhức óc.

Từ một vị trí không xa mình ngồi lặng nhìn, lòng lặng trứu căm uất. Trong khói lửa kia ai là người bị cháy thiêu trong đó ? Trong tiếng nổ long trời ai tan xác trong những hố bom đào sau dưới đất đó ? Bà già ngồi bên mình mắt đăm đăm nhìn về thôn xóm bà chép miệng « Lối đó là lối là bà già vợ thằng Hùng đó » Ôi ! Những người dân Việt Nam anh hùng, có lẽ trên trái đất này không ai chịu nhiều khổ đau như mỗi người dân miền Nam anh dũng.

20-07-1969

Lớp y sĩ sản khoa của khu giải tán, trong số những người lên đường đi công tác xa có chị Hai đi Gia Lai. Lá thư chị gửi về với những dòng chữ nghẹn ngào và thấm nước mắt. Thương chị vô vàn, chỉ có vì nhiệm vụ của Đảng người ta mới có thể có những cuộc ra đi như vậy mà thôi. Trước đây lúc bước chân lên chiếc ô tô đưa mình vào Nam, mình cũng đã khóc, nhưng trong nước mắt ấy, nhớ thương đau xót và cả tự hào vinh dự. Còn bây giờ chị ra đi, giọt nước mắt chảy dài trên mặt thấm mặn đau buồn xót xa thương nhớ. Để ra đi chị gạt nước mắt vì nghĩ mình là một Đảng viên, những chuyến ra đi vẫn còn tiếp diễn, mình đã gặp biết bao nhiêu người vì nhiệm vụ ra đi, chưa chắc đã có đầy đủ niềm tự hào phấn khởi khi bước chân lên con đường rất đổi vinh quang. Vì sao ư ? Dễ hiểu thôi, vì chiến trường đòi hỏi quá cao mà hậu phương thì đã tất cả cho tiền tuyến từ những năm nào. Như vậy nghĩ là sao hở Thùy ? Nghĩa là có cái gì thoáng nét của tư tưởng hữu khuynh xuất hiện trong Th. đó sao ?

22-07-1969

Chiều mưa xa nhà.

Buồn nhớ mênh mông dày nặng như màn mưa đang che phủ quanh chân trời. Thấy mình rất đản trách vì thật là không hợp thời, giữa cảnh nước sôi lửa bỏng này mà để lòng mềm yếu trước cảnh thiên nhiên. Nhưng thực ra không phải vì mưa đang rơi không phải vì nếp nhà tranh không đủ che mưa với cảnh nhà cô đơn hiu quạnh này làm mình cảm thấy buồn mà từ mấy bữa nay về sống ở đồng bằng mình cảm thấy cô đơn kỳ lạ. Những buổi sáng mặt trời lên trên mặt biển, những buổi chiều hoàng hôn trên cánh đồng xa và những đêm trăng rực rỡ trên bờ cái trảng... tất cả đều là cảnh đẹp nhưng mình nào có thấy vui, vui gì đâu khi hàng ngày đau thương tang tóc còn đè nặng trên cuộc sống chúng ta, mới hôm qua trong trận càn vào xóm địch giết chết năm người và chiều chiều chúng đem bom xuống trút vào thôn xóm.

Vui gì đâu khi mỗi người một ngả lo âu thương nhớ không phút nào nguôi. Những bức thư gửi đến mình ngắn ngủi mà tha thiết lo âu, những người thân thương nhắc nhở mình cảnh giác, lo cho mình từng phút từng giây. Ôi ! biết nói sao bây giờ...

Chiều nay được thư em báo tin chuẩn bị đi công tác khu 6, nghe tin mình xót xa như được một tin buồn nặng nề. Em đi... chỗ dựa vững vàng nhất trong cuộc sống của mình trên mảnh đất miền Nam này sẽ mất. Đó là một sự thực vì không ai thương mình, lo cho mình, cảm thông với mình và hiểu mình bằng

em cả. Kể cả M. cũng không thương mình bằng em đâu. Cũng hơi kỳ lạ nhưng quả thực không có tình thương nào tha thiết bằng em dù đó chỉ là tình chị em, tình cách mạng chân thành ruột thịt.

23-07-1969

Một chiếc bật lửa Mỹ có khắc tên mình cạnh tên người đồng chí thân yêu. Anh Đáo đưa nó cho mình và hỏi ai khắc. Mình cười vô tư rồi trả lại anh nhưng lúc ra về mình cảm thấy nao nao. M. ơi ! Anh khắc tên em cạnh anh vì sao ? Vì những ngày xưa thơ mộng vì tình thương yêu đậm thắm nơi anh vẫn còn hày vì đó là một động tác bình thường của anh ? Thực ra không ai làm một việc gì mà không có ý nghĩ. M. lại càng không phải loại người như vậy nhưng M. ơi, anh hãy nói đi anh, vì sao anh khắc tên em bên cạnh tên cạnh tên người bộ đội giải phóng quân mà anh thường nói rằng không phù hợp với cô sinh viên y khoa ấy ?

24-07-1969

Gặp lại Sang giữa đồng bằng, Sang không ngờ có cuộc gặp gỡ ấy nên anh đứng sững, mừng rỡ ngạc nhiên làm anh nói chẳng nên lời. Sang chuẩn bị đi bắc nên anh năn nỉ mời mình đến chỗ anh chơi, nể lời Sang mình theo anh về nơi anh ở. Bước chân trên cánh đồng ngập nước của Phở Văn, mình đi với anh giữa một chiều mưa tầm tã, hai đứa định vào trú mưa ở một nhà quen Sang nhưng căn nhà vừa bị Mỹ đốt cháy chỉ còn vền vện một tấm tôn che không đủ chỗ ngồi cho chủ và khách, thấy ở không tiện mình rủ sang đi, chị chủ nhà buồn buồn nói: “Sao không ở lại ăn cơm đã rồi hãy đi, chú sợ cơm không chín chớ gì” Mình và Sang không định ở lại ăn cơm nhưng quả thực chắc nồi cơm không chín nổi, trời mưa như trút nước, bếp lửa thu hẹp dần chỉ còn mấy cây củi giữa bếp cháy, nồi cơm sôi yếu dần vì lửa tắt và vì nước mưa nhỏ vào nồi cơm. Có nhà quay film nào quay một cảnh như thế này chưa nhỉ? Một cảnh đơn sơ mà nói rất nhiều với người ta về tội ác của chiến tranh. Trong số khách ngồi trú mưa có một người cán bộ anh ta cười kể lại câu chuyện ngày trước khi địch mới bắt đầu đốt phá. Ngày ấy giữa xóm thôn trù phú mới chỉ vài gia đình bị cháy nhà, tết đến người chủ nhà dọn mâm cúng lên trên cánh cửa cháy kê giữa nền nhà trơ trụi, anh ta, người cán bộ cùng bà con đến thăm thấy cảnh đó ghen lời không nói hết câu để động viên an ủi nạn nhân. Bây giờ khắp xóm thôn đâu cũng là như vậy, và anh cười trước cảnh chiều nay! “Mình không thua bọn nó đâu, đốt cái này ta làm cái khác, khó gì đâu mấy tấm tranh là đủ rồi”. Cuộc sống trong chiến tranh tao cho người ta một yêu cầu tối thiểu, cuộc sống chỉ còn là chiến đấu, công tác còn những gì để phục vụ con người thì chỉ là một nồi cơm với mắm, một tấm nilon trải dưới hầm và một đôi gánh trong đó có đủ áo quần, gạo, củi, mắm muối sẵn sàng lên vai khi địch càn đến.

Sang ơi, ra miền Bắc có nói cho những người đang sống trên mảnh đất XHCN rằng miền Nam còn đau khổ, chỉ khi nào hết giặc Mỹ lúc đó mới thực sự có cuộc sống mà thôi!

26-07-1969

Đoàn du kích đi cống đàn về qua Khe Sanh bị Mỹ phục kích tại núi cửa, mấy thằng Mỹ đi phục mà nằm ngủ như chết, mấy đồng chí của mình đi sát đến nơi mới nhận ra những thằng Mỹ nằm ngổn ngang trên những tảng đá. Vì vội vàng, một đồng chí lọt chân rơi xuống vực sâu may mà vướng một mỏm đá nên mắc lại, bọn Mỹ liệng mìn ra nhưng không gây thiệt hại gì. Một giờ sáng mấy anh đó trở lại P.A tìm gặp Hùng (thôn đội trưởng) liên hệ chỗ ở và kể lại chuyện trên. Nằm trong hầm mình không ra chỉ lắng tai nghe nên không ngờ rằng trong số đó có Nhiều, thằng em út của Thuận. Sáng ra nghe nói có du kích ... mình hiểu ngay người đó là Nhiều, lòng xót xa thương đưa em ngay thơ đó, chạy đi tìm nó nhưng địch cản lên anh em đã dẫn nó đi trốn nơi khác. Vô cùng ân hận, ước gì gặp đưa em nhỏ nắm bàn tay em an ủi động viên em với tình thương của một người chị và em ơi, hình ảnh em là hình ảnh của đứa em trai mà chị đêm ngày thương nhớ thiết tha. Con đường em đi những bước đi còn chập chững nhưng chông gai gian khổ đầy trước mắt. Chúc em đi những bước vững vàng.

27-07-1969

Địch tập kích vào xóm lúc 18h30, mọi nhà đang ăn bữa cơm chiều lật đật bỏ chén đĩa gồng gánh lên vai đi lánh địch. Gia đình mình ở không theo họ, mình định có chuyện gì sẽ chui công sự, ngồi tiếp tục ăn cơm mà đạn chéo chéo trên đầu. Trời đã tối, Tâm và Hùng mới về nhận định tình hình thấy ở lại không ổn nên quyết định phân tán, mình đi Phở Quang, Tâm, Hùng bật chạy lên 18, thấy Chín lẻ mề quá mình bỏ đi trước.

Ra đi giữa lúc trời chập choạng tối, một mình mình đi giữa xóm thôn vắng teo không một bóng người lòng mình thấy tủi tủi thế nào ấy? Xuống đến nhà Phụng căn nhà vắng lạnh không một bóng người, pháo bắn cây cối đổ ngổn ngang, mùi thuốc còn khét lẹt, lỗ pháo nham nhở trước sân và trên đường đi. Mình chạy xuống nhà chị Thịnh, chị cho biết mọi người đã chạy ra gò hết cả. Bây giờ rất khó đi vì pháo bắn nên chị không thể dẫn đi được. Quả nhiên chưa nói dứt lời pháo đã nổ chát bên tai, lửa rực sáng cả khu vực mình ở. Đánh phải ở lại nhà chị Thịnh đêm nay một đêm đầu tiên mình phải sống bơ vơ không có ai đảm bảo cho mình ngoài những người dân đối với mình chỉ có một tình thương bình thường gần 3 năm nay đi đâu mình cũng vô tư mặc dù giữa tình hình rất căng thẳng mình vẫn yên tâm vì đã có người bảo vệ mình chu đáo, dựa vào họ mình không phải lo lắng gì cả. Đêm nay chỉ một mình mình lần đầu tiên kể từ ngày bước chân vào Nam mình phải suy nghĩ, địch cản xuống mình sẽ chạy đi đâu, nếu chúng tập kích vào đêm nay thì phải xử trí thế nào? Cần liên hệ với ai để có công sự ở?

Nằm dưới hầm chật và nóng nên mình cùng chị chủ nhà ra hè nằm, muỗi vo ve bên tai làm mình không ngủ được hay vì những suy nghĩ cứ quanh quẩn bên mình. Đêm đã khuya, đài phát thanh đã hết buổi phát thanh cuối cùng mình vẫn chưa ngủ được, có tiếng chó sủa ran trong xóm mình ngồi dậy căng mắt nhìn vào bóng đêm phát hiện tình hình. Bỗng nhiên một ước ao vô lý mà cháy bỏng thiết tha nổi dậy trong mình ước gì trên con đường kia sẽ xuất hiện một bóng người thân yêu, người đó là em, em sẽ gặp chị giữa lúc

này có lẽ gặp em chị sẽ úp mặt trong cách tay rắn rỏi của em, nước mắt chị sẽ thấm ướt trên đôi tay em mà chị lặng yên không giải thích vì sao cả.

Tại sao mình lại không nghĩ đến ai khác mà nghĩ đến em? Dễ hiểu thôi, vì trong mọi gian nguy trên đất miền Nam em ở đã nâng niu chiều chuộng mình, không để mình phải khổ dù chỉ là một việc làm nhỏ nhất em cũng không để mình làm, một đoạn đường ngắn em cũng không để mình đi một mình... Bây giờ em đang làm gì? Có biết chẳng đêm nay một mình chị trong cảnh chạy càn bơ vơ lạc lõng này không?

29-07-1969

Chiến tranh thật tàn khốc hết mức, sáng nay người ta đem đến cho mình một thương binh toàn thân bị lân tinh đốt cháy, đến với mình sau cả giờ đồng hồ kể từ lúc bị nạn mà khói vẫn còn nghi ngút cháy trên khắp người nạn nhân. Đó là một cậu bé 20 tuổi, đưa con trai duy nhất của một chị cán bộ xã mình ở, một tai nạn rủi ro làm quả pháo lân tinh nổ, cậu bị bỏng nặng không ai còn nhận ra cậu bé xinh trai vui vẻ mọi ngày nữa. Đôi mắt đen vui cười hôm nay chỉ còn là 2 hốc nhỏ mi mắt đã chín vàng khói lân tinh vẫn còn bốc lên khét ngọt. Trông cậu ta giống như đem thui vàng trong lò ra. Mình đứng lặng người trước cảnh đau lòng đó, mẹ cậu ta khóc máu me, 2 bàn tay run rẩy sờ khắp người con, từng mảnh da long ra cong lên như miếng bánh tráng. Em gái và chị gái cậu bé vừa săn sóc cậu mà nước mắt ròng rã chảy còn một người con gái thì sững sờ ngồi cạnh cậu đôi mắt dịu hiền dờ dẩn lo âu, từng lọn tóc đen bết mồ hôi dính trên đôi má đỏ bừng vì xúc động và mệt nhọc. Từ (tên cô gái đó) là người yêu của Khánh (tên cậu bé) cô vừa khiêng Khánh xuống đây, nghe nói cần có ... truyền, Từ đạx lội sông đi mua ngay, nước sông đang lên, không biết bơi nhưng Từ vẫn băng qua sông, tình yêu đã giúp Từ sức mạnh. Bây giờ Từ ngồi đó cạnh Khánh lặng yên nhẩn nại, vẽ đau khổ hằn lên trên vàng trán ngây thơ của cô gái xinh đẹp, nhìn cô mình muốn viết một bài thơ nói về tội ác của chiến tranh, tội ác đã bóp chết triệu tình yêu trong sáng, bóp chết triệu hạnh phúc của con người nhưng mình không viết được, ngòi bút của mình không sao viết hết dù một trường hợp mà mình đã thấy bằng tất cả giác quan và tình cảm của mình.

30-07-1969

12 giờ khuya, anh Kỷ từ cánh Nam ra báo cho mình một tin đau xót: Dịch tập kích vào bệnh xá, một cách hết sức bất ngờ. Liên đã bị chúng bắn chết trong lúc dẫn thương binh chạy. Anh em thương binh và cán bộ không hiểu ai còn ai mất...

Trong ba tháng trời bốn lần bệnh xá bị đánh phá lòng mình chảy bỏng lo âu, ơi những người đồng chí của tôi, ai còn ai mất? Đang lang thang ở một nơi nào? Khó khăn đè nặng lên các đồng chí như hòn núi lớn và cũng đè nặng trong lòng tôi. Tôi vẫn còn đủ sức lật đổ hòn núi đó chứ các đồng chí phải lật đổ nó đi thôi, nếu không nó sẽ đè chết chúng ta chứ không có cách nào hơn cả!

Liên ơi, hôm nào tạm biệt Th. Liên còn ôm hôn Th. và dặn đi dặn lại rằng Thuý phải cảnh giác nhưng hôm nay người ngã xuống trước lại là Liên, cô

gái xinh xắn và xuất sắc trong công tác, cô gái cưng của bệnh xá không còn nữa. Liên ơi, còn sống ngày nào Th. sẽ tra thù cho Liên cho Lý và cho cả triệu người đã ngã xuống trong cuộc chiến đấu sinh tử này.

31-07-1969

Chị Hanh ra báo tin cụ thể về tình hình bệnh xá. Cũng đúng ngày 28, ngày mà cách đây tròn 3 tháng địch đã tập kích vào bệnh xá lần đầu. Bây giờ chúng lại tìm vào chỗ của ta, Liên đã hy sinh, anh Tự cũng đã hy sinh trên đỉnh đồi và Lệ thì bị chúng bắt sống.

Buồn thương cảm uất làm mình lặng người mặc dù đã biết trước nhưng vẫn không thể bình tĩnh được.

Ơi những người đã mất và những người còn sống chúng ta vẫn bên nhau, vẫn cùng sát cánh để chiến đấu với kẻ thù, vẫn có Liên, có anh Tự, có Lý, Hương, có triệu linh hồn những đồng chí thân thương còn bên cạnh tôi sống và chiến đấu cho đến ngày toàn thắng.

03-08-1969

Gặp lại anh Tâm sau ba tháng trời gian truân lửa khói. Anh Tâm đối với mình không phải là một đồng chí bí thư Huyện Ủy mà chỉ là người anh thân thiết của mình. Không hiểu anh có đồng ý không nếu trong quan hệ mình giữ trọn cái bản chất của một người con gái xuất thân từ XHCN nghĩa là lúc nào cũng có cái bình đẳng thân thiết và thông cảm không hề phân biệt cấp bậc. Hôm chia tay để anh đi về cánh Nam mình từ trong Bình Mỹ trở ra, lòng bồn chồn một nỗi là mong gặp anh trước lúc anh đi. Chiều gần tối mình mới về đến nhà bỗng thấy anh đang đi ra. Trong bóng chiều chập choạng màu áo của anh như điệp với không gian chỉ còn thấy rõ trước mắt mình một nụ cười tươi, một đôi mắt sáng và đen ngời trên khuôn mặt của anh. Bỗng dưng mình thấy thương anh vô cùng, người anh lúc nào cũng giữ niềm lạc quan kỳ lạ. Muốn chạy đến bên anh, gục đầu trong cánh tay anh như những lần mình đi xa về gặp ba má hay cậu Hiền nhưng mình đứng yên không nói gì cả, quanh mình còn có những người khác. Anh bắt tay mình rồi đi một đoạn còn dặn vội “cảnh giác nghe đồng chí Trâm!” (mình hiểu tiếng đồng chí anh dùng ở đây). Không suy nghĩ gì cả mình nói theo anh: “Vào đến trong đó viết thư gửi về nghe anh Tâm” Nói xong mình thấy ân hận, nói câu đó người ta sẽ nghĩ gì có ai hiểu tình cảm anh em giữa mình và anh không? Hay là họ không hài lòng khi thấy một đồng chí cán bộ đối với một đồng chí Huyện Ủy Bí thư mà không đứng khuôn khổ!

Anh Tâm ơi, trong mọi điều làm em đắn đo khi xem anh như một người anh trai chí thiết chính là điều này, điều anh là một cán bộ to nhưng em thì không muốn chỗ đó, giá anh là một cán bộ như em thôi em sẽ thoải mái hơn trong tình anh em đối xử hàng ngày. Anh nghĩ gì về đưa em miền Bắc này hờ anh Năm?

01-08-1969

Đi cấp cứu ban đêm, đường đi quá nhiều đoạn nguy hiểm, những con đường quốc lộ xe địch qua lại thường xuyên và những ngọn đồi nơi quân Mỹ đóng.

Đèn từ những khu căn cứ rực sáng, mình đi giữa cánh đồng Phổ Thuận, ba bên là ba nguồn sáng điện rực rỡ, núi chóc, núi xương rồng và những ngọn pháo sáng treo lơ lửng phía trước mặt. Những nguồn sáng ấy theo các ngả làm bóng mình nghiêng theo các hướng, mình có cảm giác như một diễn viên đang đứng trên sân khấu như những ngày còn là cô sinh viên y khoa trong các buổi biểu diễn ca nhạc. Bây giờ mình cũng là một diễn viên trên sân khấu của cuộc đời, mình đang thủ vai một cô gái vùng giải phóng với bộ quần áo đen, đêm đêm theo du kích đi hoạt động giữa vùng ta và gần sát bên địch, có thể mình sẽ gặp địch và cũng có thể mình ngã xuống trong tay xích thuốc còn nắm chặt và người ta sẽ thương tiếc người con gái đã hy sinh vì cách mạng giữa tuổi đời còn xanh ngắt ước mơ.

06-08-1969

Hoang hôn trên đồng lúa bao giờ cũng giữ được vẻ nên thơ dù giữa hoàn cảnh nào cũng vậy. Mới sáng nay địch tràn vào Kim Giao trong lúc tác chiến hai đồng chí đã bị thương nặng, một đồng chí hy sinh tang tóc còn đè nặng bên mình vậy mà chiều nay đứng giữa đồng lúa chín vàng mình bỗng thấy cuộc sống vẫn đang lên. Người ta vẫn gặt hái tấp nập và nụ cười vẫn tươi trên khuôn mặt người cán bộ trẻ cùng đi với mình. Anh ta tên là Công, người yêu của Liên, Liên chết hôm nay chưa được 10 bữa, cũng đau buồn không xiết nhưng giờ đây trước mặt mình anh vẫn cười tươi và câu chuyện vẫn tràn trề sôi nổi, mới lúc này trước lúc đi anh ôm cây đàn măng đơ lin chơi một bài nhạc vui, mình nhìn anh cảm thấy kỳ lạ, nếu đặt mình trong vị trí của Công thì sao? Chắc không thể có nụ cười và tiếng đàn sôi nổi ấy.

Ôi! Cuộc cách mạng ở mảnh đất này mới kỳ lạ làm sao, đau thương tang tóc ở đâu bằng và lạc quan sôi nổi cũng không đâu bằng

15-08-1969

“Ai chiến thắng mà không hề chiến bại
Ai nên khôn mà chẳng dại đôi lần”

Phải đọc và hiểu sâu sắc lời của Tố Hữu mới không bị quan trước cảnh này. Một trận ra quân, hai đồng chí bị thương nặng, sáu người hy sinh, mười người bị bắt sống. Trong số người hy sinh có anh Đáo người huyện đội trưởng của Đức Phổ. Mình quen anh từ những ngày đầu bước chân về Đức Phổ, anh ít nói nhưng sâu sắc, rất sát người sát việc và có nhiều uy tín trong quần chúng. Trong trận này anh đã tự mình dẫn một tổ thọc sâu vào sát trung tâm quận, anh bị một viên đạn xuyên từ đáy lên đỉnh phồi vết thương trên ngực hở mà không được băng bó nên làm anh choáng.

Giờ phút hấp hối anh cũng còn tỉnh táo, cũng còn đủ hiểu và không muốn làm phiền đến người khác. Vừa cấp cứu cho anh nước mắt mình chảy tràn trên mặt. Thương anh vô hạn, muốn tìm mọi cách cứu anh nhưng không có cách nào mình như một chiến sỹ hai tay đã trạm thương đau nhìn quân thù, vũ khí trong tay xông đến giết mình, uất ức căm thù làm mình run tay không, mình không đầu hàng đâu, ý trí trả thù sẽ hun đúc thêm nghị lực cho mình. Anh Đáo ơi, anh có còn nghe thấy tiếng em không? Tiếng nói của một người

đồng chí, một người em, một người bạn thề sẽ trả thù cho anh và cho những đồng chí đã ngã xuống vì ngày mai thắng lợi.

17-08-1969

Nhận thư em, buồn buồn khi thấy em hỏi “chị có còn nhớ đứa em mộc mạc này không?” Chao ôi, sao mà em ngây thơ đến vậy hử đứa em thông minh dũng cảm của tôi? Bao giờ chị cũng dành cho em nhớ thương trọn vẹn, bao giờ chị cũng thương em và cả sự biết ơn trước tình thương cao cả thiêng liêng độc đáo mà em đã giành cho chị. Em có biết không? Chiều nay cũng như bao nhiêu buổi chiều khác chị nhìn về trong ấy, qua lớp sương chiều chị vẫn nhận ra đỉnh núi của quê em, ở đó có em đang đêm ngày nhớ thương lo lắng cho chị. Bao giờ quên được em đâu?

25-08-1969

Những ngày căng thẳng tốt bậc, đêm đêm bọn Mỹ đi quanh làng, chui nằm trong lúa để sáng sớm tinh mơ lại bò vào làng tập kích thật sớm. Sang nay mới mờ mờ sáng chúng đã bao quanh xóm, mình xuống công sự với tư thế đã sẵn sàng, nằm dưới công sự nghe chúng la lính lùng sục phía trên, cái cảm giác ghê tởm và căm thù có một sức nặng như một trọng lượng đè lên trái tim mình. Trong trận càn sáng nay mẹ con chị Thu Hương bị thương, chị Thu Hương, người y tá xã mà xưa nay mình cùng ở với chị, mới đêm hôm cùng ngồi với mình tâm sự cho đến tận khuya, lần đầu tiên mình nghe một người mẹ của một đứa con tập tễnh tâm sự về nỗi đau buồn trước sự lỗi lầm của họ. Thằng bé con chị bị bắn và xinh xắn như một đứa trẻ tây Âu sáng nay bị hai mảnh cối xuyên vào ngực đúng vùng tim, không hiểu có sống nổi không. Chiến tranh là vậy đó, nó không từ trẻ nhỏ, không từ một bà già và đáng ghê tởm vô cùng là bọn Mỹ khát máu!

21-08-1969

Người mẹ ấy còn rất trẻ, nhìn khuôn mặt đầy đặn với nước da trắng trẻo và dáng người thon thả của chị ít ai biết được rằng chị đã có một đứa con lớn rồi 3 tuổi quân. Mình không hiểu gì về chị lắm, chỉ sống gần Thiện, con chị, nhưng đêm nay không hiểu vì sao chị đem câu chuyện tâm tình của một người mẹ với đứa con duy nhất của mình kể cho mình nghe...

Thiện năm nay 18 tuổi, cha của Thiện đi tập kết, người mẹ trẻ ở nhà cặm cuoi nuôi con. Thiện đã lớn lên trong tình thương kỳ diệu của mẹ, quá thương con chị đã nuông chiều con quá mức, ngày ngày mỗi buổi đi học Thiện đòi mẹ phải trả công, bước chân về nhà Thiện đòi ăn bánh, bữa nào cơm không có cá, thằng nhỏ hờn bỏ cơm đi học làm mẹ nó phải chạy theo năn nỉ để nó về ăn một chén cơm cho khỏi đói lòng. 15 tuổi Thiện đòi đi bộ đội, mẹ nó không cho nhưng Thiện đã muốn là làm, nó khai tăng tuổi rồi theo một đồng chí bộ đội đi về đơn vị, mẹ Thiện đưa con đi mà tin rằng giỏi lắm một tuần nữa còn mình sẽ về, cái thằng nhỏ suốt ngày đòi ăn vặt, chưa hề biết làm một việc nhỏ từ lúc lớn đến giờ mà làm sao ở bộ đội! Nhưng chị đã làm, cuộc đời gian khổ nhưng vinh quang của những người bộ đội đã lôi cuốn được Thiện, thằng nhỏ chịu đựng mọi gian nan cực khổ mà nó chưa hề tưởng tượng

được. Thiện đã trưởng thành, 17 tuổi em đã thành một Đảng viên và không hiểu tại sao nó không hề viết thư về cho mẹ, đằng đẳng 3 năm nay.

3 năm... chắc Thiện không thể hiểu được rằng mẹ nó đã thương nhớ nó đến mức nào. 3 năm xa con cũng là 3 năm ác liệt của quê nhà, giặc càn quét đánh phá, chiếc hầm phao nơi ăn ở cuối cùng của gia đình chị cũng bị mình giệt tan tành. Chị dẫn mẹ già đi tìm chỗ ở giữa mùa mưa những ngày mưa lạnh nằm còng queo trong một xó hè của người khác chị chỉ đau khổ lo âu không hiểu con mình ở đâu. Có áo ấm mặc không? Với số tiền ít ỏi chị mua len đan áo cho con để đó đợi nó trở về, hết mùa lạnh Thiện không về, chị sợ áo đã chật mùa sau chị bán chiếc áo đó đan lại chiếc áo khác lớn hơn để đó đợi con về. Đêm ngày chị len lỏi đi tìm, hỏi tin con “Anh ơi, đồng chí ơi, có biết thằng Thiện ở công trường I không?...” Những người gặp chị vừa thương, vừa bật cười vì câu hỏi ngớ ngẩn đó: Trời ơi, bộ đội thì đông, vùng giải phóng thì rộng chị hỏi vậy mới biết làm sao mà tìm?”

Cho đến một ngày dò hỏi được tin con đã về đơn vị 48, chị chạy đến đồng chí cán bộ phục trách xin đi tìm gặp con, thông cảm với nỗi lòng người mẹ người thủ trưởng của chị hứa sẽ dẫn chị đi đến chỗ Thiện nhưng... sau nhiều ngày công tác vất vả và cộng với nỗi cực nhọc vì tìm con chị đã hết sức, chị đau nặng nửa tháng trời, khi chị khỏi thì đơn vị con chị đã lên đường hành quân đi chiến đấu. Lại những ngày xa cách lo âu đau khổ vì nhớ con. Rồi có một bữa gặp một người quen cùng xóm đang công tác tại đơn vị Thiện đóng, chị mừng hơn được của, chị chụp hỏi đồng chí cán bộ đó về con chị rằng cách đây một tháng sau 3 lần xin về thăm mẹ mà chưa được phép Thuận đã bỏ đi đâu mất.

Nghe tin chị như người điên, bao nhiêu nhớ thương khao khát hy vọng mong chờ giờ đây như tuyết vọng, không còn sáng suốt nữa, chị chửi người cán bộ không còn một chút nể mặt “Anh không xứng là một người đồng hương vì anh không có tình quê hương, anh không xứng là một người thủ trưởng vì anh không có tình đồng đội, anh không hiểu gì hết, con tôi mới rời vú mẹ mà anh định đoạt không cho nó gặp mẹ sau 3 năm nó nhớ tôi, con tôi đâu? nếu nó chết trên đường đi tìm mẹ thì anh biết không? Tôi sẽ tuyên truyền đề không một bà mẹ nào cho con đi giải phóng nữa đâu” Chị bỏ công tác đi Sài Gòn, chị không làm gì nữa nhưng chị biết rằng nếu ở nhà chắc sẽ điên và sống không nổi nữa.

Thực ra Thiện không đào ngũ, em đã chuyển đi đơn vị khác đặc biệt hơn, trong một buổi đi cấy gao êm đã ghé qua nhà nhưng mẹ em đâu có ở nhà, Thiện lại lên đường. Ở Sài Gòn nghe tin con về, ngay chiều hôm đó chị ra mua vé tàu trở về Quảng Ngãi và chị đã gặp con, ôm con trong lòng chị lần tay trên từng kẽ tóc, từng vết sẹo trên người con, chị thấy Thiện ốm yếu nũng nịu ngay xưa nay đã là một đồng chí bộ đội với nước da ngăm đen và dáng người mảnh khảnh nhưng rắn rỏi. Thiện đã là một Đảng viên chính thức, một đồng chí trinh sát giỏi dạn dày gian khổ. Nước mắt chị từng giọt rơi lên chiếc áo màu lá cây đã bạc và đôi vai đã sờn vì nhiều lần mang cống.

Thiện xin đơn vị về nhà 10 ngày, 10 ngày làm sao cho đủ đối với người mẹ ấy, nhà một đám ruộng khô nước giữa mùa hè, một giọt nước mát thấm thía vào đâu? Chị không cho Thiện về đơn vị nữa.

Không đi đâu nữa hết, có chết mày chết ở đây, tao cũng thoả mãn. Làm cách mạng ở đâu cũng được, tao không để mày đi nữa đâu...

Nằm trên võng cột giữa 2 cột tre xiêu vẹo, mình lặng nghe chị kể, mình cười mà nước mắt chảy dài theo những sợi tóc xoã ngang mặt. Thương chị vô vàn, cảm thông vô vàn với tâm tình người mẹ nhưng cần phải có một kết luận đúng đắn để chị trở thành một người mẹ Việt nam điển hình về tình thương con và biết thương con cho đúng đắn, biết dăng con mình cho tổ quốc chị ơi, chị đừng để tình thương ấy sai đường lạc lối. Em sẽ chờ kết lậ của câu chuyện để ghi tiếp vào trang nhật ký của em.

Đêm khuya rồi Thiện đã ngủ ngon, cậu bộ đội trở lại bé bỏng trong cánh tay âu yếm của người mẹ. Thiện ơi, người giải phóng quân đã tường lặn lộn trên chiến trường với nhiều chiến công rực rỡ, cháu hãy nói với cô đi, cháu sẽ xứng đáng là một giải phóng quân.

30-08-1969

Mấy hôm nay nóng ruột lạ lùng, nghe ở Phổ Cường tác chiến ác liệt mình thao thức lo âu, đêm ngày ra vào không yên dạ, linh tính như báo một điều gì không lành... và chiều nay quả nhiên tin buồn đến trong tin chiến thắng từ cánh nam đưa ra. Trong một tuần chiến đấu liên tục ta diệt 14 tăng, 1 HU₁A, 15 xe nhà binh, diệt 150 tên Mỹ, một du kích hy sinh, 2 đồng chí bị thương. Oì, sao đồng chí du kích đó lại là Nhiên, đứa em nhỏ mồ côi cha mẹ, đứa em cưng của Thuận? Thương Nhiều chừng nào lại thương thuận chừng nấy, chắc em mình héo hon từng tác ruột, em ơi, chị hiểu lòng em lòng đưa con mồ côi chiu chắt nuôi em mình, lo cho nó từng bữa cơm ăn giấc ngủ, dạy cho nó từng lời ăn tiếng nói, bây giờ ... Rất tiếc rằng chị không được gần em để ôm em trong lòng xoa dịu nỗi đau khổ cho em, lau từng giọt nước mắt chảy tràn trên đôi mắt long lanh của em.

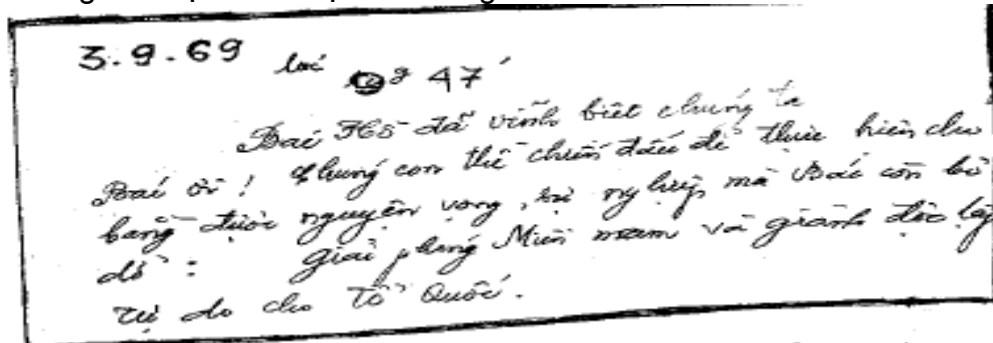
Chiều này địch tập kích vào làng khi đã lên đèn, xuống công sự tối om và ngọt ngào mà mình chỉ nghĩ đến Nhiều, nước mắt mình hoà với giọt mồ hôi. Nhiều ơi, chị và anh Ba, chị Bốn sẽ trả thù cho em nghe em!

01-09-1969

Tiền anh Tân lên đường đi họp lòng mình xao xuyến lo âu và nhớ anh. Tình anh em đã lớn lên trong những ngày qua. Mình cũng đã tin rằng với mình anh có một tình thương đặc biệt, nó cũng chỉ là tình anh em, tình cách mạng nhưng có cái đậm đà sâu sắc của những tâm hồn hiểu biết cảm thông nhau. Hồi chiều ngồi lật quyển sổ của anh mình thấy mấy lá thư mình gửi anh vẫn cất giữ trong trang sổ đó, mấy lá thư ngắn ngủi viết trong trang giấy xé vụn, mình biết tính anh thư từ anh xem rồi xé đốt cả loạt nhưng mấy tờ giấy đó anh vẫn giữ nghĩa là anh đã giành cho mình một góc trong trang sổ của đời anh.

Trong những điều dặn lại anh căn dặn anh Sở (đồng chí xã ủy Phổ Văn) rằng phải bảo vệ mình chu đáo không được để tổn thất đáng tiếc, không được làm hao hụt vốn liếng của Đảng, mình cười thầm trong khi nghe anh dặn “Nhớ đấy, tôi gửi đấy” không hiểu anh Sở có biết rằng trong câu gửi gắm ấy có cả tình người anh lo cho em gái hay không?

Anh Năm ơi, anh đi bình an nhé, em sẽ đón anh trở về trong niềm vui và tình thương sâu đậm của một đứa em gái.

Một cái tang đau đớn nhất đã đến với chúng con. Bác Hồ đã từ trần.
Ôi, tôi không khóc mà thấy trái tim mình rỉ máu đau xót không thể nào tả
được. Bác ơi! Sao bác lại vĩnh biệt chúng con khi sự nghiệp còn dang dở!
Nước nhà chưa thống nhất, đồng bào Miền Nam chưa được đón Bác vào
Nam mà Bác đã yên giấc rồi. Bác ơi, ở bên kia thế giới chắc Bác chưa yên
lòng khi nước nhà còn $\frac{1}{2}$ chìm trong lửa khói, máu dân tộc Việt Nam còn
chảy ròng cho sự nghiệp của Bác và của dân tộc.
Nhớ Bác chúng con thể chiến đấu để sự nghiệp chung hoàn thành. Nhớ Bác,
nước mắt đọng lại thành căm thù trút vào đầu giặc Mỹ.
Bác của con, của dân tộc Việt Nam, của tất cả những người vô sản trên thế
giới hãy tin rằng Bác không bao giờ chết, tên tuổi và sự nghiệp của Bác sẽ
còn sống muôn đời!

04-09-1969

Thư anh Tân, lá thư do chính tay anh đưa mình sau mấy bữa xa anh. Muốn
nói với anh rất nhiều mà sao không nói được. Anh cũng vậy tất cả chỉ vì một
lý do rất giản đơn: quanh anh lúc nào cũng là người và việc! Làm sao để có
một buổi giành trọn cho anh em mình hỏi anh Năm? Không lẽ suốt năm suốt
tháng anh em mình cũng chỉ tâm tình với nhau qua thư và nhật ký thôi sao?
Không! Em không chịu đâu anh Năm ơi. Phải có một buổi nào anh nói cùng
em nghe tất cả nghe anh!

13-09-1969

Em ơi, khoảng cách không gian và thời gian, càng xa thì chị càng thấy gần
em hơn, nhớ thương và lo lắng cho em hơn bao giờ hết. Ngày gặp lại em xa
như một điểm đen mờ mờ giữa đêm khuya, chị là người khách đi đường mất
đắm đắm nhìn ngọn đèn như lòng khao khát mong đợi. Em có biết chị đã đấu
tranh để em về gần chị như thế nào không? Khi thấy ý muốn không đạt được
chị buồn đến nhức nhối. Giữa muôn nghìn lo âu ác liệt chị không quên được
một điều bao giờ gặp em? Bao giờ được sống gần em như những ngày xưa
thân ái? Đừng ngã xuống nghe em, hãy sống, phải sống để còn có ngày chị
được ôm em trong tình thương cao quý thiêng liêng mà chị đã đặt hết cho
đứa em miền Nam ấy.

Cuộc chiến còn dài, chị em mình đều là những người lính đứng ở tuyến trước. Ai biết rồi sẽ ra sao nhưng cứ tin đi, như Simonot trước đây đã tin trong bài thơ “Đợi anh về”

“Em ơi đợi... chị về!
Đợi chị hoài em nhé...”

14-09-1969

Những giấc mơ ghi lại những suy nghĩ đã hằn sâu trong suy tư của mình, mình thấy mình trở lại Hà nội sau bao ngày xa cách, được gặp ba má, được gặp em và ... ở Hà nội, mình gặp Th. ngạc nhiên thấy em nhìn mình không chớp mắt, đôi mắt buồn long lanh một nỗi đau buồn. Ôi! Đó hẳn là hình ảnh thực của cuộc sống đầy gian khổ hôm nay.

Những ngày này mình thường cảm thấy cô đơn và không sao ngăn được một nỗi buồn đè nặng trong tim. Bệnh xá chưa triển khai được, vẫn cảnh lang thang nay chỗ này mai chỗ khác. Chiếc dũ xách trong tay nặng trĩu và mối lo còn nặng hơn nhiều.

22-09-1969

Tháng chín gần qua hết, thời gian qua nhanh đến không ngờ. Mùa thu đã về trên những đồng lúa ươm vàng. Cảnh ngày mùa lễ ra phải vui vì sự no ấm đã về sau bao ngày lao động vất vả nhưng giấc Mỹ ngủ lăm le đe dọa đồng lúa những đoàn tàu sáng sớm đã hốt quân để xuống đi càn, những trận pháo nện vào giữa cánh đồng đồng đặc giữa bờ lúa... lo âu căm thù đã át mất niềm vui của mùa gặt. Bỗng nhiên mình nhớ đến những cuộn phim và những bài hát trên cánh đồng XHCN và lòng quặn thắt một câu hỏi: Bao giờ, bao giờ miền Nam mới được hoà bình tự do độc lập?

Thư cánh nam gửi ra không có thư em qua những người khác biết em đau yếu và buồn rầu đến suy nhược. Nỗi xót thương em da diết trong lòng. Ở đâu làm gì cũng không quên được em. Chao ôi có cách nào san sẻ cùng em mọi khổ đau đó hỡi em. Cầu chúc em tới bình an để còn gặp lại nhau em nhé. Từ nơi xa gửi về em nghìn vạn nhớ thương, có nghe không hỡi người em kỳ lạ của tôi!

20-10-1969

Rất lâu rồi không ghi nhật ký, cuộc sống lẽ nào lại để mất dần những suy tư của một con người biết suy nghĩ hay sao? Không mình không muốn như vậy nhưng công việc đè nặng bên mình và hàng ngày trong cái chết đau xót của anh em đồng chí làm mình quên đi những cái thuộc về bản thân mình nhưng quyển nhật ký này đâu phải chỉ là cuộc sống của riêng mình mà nó phải là những trang ghi lại những mảnh đời rục rủa chiến đấu và chồng chất đau thương của những con người gang thép trên mảnh đất miền Nam này.

Anh Tám Vinh đã chết rồi! Anh Tám ơi, em không bao giờ quên anh người nông dân chất phát cần cù thương vợ thương con và thương bạn bè đồng chí mình với tình thương vô hạn. Những đêm khuya khi mình ngon giấc ngủ anh lục đục chui trong bãi tre mở nắp công sự múc từng gầu nước để ngày mai nếu mình có xuống ở dõ bị lạnh và anh cũng đào những chiếc công sự

không ngựa để anh ra ở chỗ công sự đầy nước và khó khăn... Anh chết rồi ư anh Vinh? Không! Anh vẫn sống, người anh cần cù giản dị rất đổi mến phục của tôi.

21-10-1969

Tình hình căng thẳng gần đến mức chót, ở Mộ Đàn xe ủi đã cày xới hết xóm thôn, dân bật chạy cán bộ hy sinh do địch cần đề bẹp ủi sập công sự... ngồi nghe anh nói với mình mà không khỏi lo âu và mình cũng đã đọc thấy nỗi lo âu còn nặng nề gấp bội toát lên trong đôi mắt đen linh hoạt và sâu thẳm suy nghĩ của người anh thân quý của mình. Càng gần anh mình càng cảm thấy tình anh em thêm mặn mà gần bó mặc dù những lần gặp anh, anh em chỉ chào nhau bằng một câu hỏi qua loa hoặc có hơn chút nào là những câu chuyện xung quanh vấn đề công tác. Qua những người khác mình biết anh quan tâm và lo lắng cho mình nhiều nhưng làm sao để nói hết cùng anh nỗi nhớ thương mong đợi khi xa anh và làm sao để hiểu được rằng với mình anh cũng đã nhớ thương như vậy. Anh Tân ơi, anh là người anh thân thiết của em nhưng sao em vẫn thấy anh xa lạ, phải chăng vì bức tường nào đó ngăn cách anh em mình?

25-10-1969

Chắc khó ai tưởng tượng được nơi này là nơi làm việc và nghỉ ngơi của một nhóm người có trách nhiệm quan trọng bậc nhất trong huyện. Đó là một căn nhà dột nát bỏ hoang, cạnh nhà còn một hầm pháo nguyên vẹn. Vì sợ bị lộ nên không dám quét dọn vẫn phải để nguyên rác rưởi. Đem vào nằm muỗi vo ve bên tai và những hạt đất rơi lả tả qua các kẽ gió làm mọi người ngủ không ngon giấc.

Du Quang là một thôn giàu có và xinh đẹp vào bậc nhất của xã Phổ Quang, một xã giàu có ven biển Đức Phổ. Bây giờ ai đến Du Quang chỉ còn nhận ra cái trù phú của thôn này qua những chiếc hầm pháo. Hầm pháo ở đây xây rất lớn và qui mô, lát xung quanh bằng những cột gỗ lóng bóng của những ngôi nhà lớn đã bị sập. Trong hầm những bộ ván dày sắp đàng hoàng, rộng có thể dung trú khoảng 30-40 người.

Chiều chiều ăn cơm xong mọi người thủ thế bên miệng hầm đề phòng đến phóng lựu đạn, đề phòng đạn thẳng bắn từ bên núi vọng sang, DK, và pháo... cuộc sống thu gọn dần đến một mức tối thiểu. Hàng trăm cái nguy hiểm đang đe dọa quanh mình...

26-10-1969

Những ngày sống bên anh có cái gì làm mình cảm thấy quên đi những ngày gian khổ đang đe dọa bên mình. Có phải vì bàn tay ấm áp của anh đã nắm chặt tay mình truyền cho mình sức mạnh để đánh bật mọi gian khổ hay không? Có phải những ngón tay nhỏ nhắn của anh đã vuốt trên mái tóc mình thân thiết truyền cho mình tình thương ruột thịt làm mình quên đi cái cô đơn của một kẻ xa nhà? Và có phải đôi mắt đen anh đã nhìn mình qua bóng đêm và qua cả những phút giây ngắn ngủi giữa mọi người đã nói với mình rằng: "Hãy vững bước nghe em, trên con đường gian khổ nhưng vinh quang mà

em đã chọn, bao giờ cũng có các anh giúp đỡ em với tình đồng chí và có anh dìu dắt em trong cánh tay của một người anh”

Cảm ơn anh nghe anh, em sẽ sống xứng đáng làm một đứa em và một người đồng chí của anh, có nghe em nói không hở anh Năm thân thương của em?

30-10-1969

Trời lụt, nước mênh mông phủ kín đồng ruộng và xóm làng những nơi thấp. Mỹ đổ quân từ sáng hôm qua, sáng nay dậy từ 4 giờ sáng chuẩn bị đề phòng địch tập kích. Trời vẫn mưa tầm tã, 7h sáng Mỹ bắt đầu đi càn. Bọn mình xuống công sự, chiếc công sự xây theo kiểu hầm pháo khá qui mô nhưng đã lâu ngày nên hai lỗ hơi bít mắt, lẽ ra chỉ có mình và anh Kỷ ở nhưng ở như vậy cảm thấy khó khó (mặc dù không có chuyện gì xảy ra) nên mình đã đề nghị Tám cùng ở. Xuống công sự hơn một giờ nước bắt đầu dâng lên và mặt nước dâng lên rất nhanh phút chốc đã gần đến ngực. Lạnh run làm mình chịu không nổi, không rõ Mỹ ở đâu nhưng bọn mình quyết định đội nắp chui vào bụi ngòi. Đến trưa thấy Tám và Đi xách súng vô tìm và dẫn chạy, không còn chiếc công sự nào ở được cả, cái nào cung lụt nước mà cũng không rõ Mỹ ở đâu, mọi người ở một nhà của Tám, ai nấy đều ướt sũng và lạnh cóng run lật bật. Vậy mà mình cũng cứ thấy vui, có đi làm cách mạng mới có cảnh này và những nụ cười vẫn nở trên những đôi môi tái nhợt của mọi người. Hàng loạt đài điện và đồng hồ được đem vào bếp hơi lửa vì cái nào cái nấy đều đã uống nước no say.

01-11-1969

Đêm qua đường. Tình hình đường đi căng hơn dây đàn. Nước lụt mênh mông và địch ở đây trên đường cái. Những khó khăn nào cũng không ngăn nổi, anh Tân quyết địch đi lên và mình cũng quyết định cùng đi dù khó khăn đến mức nào, cơ quan mình còn 3 người nhưng cũng không thể đi hết vì điều kiện không cho phép. 5h chiều mình theo anh Tân đi ra bến đò đường đi qua những xóm thôn đã bị địch ủi lên cây cối nhà cửa ngổn ngang, lác đác còn một vài chiếc nhà, những người dân nhao nhác đi chạy càn, từng gánh lúa... xoong nồi gong gánh chạy đi. Quang cảnh buồn đến thấm nước mắt.

Đến bến đò chỉ một chiếc ghe duy nhất mà người đi những 15 người, phải quyết định để bớt lại chỉ đi $\frac{1}{2}$, ngoài số trinh sát đi chỉ còn lại 3 người: Anh Tám, Kính và mình mà thôi.

Đoàn người lặng lẽ ra đi, bước chân rón rén qua từng mép ruộng, từng bờ gai, khẽ qua chiếc cống ngầm dưới đường quốc lộ mình có cảm giác như Marguerit đang đi dưới cống ngầm của Paris. Mình không hề thấy sợ (hình như đó là bản tính mình rồi), đi trước mình anh Tân thường quay lại chắc lúc nào anh cũng chỉ thấy sau lưng anh một nụ cười và một đôi mắt tò mò nhìn vào những ngọn đèn rực sáng trong đồn địch. Anh Năm của em ơi, em muốn giữ trọn niềm vui niềm tin tưởng dù trong bất cứ một hoàn cảnh nào. Đêm này qua đường em cũng thấy vui vì có anh đang cùng em vượt qua mọi gian khổ, có anh dìu em qua những chỗ gay go.

Đến địa điểm lúc 23h đêm... chia tay anh, anh đi bình an và mau về nghe anh, người anh thân thương rất đổi!

05-11-1969

Trời vẫn mưa gió. Sống ở đây trong một ngôi nhà chưa có dấu vết chiến tranh này mình vẫn không thấy ám áp mặc dầu mình đang sống giữa một gia đình đông đúc yên vui. Ngồi trên chiếc phản bằng gỗ kê giữa nhà, mâm cơm nghi ngút lên khói mình nghĩ đến mọi người cũng giờ này giữa gió mùa lạnh lẽo anh đang trên đường đi sao anh Năm? Gió lạnh lùa qua chiếc áo ướt chắt anh khẽ run. Ước gì tình thương của đứa em gái này làm một ngọn lửa nhỏ sưởi ấm tim anh.

Cũng giờ này trong cánh Nam xa xôi, nơi mảnh đất đang lan tràn lửa khói em tôi ở đâu? Dưới chiếc công sự nước non lổm bổm hay trong rừng? Xa em mỗi ngày thêm một quãng đường xa, nhớ thương chị cũng đành nén lại.

Và cũng giờ này bao nhiêu gia đình, không nhag không cửa, con cháu nheo nhóc ở vào đâu?

Ôi! Giặc Mỹ chồng bao tội ác của bay đã chất đầy như núi. Còn sống ngày nào tao thề chiến đấu đến giọt máu cuối cùng để trả được mỗi thù vạ kiếp đó.

18-11-1969

Trở về với núi rừng sau 3 tháng trời long đong vất vả lẫn lộn với kẻ thù. Ra đi lòng đau xót khi nhìn lại đồng bằng. Những xã thôn đã nuôi mình trong những ngày qua giờ đây đang bị quân thù chà đạp. Chúng đã san bằng từ Đức Phong vào đến tận núi Cửa. Đứng ở Hội An có thể nhìn thấu đến bờ biển Mỹ Á! Chao ôi! Đau xót biết chừng nào, những người còn lìa lang thang không cửa không nhà, họ không thể rời bỏ quê hương, dù đó chỉ còn là mảnh đất hoang tàn cây cối đã rạp dưới bánh xe ủi, vì họ còn ruột rà gắn bó với cách mạng, những vợ chiều chiều gồng gánh trở về trên luống đất ngổn ngang, có nấu nồi cơm cho chồng về ăn một miếng no lòng, những mẹ già lợm còm mang cơm cho từng đứa con ướt đầm vừa núp dưới bờ sông trở về!

23-11-1969

Hôm nay là ngày sinh của Phương. Em ơi! Không phải chị nhớ em và ngày sinh của em vì ngọn gió lạnh và mưa phẫn từ phương bắc thổi về gây nên cái lạnh giữa núi rừng này đâu. Bao giờ cũng vậy giữa hoàn cảnh nào cũng vậy chị cũng vẫn giữ trọn trong lòng những kỷ niệm êm ấm của gia đình ta. Nhớ sao những ngày chủ nhật những ngày kỷ niệm sinh nhật nhà mình đông vui bè bạn đến chúc mừng và những bữa liên hoan đậm đà ấm cúng. Hôm nay cùng ngày chủ nhật, em tôi làm gì để kỷ niệm ngày sinh của chúng mình?

Chắc chắn rằng em sẽ nhớ đến chị, trong niềm vui em đã để một chút nhớ thương cho người chị nơi xa. Em tôi không thể nào tưởng tượng được ngày nay chị đã làm gì. Ngày nay ư? Sáng ra vác rựa đi làm, buổi trưa xách thuốc trong vai theo hai chú dẫn đường đi thăm bệnh cho một đồng chí cán bộ. Trên đường đi gặp những người bộ đội, chị đã ngập ngừng đứng lại bên người bạn đồng hương mà không biết nói gì, họ đang bẻ măng nữa, nước da

xanh tái nói với chị rằng họ đã đói và sốt rét lâu ngày. Cuộc kháng chiến vĩ đại này viết bằng xương máu và tuổi xuân của bao nhiêu người em có biết thế không em?

26-11-1969

Thêm một tuổi đời, thêm một năm lửa khói trên chiến trường miền Nam gian khổ. Chúc Thùy vững bước trên con đường vinh quang mà Th. đã chọn Th. ơi, Th. không buồn khi lễ kỷ niệm sinh nhật của Th. chỉ có lá rừng ướt đầm trong mưa dào dạt khẽ nói với Th. những lời thân mến. Th. không buồn khi bản nhạc mừng Th. hôm nay chỉ có dòng suối ào ào tuôn nước về xuôi. Và căn phòng mà Th. đang ngồi để ghi lên trang vở đời của mình thêm một trang mới nữa chính là chiếc hầm chập chội ướt át này. Thùy không buồn vì rằng sau này mở lại những trang sổ này Th. sẽ tự hào về những năm tuổi trẻ của mình. Ở đây Th. không có những giây phút ầm áp giữa bạn bè bên lọ hoa nhỏ với những bông hồng thơm ngát hương để trên bàn, ở đây Th. không có cái hạnh phúc đi cạnh người yêu trên con đường vắng khi ánh chiều tím dần trong buổi hoàng hôn, ở đây Th. thiếu nhiều nhưng cũng rất đầy đủ.

Cho nên Th. hãy cười đi, hãy vui đi khi vở đời mở sang một trang mới đầy vinh quang đẹp để

29-11-1969

Bệnh xá chưa làm xong đã lại di chuyển. Có một thằng biết chỗ mình ở chạy theo địch, lại vác balô lên đường đi tìm địa điểm mới. Mình trở về cánh Nam. Tạm biệt cánh Bắc, ra đi không thấy lưu luyến mà chỉ thấy lòng nặng những lo âu. Địch đang tập trung đánh phá cánh bắc của các huyện đầu sóng ngọn gió này. Chúc các đồng chí ở lại kiên cường trụ bám chiến đấu để giành lại những ngày êm ả vui tươi trên mảnh đất trù phú xinh đẹp này.

30-11-1969

Đường hành quân bao giờ cũng gian khổ nhất là đi công tác trên cái chiến trường Mỹ đóng quân này. Qua P.Nhơn, không một bóng người, những nền nhà trụi với những chiếc cột cháy dở trong như những bóng ma. Không hiểu sao mình cảm thấy thương và nhớ anh Năm lạ lẫm. Quê anh đây sao anh? Quê anh sao điều tàn quá anh? Nhưng mảnh vườn hoang với những bông hoa bách nhật màu tím đậm. Gọi cho người ta những cảm giác bồi hồi không hiểu để làm gì mà cảm theo mãi cho đến khi lội qua sông mới chịu để trôi. Không quên đâu, người bạn đường với những kỷ niệm đơn sơ mà đậm nét.

01-12-1969

Trở lại Phổ Cường lòng bồi hồi xúc động khi gặp lại những người quen biết. Vẫn như ngày nào quê hương Phổ Cường vẫn đông vui và những người quen nồng hậu đón mình với tất cả mến thương. Bao giờ cũng vậy, bao giờ mình cũng có cảm giác như một đứa con xa nhà lâu ngày mới trở lại nhà để được sống giữa tình thương của gia đình.

02-12-1969

Gặp lại em, chị hình dung như giờ phút gặp nhau, em sẽ gục đầu trong tay chị nức nở khóc và chị cũng ghen lời khi bước vào ngôi nhà cũ mà vắng bóng em Nhiều. Nhưng nào hiểu vì sao gặp nhau chị em đều cười vui.

Sung sướng biết chừng nào khi được trở về sống trọn trong tình thương tha thiết của em. Những ngày sống ở cảnh bắc chị khó mà tưởng được có lúc nào đó lại được nhìn đôi mắt long lanh của em, khó mà tưởng được lúc nào lại được cầm tay em và vuốt trên mái tóc em. Hôm nay lại có ngày đó, bên em có cả Thường, mấy chị em mình đã sống những ngày ấm áp vô cùng. Tình thương cách mạng đã sưởi ấm tim tôi, tôi không còn thấy lạnh mặc dầu gió lạnh đang về và mưa phùn đang rắc đều trên khắp xóm thôn.

Ngày mai lên đường, hẹn ngày gặp lại những người thân yêu và gặp lại em nghe em của tôi!

03-12-1969

Đêm lạnh, gió đông bắc từng cơn thổi về làm mình lạnh tê người, chạy đến bên em mình khẽ run vì lạnh và mình đã ấm lại khi em đem tấm dù choàng lên vai mình và bàn tay em nắm chặt tay mình tha thiết thương yêu. Chưa đến giờ đi mình ngồi nán lại một thời gian ngắn nhưng thời gian không chiều mình, 4h kém 15, mình và Thường khoác balô lên vai, em mình tiễn mình đi cho đến tận chỗ tập trung đôi mắt đen ngời ấy một nỗi nhớ thương kỳ lạ, mình đã chia tay em như chia tay một người thân yêu ruột thịt.

Bao giờ gặp lại em đây?

Có phải lửa khói chiến tranh đã làm nước mắt mình khô cạn. Trước đây một câu chuyện đau buồn trong một cuốn film có thể làm mình ràn rụa nước mắt thì bây giờ mình có thể cắn môi đứng lặng yên trong một buổi chia tay mà người đi và kẻ ở đều không hiểu ai còn ai mất sau buổi chia tay ấy, và chiều nay đứng trước nắm mộ em Nhiều đau thương đến rớm máu trong lòng vậy mà mình cũng chỉ rưng rưng nước mắt. Nắm mộ nằm ngay bên đường đi, vòng hoa chưa tàn, em chết đã hơn 100 ngày mà mình tưởng như đứa em nhỏ dại ấy mới ngã xuống. Đốt một nắm hương cắm lên nắm mộ em mà mình nghẹn ngào không biết nói gì với người đã chết. Nhiều ơi! Em đã chết như một người chiến sỹ kiên cường mà cuộc đời em là bài ca cho những người còn sống ca ngợi. Nhiều ơi! Em chết đi giữa tuổi đời xanh ngát ước mơ, giữa tình yêu đang nở thắm. Chị và những người thân của em chỉ biết hứa với em rằng sẽ tiếp tục chiến đấu để trả thù cho em.

04-12-1969

Gặp lại Vân, 2 đứa ôm nhau và mình cảm động xiết bao khi thấy đôi mắt người bạn gái long lanh nước mắt. Mình đã trở về trong vòng tay của chị Hai, của anh Kỳ... của những người đồng đội mến thương.

Và những ngày êm ả trong căn nhà nhỏ đã đến bỏ lại những ngày gian khổ vừa qua...

Địa chỉ của gia đình:

1. Bác sỹ Đặng Ngọc Khuê: Bệnh viện Đông Anh- Hà Nội
2. Dược sỹ Doãn Ngọc Trâm: V₅₀₁E BC 13^B K₁ T.H.D.K

07-07-1969

Chị kính thương quá đỗi của em,

Trước giờ tạm biệt chị trên đường công tác đầy mưa bom lửa đạn của địch không biết có được gặp lại chị nữa không?

Chị ơi! Em không tài nào bảo vệ được chị mà cũng không tài nào giữ chị lại được đành phải để chị đi mà trong lòng như ai xát muối thương yêu chị tha thiết. Mỗi tình xuất phát từ đáy lòng tình thương yêu, chân thành vô hạn cao quý nhất đời của em. Em không bao giờ quên được những tiếng nói, những lá thư, những vật kỷ niệm và cử chỉ và hành động của con người chị vô cùng kỳ diệu. Tình thương sắc son em đã khắc sâu vào tim, đến khi hơi thở cuối cùng mà em còn lý trí thì em cũng còn nhớ tình thương đó và sẽ gọi tiếng chị Trâm rồi mới vĩnh biệt chị.

Chị rất kính thương ơi! Không giấy mực nào mà tả cho hết được qua quá trình tình thương yêu chiều mến của em đối với chị được. Em sẽ hứa với chị rằng tình thương này không có một con dao nào mà cắt đứt được mà nó sẽ mãi mãi giữ trọn tình thương yêu tha thiết đến khi em đã hoàn thành nhiệm vụ. Chị ơi! Buồn quá đi ngày tạm biệt chị mà hình như ngày vĩnh biệt người cha đó vậy chị ơi. Buồn chừng nào thì thương yêu chị tha thiết chừng nấy. Em cầu nguyện những linh hồn đã hoàn thành vì nhiệm vụ giải phóng dân tộc sẽ phù hộ chị thương quá đỗi của em.

Thương chị quá đi chị ơi, chị sẽ trở về với em nghe chị?

Tạm biệt chị.

Em của chị

Hương
Đức Hương

12h trưa 07-07-1969

Chị rất kính thương ời,

Tối nay chắc em không có thì giờ để đưa chị xuống đường đi công tác cánh Bắc nhưng cũng phải tranh thủ để đưa chị đi một đoạn đường cho thoả mãn tình thương. Nhưng cũng không thể nào thoả mãn cho được đâu chị ời. Thoả mãn sao được mà khi tạm biệt em chị không hằng ngày gặp lại.

Chị đừng hy sinh nghe chị? Chị sẽ về với em nghe chị?

Chị sẽ về với ba má và các em sau khi hoà bình lập lại nghe chị? Thương chị quá đi, thương chị mà lý trí em bị đảo lộn, thôi chị đi em về. Nhớ trở về nghe chị.

Tạm biệt chị

Em Thuận.

Nhật ký Đặng Thuỳ Trâm

(Gõ theo nguyên bản - quyển 2)
Paris 15/9/05

“Hãy giữ vững tinh thần của người cộng sản. Tinh thần trong suốt như pha lê, rắn chắc như kim cương và chói lọi muôn nghìn hào quang của lòng tin tưởng Người cộng sản rất yêu cuộc sống nhưng khi cần có thể nhẹ như lông hồng mà chết được.”

Hoàng Văn Thụ

« Những ngày rực lửa
Vui buồn đọng giữa tim ta! »

31-12-1969

Đêm giao thừa của năm 1969 bọn mình hành quân trên đường về trạm cũ... buổi chia tay với những người quen và những người thân trên đất Phở Khánh để lại trong lòng mình bao kỷ niệm khó quên.

Cách đây gần một tháng mình từ cánh bắc trở về sau hơn 2 năm xa cách, người quen đầu tiên ôm mình trong vòng tay xiết chặt và nước mắt rưng rưng. Đó là Vân, người bạn gái thủy chung ấy đã thương yêu mình như một người ruột thịt. Biết lấy gì đền đáp lại những ân tình ấy hở Vân. Đêm nay lại ra đi, chân bước trên những con đường quen thuộc đầy gai lười hùm mà mình miên man suy nghĩ. Cuộc chiến đấu ngày càng ác liệt, cái chết gần một bên, mới hôm nào đây, chỉ chậm vài phút nữa là mình một là đã chết hai là nằm trong nhà tù của địch. Chỉ còn cách chúng không đầy 20m, bọn mình mới chạy may mà cán bộ và thương binh không ai sao hết chỉ có điều mình mất sạch toàn bộ ba lô, chỉ còn lại chiếc xách nhỏ gồm một hộp đựng dụng cụ chuyên môn và một chiếc đài. Một đêm ngủ rừng và một ngày vượt núi bọn mình đã ra đến chỗ ở của dân và cán bộ Phở Khánh. Ở đó bọn mình đã sống giữa tình thương của mọi người, các gia đình cách mạng Bốn Triều với những Long, Ba, Đức v.v.. ấy đã nâng niu chiều chuộng mình, ở đó có Hoang có Tổng, có anh Xu ... những người cán bộ giàu tình thương và tế nhị.

Chiều nay ra đi những người quen thân đưa đi một đoạn đường dài, bao giờ mới trở lại đây để lại ngồi trên chiếc ghe qua đầm An Khê lộng gió?

Chào Phở Khánh thân yêu, chào Vân, hẹn ngày sum họp.

01-01-1970

Thêm một tuổi đời, vậy là cái tuổi 30 đâu còn xa nữa, vài năm nữa thôi mình sẽ trở thành một chị cán bộ già dặn đứng đắn. Nghĩ đến đó mình thoáng thấy buồn. Tuổi xuân của mình đã qua đi trong lửa khói, chiến tranh đã cướp mất hạnh phúc trong tình yêu và tuổi trẻ. Ai lại không tha thiết với mùa xuân, ai lại không muốn cái sáng ngời trong đôi mắt và trên đôi môi căng mọng khi cuộc đời còn ở tuổi 20? Nhưng... Tuổi 20 của thời đại này đã phải dẹp lại những ước mơ hạnh phúc mà lẽ ra họ phải có... Ước mơ bây giờ là đánh thắng giặc Mỹ, là Độc Lập, Tự Do của đất nước. Từ ước mơ đó mới có được những gì gọi là của riêng mình. Mình cũng như những thanh niên khác đã lên đường ra tiền tuyến và tuổi trẻ qua đi giữa tiếng bom rơi đạn nổ. Tuổi trẻ của mình đã thấm đượm mồ hôi, nước mắt, máu xương của những người đang sống và đã chết. Tuổi trẻ của mình đã cứng cáp trong thử thách gian lao của chiến trường, tuổi trẻ của mình cũng đã nóng rực vì ngọn lửa căm thù đang ngày đêm hun đốt, và gì nữa, phải chăng màu xanh của tuổi trẻ cũng vẫn thấm đượm thêm vì màu sắc của mơ ước và yêu thương vẫn ánh lên trong những đôi mắt nhìn mình. Một đôi mắt đen thâm quầng vì thức đêm nhưng bao giờ đến với mình cũng là niềm vui và sôi nổi. Một đôi mắt long lanh dưới hàng mi dài cũng vậy bao giờ cũng đến với mình tha thiết tin yêu, và đôi mắt tinh ranh của một người bạn gái nhìn mình như hiểu hết, như trao hết niềm tin. Th. ời! Đó phải chăng là hạnh phúc mà chỉ Th. mới được hưởng mà thôi? Hầy vui đi,

hãy giữ trọn trong lòng niềm mơ ước và để màu xanh của tuổi trẻ ngời rạng mãi trong đôi mắt và nụ cười nghe Thuý!

02-01-1970

Lớn rồi mà sao Th. vẫn là cô bé học sinh năm nào dạn dĩ quay đi khi mà còn biết bao nhiêu điều chưa nói hết? Mình vẫn là cô bé Th. nũng nịu trong chiếc nôi tình cảm. Tình thương của mọi người thân yêu của mình là chiếc nôi mềm ru mình trong giấc mơ của tuổi trẻ. Bao giờ mình mới hết đòi hỏi cuộc đời phải chiều chuộng mình? Bao giờ mình mới biết nhẫn nại như những người mẹ hiền, vợ đảm cam chịu mọi đắng cay về mọi mặt để gia đình êm ấm? Mình thì không được vậy, mình có thể cam chịu mọi nỗi khổ về vật chất dành cho người thân nhưng tinh thần thì mình phải là kẻ được ưu tiên!

03-01-1970

Cũng con đường này ngày xưa khi chia tay, em đưa mình lên mãi gần núi, bây giờ cũng vẫn laàem, vẫn tình thương thiết tha nóng bỏng và nặng trĩu lo âu nhưng em cũng chỉ có thể nói với chị bằng vài câu nói khô khan rồi chia tay chị. Trời tối đen như mực và mưa như trút nước, chị đi giữa đêm mưa không nhớ đường nên lạc mãi. Không trách em nhưng sao thấy tủi thân lạ lùng, chị biết rằng trong cuộc họp ý nghĩ em đang lần theo từng bước chân chị run rẩy bước giữa con đường lầy lội, chị biết rằng em không thể tập trung mỗi khi nghe tiếng pháo nổ dọc theo đường chị đi, nhưng ... Buồn biết mấy hờ em? Sao ta lại không thể cùng đi như những ngày xưa? Em ơi dù trong hoàn cảnh nào cũng vậy hãy rèn rũa cho tình thương sáng ngời như ngọc quý. Đừng để một vết nhơ nào trong đó nghe em. Chị em mình hãy dũng cảm trước mọi gian nan, hãy bình tĩnh sáng suốt trong mọi tình huống, quyết bảo vệ đến cùng tình thương trong trắng thiêng liêng cho đến trọn đời.

01-01-1970

Gặp lại anh giữa đám đông người, không thể nói cùng anh được gì cả. Anh Năm ơi, sao tình thương không bao giờ được trọn vẹn giữa chiến trường lửa khói này phải không anh? Nhớ đêm nào trong buổi chia tay, anh cầm bàn tay em mà cũng chỉ nói được rằng: "Ở nhà cảnh giác nghe em". Em nhìn đôi mắt anh biết hết anh dặn em những gì rồi đó.

Lại chia tay, ời lúc nào cũng chỉ là chia tay lo âu và thương nhớ. Đi đi, người anh trai thân thiết, người đồng chí thân yêu ddax dịu dặt tôi qua những chặng đường gian khổ. Mong ngày gặp lại, em sẽ nói anh nghe tâm tình của đứa em gái mà anh đã giành trọn tình thương độc nhất, duy nhất của một người anh cho nó.

06-01-1970

Công việc bận bẻ làm mình đau đầu hay còn vì một việc gì nữa. Việc gì mà cảm thấy không thoải mái trong lòng. Viên ngọc quý trong tay mình đã để rớt xuống đất, dù có lượm lên màu sắc nó cũng không còn long lanh nữa, vì dù chưa vỡ nhưng đã sứt mẻ rồi. Đáng buồn biết mấy hờ Th. Th. ời! Xin Th. hãy làm như lời khuyên của M, người đồng chí yêu thương: Phải kiên định,

thiếu kiên định dù chỉ một phút cũng có thể gây cho mình những ân hận về những hậu quả không sao lường trước. Hãy rèn rũa phẩm chất của một Đảng viên nghe Th. Cuộc đời Th. là một tấm sổ mà những trang đã qua trắng trong như màu giấy và những dòng chữ ghi trên đó đẹp như một bài ca nhỏ, xin Th. hãy ghi tiếp những dòng xứng đáng.

Hãy hứa trước toà án lương tâm dĩ Th. nhé. Th. sẽ giữ tròn tất cả những gì cao quý của một người Đảng viên, một người trí thức xã hội chủ nghĩa.

“Hãy giữ vững tinh thần của người cộng sản, tinh thần trong suốt như pha lê, chói lọi muôn nghìn hào quang của lòng tin tưởng...”

M hỏi Th.: “Anh có phải là Vũ Khiêm không khi Thùy là Hương Giang” Biết trả lời sao đây? Chiến tranh đã cướp của Th. mọi mơ ước về tình yêu. Th. không muốn và cũng không thể nghĩ đến nó bởi vì cuộc sống quanh Th. không cho phép, chon nên M. hãy đi đi, theo tiếng gọi của chiến trường và Th. ở lại cũng là tất cả cho chiến trường. Hẹn ngày xum họp hãy nói sau nghe người đồng chí yêu thương!

01-01-1970

Tôi đứng đây giữa núi rừng lộng gió
Mưa đạn ... trùm cả rừng cây
Nghe gió mùa đông bắc thổi về đây
Lòng bỗng thấy nhớ thương da diết.
Ơi những người thân yêu nơi xa có biết
Tôi nghĩ gì trong gió lạnh chiều nay
Chiều nay...
Ai đi giữa hàng cây
Trên những con đường thanh thang của trái tim Tổ Quốc
Ai đi giữa công viên Thống Nhất
Nhìn bóng dừa nghĩ đến Miền Nam
Và những bóng hình tha thiết yêu thương
Bỗng đang về đây giữa lòng Hà nội
Như những đêm nào Hồ gươm dạ hội
Vai kề vai vui đón xuân sang
Chiều nay ...
Giữa đỉnh Trường Sơn
Người giải phóng quân trên đường ra trận tuyến.
Có nghĩ gì chẳng hỏi người thương mến
Khi nhì về dãy núi hướng Nam
Vẫn dạt dào đêm ngày vẫy gọi
Vẫn chờ anh với chiến công chói lọi
Và hẹn ngày đất nước yên vui
Ta lại cùng nhau tay nắm trong tay
Đi đón mùa xuân giữa niềm hạnh phúc.
Chiều nay...
Trong căn nhà giữa xóm thôn thân thuộc
Ai nghĩ gì mà đôi mắt long lanh
Mưa nắng dải dầu trên mái tóc còn xanh

Vẫn không phai trong lòng tình thương cao đẹp nhất
Có nhưng đêm dài trên đường công tác
Lòng bồi hồi khi trở lại đường xưa
Cũng đường này ta đã tiễn đưa
Trong những buổi chia tay nặng tình ruột thịt
Ai biết chẳng dù ta có chết
Cho ngày mai cho đất nước tự do
Thì trong ta vẫn trọn niềm mơ
Và trọn cả tình thương thiết tha chung thủy
Chiều nay ...
Trong nghìn suy nghĩ
Ai kẻ thở dài thoáng nét lo âu
Ta thấy rồi trong những đêm thao
Một đôi mắt đen vẫn còn chưa nghỉ
Ai lo cho đồng bào, anh em đồng chí.
Ai đau lòng khi bom đạn còn rơi.
Ơi những người thân thiết của tôi ơi.
Giữa chiều này tôi bay về sum họp
Tôi hôn những người thân và lệ tràn trong mắt
Giọt lệ chảy dài trăm vạn yêu thương.
Đường đi bao nỗi gian nan
Bàn chân lội suối băng ngàn ta đi
Chông gai nào có xá gì
Mắt nhìn vẫn một hướng về ngày mai
Và ai có biết chẳng ai
Tình thương đã chấp cánh dài cho ta.

08-01-1970

Chỉnh huấn Đảng. Thấy sai lầm của đồng chí mà mình rùng mình. Đừng bao giờ nghe Th., đừng bao giờ chi bộ phải có nhưng cuộc họp kiểm điểm như vậy đối với Th.

Chiều này một mình ngồi trên chiếc sạp phòng mổ mình bỗng nhớ đến Liên, ở đây Liên đã sống và đã chết. Mộ Liên chôn trên đỉnh đồi, mình cũng chưa đến thăm nhưng mỗi lần đến căn phòng này mình lại nhớ đến Liên. Cuộc sống thật là ngắn ngủi nhưng một ngày qua phải là một ngày xứng đáng. Đừng để ai đó khi kể lại lịch về đời mình có những tiếng chê bai.

09-01-1970

Nhớ em, em là ai? Là một người thân, một người đồng chí, là đưa em thân yêu hay một người xa lạ nên nói thế nào đây nhỉ?

Một chùm hoa vạn thọ
Và một nhành hoa mai
Nở chen màu tươi thắm
Trong ánh nắng ban mai.

Cuộc đời rồi sẽ ra sao hỡi Th.?

10-01-1970

Đại hội chi bộ trong ba đồng chí chi ủy mới có mình. Mình không ngờ bởi vì tuổi Đảng thật là quá non trẻ. Nhưng thực ra trong cuộc cách mạng này người ta lớn lên như Phù Đổng Thiên Vương và mình cũng đã lớn lên trong sự lớn mạnh đó. Bước đường đi còn trăm nghìn gian khổ, chúc Th. vững bước đi lên, đập bặt mọi trở lực để xứng đáng làm một Đảng viên chân chính nhất.

12-01-1970

Những ngày sống bên em, nặng nhưng suy nghĩ không nói thì cũng thấy khó mà nói thì biết nói gì. Điều nào cũng cần nói, nhưng cũng đã nói rồi. Ơi, biết nói gì đây, khi mà cuộc sống tính bằng giây bằng phút. Chị không muốn nghĩ xa chỉ muốn nói những điều trước mắt. Điều đó là: Một phút sống phải là một phút vinh dự. Trước mắt ta ngàn vạn công gai mong em hãy giữ trọn tình thương tha thiết, lấy đó làm nguồn động viên làm chỗ dựa cho cuộc sống nghe em.

13-01-1970

Vậy là M. ra đi! Không thể nào mình lại nghĩ sự việc lại như bây giờ. 8 năm về trước dưới rặng cây trên con đường cũ mình tiễn M. về Nam, không một lời hứa hẹn, không một giọt nước mắt trong buổi chia tay để rồi suốt 5 năm sau mình giành trọn tình yêu thiết tha chung thủy cho người giải phóng quân ấy. Và mình đã lên đường vào Nam theo tiếng gọi của Tổ Quốc và tình yêu. Mình đã gặp lại M. ai cũng tưởng rằng hạnh phúc đó có gì sánh được. Nhưng cuộc đời thật lắm nỗi éo le. Khi xa nhau mình đã thiết tha thầm gọi tên M. trong từng giây từng phút nhưng khi gặp nhau mình đã để cho lòng tự ái ngự trị lên trên tình yêu. M. không phải là của riêng mình, đành rằng M. chỉ dành tình yêu cao nhất cho Đảng, cho nhân dân nhưng nếu để cho mình quá ít yêu thương thì... không thể đáp ứng với trái tim sôi nổi yêu thương của mình. Mình không hề đòi hỏi phải gần nhau, phải cưới nhau mà chỉ mong rằng dù giữa bom rơi đạn nổ, giữa lửa khói chiến trường tình yêu vẫn sáng ngời rực rỡ. M. đã không làm được như vậy và mình đã bắt con tim mình quên đi những gì đã nuôi sống nó trong hơn 12 năm nay.

Mình quả đúng như lời M. nhận định : « Th. có tình yêu đắm say mãnh liệt thủy chung và nhiều tự trọng »

3 năm qua 2 đứa chỉ gặp nhau 2 lần, mình và M. đều cảm thấy buồn khi nghĩ đến tình yêu.

Lỗi tại ai ? Tại mình hay tại M. ? Không ai trả lời được, ai cũng bàn luận và góp ý cho cả 2 đứa mình. Người thì khuyên mình không cần thiết phải tiếp tục yêu một người không xứng đáng trong tình yêu với mình. Một số người khác hiểu M. hơn thì cố khuyên mình đừng tự ái để trở lại với nhau nhưng 2 đứa mình chỉ cười trước tất cả mọi ý kiến, không ai hiểu nổi tình yêu của 2 đứa đâu và để giải quyết được cũng không một ý kiến nào ngoài ý kiến của 2 đứa.

Bây giờ M ra đi không gặp Thùy, như lá thư M. viết lại : sự sống của tình yêu không cần sự có mặt của nhau, dù ở Nam hay Bắc, dù gần nhau hay cách

ngàn dặm đường nắng mưa cát bỏng... Ở đâu anh cũng vẫn là anh của 8 năm qua và nhiều năm sau nữa để mà yêu em tha thiết hay sống với nhau như một người thân yêu nhất trên đời. Quyền quyết định là hoàn toàn do em... »

Cách giải quyết đó cũng được. Ở đây mình cũng sẽ giành trọn cuộc sống cho chiến đấu và công tác. Không thể nào có một tình yêu nào được và M. ở đó chắc rằng cũng không thể nào có được một tình yêu chân chính khi nghĩ đến ai ngoài mình.

Cuộc đời đã giành cho ta một đoạn đường như vậy thì hãy ráng mà đi, bao giờ gặp lại nhau hãy nói tiếp đến tương lai.

Chúc M., người đồng chí yêu thương lên đường bình an, gọi theo M. ngàn vạn nhớ thương, tình nhớ thương của một người bạn và một người người đồng chí.

15-01-1970

Chiều mưa giữa Đồng Rằm.

Trở lại Đồng Rằm, mình đã tạm biệt nơi đây ngày 28/04/1969 khi mà bệnh xá bị địch tập kích sụp đổ, ngổn ngang những thân cây cháy lòng mình tràn ngập xót thương.

Nơi đây đã áp ủ biết bao nhiêu kỷ niệm vui buồn trong đời cách mạng của mình. Nơi đây đã kết nạp mình dưới cờ Đảng sau bao nhiêu ngày phấn đấu gian khổ. Nơi đây đã rèn luyện mình từ một sinh viên mới ra trường trở thành một cán bộ lãnh đạo có ít nhiều thành tích trong công tác.

Nơi đây đã nẩy sinh tình chị em cao quý thiết tha, mỗi tình đã nâng mình đi vững bước qua ngàn vạn chông gai trong cuộc đời.

Dòng suối này, một buổi trưa nào mình đứng chờ em, gốc cây này mình đã ngồi cùng em sau những ngày xa cách... bao nhiêu kỷ niệm lần lượt hiện ra trong óc mình. Giặc đã cướp của mình 2 quyển nhật ký tuy đã mất những trang sổ vô giá đó nhưng còn một quyển sổ quý hơn cả đó là bộ óc của mình, nó sẽ ghi lại toàn bộ những điều nó đã tiếp thu được trong cuộc sống.

19-01-1970

Cảm ơn anh, người đồng chí thân thương. Anh đã đến với me bằng tình thương chân thành ruột thịt, anh đã là một chỗ dựa trong cuộc sống của em. Cuộc đời thật phức tạp, không biết ở sao cho vừa lòng tất cả được, cũng như anh đã nói : « Đó là lẽ dĩ nhiên, em không bao giờ bị quan khi gặp những trở ngại trong bước đường đi lên của mình ». Như bao lần em đã nói cuộc sống là một bức tranh đủ màu sắc, bên cái màu chủ đạo là màu đỏ chiến thắng và màu xanh ước mơ vẫn có thêm màu đen trong tóc màu xám lạnh lùng nham hiểm. Dù sao em cũng vẫn yêu cuộc sống, cuộc sống của những người cách mạng tha thiết thành thương và chảy bỏng niềm tin vào sức mạnh của mình.

Anh Năm thân thương, anh tin em chứ? Tình ở lứa em gái của anh nghe anh.

21-01-1970

Mình tự thấy mấy bữa nay mình có những cái bực mình khá vô lý. Xuất phát từ đâu? Anh em và cả chính mình đâu thấy khó chịu?

Không thể như vậy được đâu Th. ời, Th. hãy nghiêm khắc với mình, rèn luyện Th. thành một người chỉ biết nhường nhịn người nhỏ hơn, thành một người em ngoan ngoãn dịu hiền, làm một cán bộ có trách nhiệm, hiểu ý quần chúng và biết đặt quyền lợi chung lên trên tất cả. Phải khiêm tốn, uy tín là mọi người mang đến cho mình bởi sự mến phục chứ không phải mình tự gán cho mình được.

Mong Th. hãy nghiêm khắc khắc phục những thiếu sót trên.

22-01-1970

Chiều vắng nơi Hóc Bàu. Lớp CH của Phở Cường đã về để lại những ngôi nhà trống trải vắng lặng bóng người. Mình trở lại đây không thể vì những nhớ thương sao Th.? Chắc rằng trong những người trở về cũng có những người bùi ngùi chia tay nơi đây. Ôi! Tình cảm bao giờ cũn căng mọng trong trái tim Th.

24-01-1970

Đêm lạnh vì những hạt sương tê buốt, trắng sáng như gương, cái lạnh cũng như những lưỡi dao nhỏ khẽ chà vào da thịt. Lớp dù mỏng không đủ ấm làm mình run khe khẽ, cái lạnh làm mình thao thức và hình như còn có một tình thương sôi nổi cũng tràn ngập trong tâm hồn mình. Mình nghe hơi thở người đồng chí thân yêu ấm bên tai và nghe trái tim họ đập mạnh mẽ trong lồng ngực. Cuộc chiến đấu này trăm nghìn gian khổ, mới hôm qua trên đường mình đi dấu dầy giặc còn mới rọi, xác một người bộ đội mới ngã trên đường còn chưa chôn và những sợi giây gài mìn của giặc còn giăng đầy trên đường đi. Bọn mình qua đèo ải giữa một thời gian trống, địch mới vừa quay đi và lát nữa nó lại trở vào phục kích lại... Cái chết quá gần gũi và giản đơn. Cái gì làm cho cuộc sống bọn mình vẫn bừng lên mãnh liệt đó phải chăng là niềm ưu ái giữa những con người? Đó phải chăng là niềm mơ ước ở ngày mai vẫn còn cháy bỏng trong mình và những người đồng đội? Có phải vậy không hỡi người đồng chí yêu thương?

28-01-1970

Có một niềm vui và hy vọng ánh lên trong đôi mắt ấy. Niềm hy vọng ấy nhóm lên từ bao giờ? Từ những ngày hè chói chang khi lửa đạn chiến trường nóng rực trời. Từ những đêm trắng mờ trên chặng đường công tác? Từ những phút gian lao khi cái chết tưởng như kề bên... Th. ời, cô gái giàu nghị lực và lý trí, sao cô đủ sức dập tắt niềm hy vọng ấy đi sao? Như một người trồng cây đứng trước mảnh đất ở đây chỉ có cây chà là mọc được vậy mà vẫn có một hình ảnh thoáng qua trong tâm tưởng họ, đó là hình ảnh một nhánh hoa lan mỏng manh yếu đuối mà quyến rũ. Không đâu! Cành hoa lan ấy phải sống trong một chiếc chậu kiếng, nó sẽ chết nếu đem trồng giữa sa mạc. Phải hiểu vậy và phải làm như vậy. Chỉ trừ khi con người làm chủ thiên nhiên, đem dòng nước ngọt tươi lên sa mạc, lúc đó nhánh hoa ấy mới sống được mình chắc không phải là cái thể hệ đó đâu.

29-01-1970

Bé Nga đã chết, mới hôm nào đó Ngan còn đứng hát đầu nghiêng nghiêng một bên: “Cồn cỏ có con cá đua là con cua đá nó nằm trong lá nó nằm trong khe, nó có 8 cái “ngoe”...”

Nga sinh ra giữa núi rừng Gia Lai, mẹ nó đã một tay ôm con, một tay cầm rựa phát rẫy, phát nương vừa nuôi con, vừa học, vừa công tác suốt 4 năm ròng. Người phụ nữ Việt Nam cực khổ nhưng chắc ít ai khổ bằng chị Sửu. Lấy chồng và có thai cho đến ngày đẻ con ra và nuôi con khôn lớn chị không hề được một lời động viên an ủi của chồng. Vì có những sự hiểu lầm nên chồng chị đã không nhìn đến chị.

Bốn năm cực khổ, chị đã vừa nuôi con vừa học, chị già trước tuổi khá nhiều nhưng bước đường của chị cũng trưởng thành. chị đã là một dược sỹ, một đảng viên, một người mẹ có một đứa con ngoan nhất, một người vợ biết nhẫn nại chiều chồng. Chị về đồng bằng gặp lại chồng và những ngày hạnh phúc ngắn ngủi ấy đã qua, chị mang ba lô về tỉnh chưa đầy một tháng bé Nga đã chết.

Bé Nga chết vì sưng phổi mà không được điều trị dịch càn mãi, không ai biết Nga đau nên cũng không qua lại gì căn nhà ngay sát đồn dịch ấy.

Nga chết, thương Nga và thương mẹ nó rất nhiều (mặc dầu chị Sửu hiểu lầm và đối với mình không tốt). Cũng là do chiến tranh! Nếu có một chứng bệnh thường tình vậy đâu có làm một đứa trẻ như Nga phải chết?

01-02-1970

Những chuyện không đau vào đau nhưng nó như một cái gai cứ nhói mãi trong mình. Phải biết bảo vệ danh dự nghe Th. Hãy rèn rũa phẩm chất của mình, đừng để phải ân hận khi nhìn lại bước đường đã đi qua.

Ngay từ bây giờ sẽ xem thử xem Th. có phải là một người đáng để M. và mọi người tin cậy hay không? Đường đi qua bao vực thẳm chỉ cần lơ là chút ít là đủ sa xuống hố rồi. Hãy tỉnh táo và cảnh giác!

02-02-1970

Những bước ra đi nặng trĩu căm thù. Còn đế quốc Mỹ còn phải có những buổi ra đi như hôm nay. Đêm không trăng, mình muốn nhìn rõ mặt từng đồng chí nhưng ánh đèn chỉ soi rõ mặt một số người. Tôi đứng nhìn em, em yêu thương, mong em hãy cảnh giác, chị sẽ thức chờ em trở về. Không thể nào dập tắt được nỗi lo âu đè nặng trong lòng. Ôi! Ai mà hiểu được giá trị của từng giây phút của cuộc sống hôm nay quý báu đến mức nào không? Một phút sống là một phút chiến đấu và phục vụ cách mạng. Tôi muốn vô tư nhưng điều đó không thể nào thực tế được. Vô tư làm sao khi máu đồng chí của mình vẫn nhỏ ướt đường đi.

03-02-1970

Cái gì vắng vẻ bao trùm lấy không gian và bao trùm lên mình thế này nhỉ? Đó phải chăng là đôi mắt mở to chứa chất nỗi ân hận vì công việc thất bại trên

khôn mặt thân yêu. Đó phải chăng là cái nghèo của một cái tế chiến tranh trong cảnh gia đình túng thiếu?

Không hiểu nữa, mình chỉ thấy buồn, nỗi buồn của ai đâu mà sao đè nặng trong tâm tư mình. Tết đến nào có nghĩa gì đâu? Th. ơi bi quan quá đấy ư? Mùa xuân không về trong Th. nữa ư? Nắng hanh mà vẫn lạnh y hệt như năm nào, khi nắng hanh gieo vàng trên luống cải mình vẫn thấy lạnh vì thiếu một tình thương của một người thân yêu nhất. Bây giờ ... 8 năm đã qua rồi.

06-02-1970

Giao thừa.

Bốn năm rồi xa nhà, giao thừa lần thứ 4 sống xa những người thân yêu. Hà nội ơi! Đêm nay Hồ Gươm người vẫn vai chen vai, Tháp Rùa vẫn rung rinh ánh điện nhưng ta biết Hà Nội của ta niềm vui không thể trọn vẹn. Trái tim còn một nửa rớm máu thì làm sao vui cho đành. Đêm nay mỗi người đều mang nặng trong lòng nỗi nhớ thương. Và ở đây cũng hoa cũng bánh tết cũng lời ca tiếng hát nhưng lòng mình chỉ là nhớ thương.

Bốn năm ăn tết đồng bằng, Th. ơi, tình mến thân của đồng bằng không thể sưởi ấm cho Th. ư? Nụ cười trên môi đâu phải là nụ cười trong lòng!?

Không đâu, hãy vui đi với mùa xuân Th. nhé, hãy yêu quý phút giây của cuộc sống hôm nay.

07-02-1970

Cũng là một đêm mùa xuân, mưa xuân rơi ướt trên mái tóc. Đêm nay trời tối, ánh sao mờ chỉ đủ soi con đường cát trắng giữa xóm thôn, chia tay em mà lòng nặng trĩu lo âu. Tình hình sắp đến chắc sẽ nhiều căng thẳng, mình đi để lại đằng sau nhiều gian khổ. Em ơi, liệu có còn được gặp nhau lại nữa hay không? Ôi cuộc chiến tranh đáng căm thù biết mấy nó chỉ đem đến cho mình đau khổ thôi phải không em? Chị biết là sai khi nói với em rằng chị không mong ngày trở lại gặp ba má. Em trách chị bi quan, chị không bi quan mà đó hỉ là thực tế.

Tạm biệt em, nhất định sẽ còn gặp lại em, sẽ hôn lên đôi mắt đen thân yêu của em.

15-02-1970

Những ngày sống bên anh, sung sướng cảm thấy tình anh em ngày thêm gắn bó trưởng thành. Em tin anh như tin chính bản thân em, niềm tin ấy giúp em đi lên, đạp bằng mọi chông gai trở lực vươn lên làm chủ cuộc sống của mình. Sung sướng biết bao khi trong bước đi gian khổ, luôn có anh dìu dắt, anh lo cho em từng ly từng tý, anh dạy bảo em với tình một người anh trai với đứa em gái, anh xây dựng cho em, với trách nhiệm một bí thư Huyện uỷ với một đồng chí mới làm công tác Đảng, anh săn sóc em với tình đồng đội cùng chung trong cuộc chiến đấu sinh tử này.

Hãy giữ tròn mãi mãi "...trong ngàn thiết tha" nghe anh Năm!

18-02-1970

Hơn bao giờ mình mong ước được đi A, em đi chị sẽ mất một chỗ dựa trong cuộc sống, mất một nguồn an ủi động viên, mất một người bảo vệ cho chị về các mặt. Nhưng vì tương lai của em chị vẫn mong ước điều đó. Tình hình dưới đó mấy hôm nay căng thẳng chị không thể yên lòng khi nghe tiếng xe địch gầm rú dưới đó. Từng tràng pháo như đóng vào óc chị. Em ơi, cố cảnh giác nghe em.

19-02-1970

Gặp lại em xiết bao mừng rỡ, chị như sống lại những ngày xưa khi còn ở bệnh xá Đồng Rằm. Em từ dưới đồng bằng lên mang trong lòng tình nhớ thương cháy bỏng nhưng khi đã được gặp lại nhau chị em đều thản nhiên như đến lạnh lùng! Sao vậy hỡi em?

Đêm nay trong căn nhà giữa núi rừng chị ngồi hạp có quan mà biết có một đôi mắt nhìn chị mến thương và vui sướng. Ôi tình chị em thiết tha sôi nổi bao nhiêu.

Được tin mẹ chết và cha bị thương nặng, giấc đã chỡ đi, Tâm khóc lặng từng hồi. Biết nói gì an ủi được Tâm đây, những lời nói xuất phát từ đáy lòng mình chỉ làm Tâm khóc nhiều hơn, còn la Tâm như những người khác muốn chấm dứt sớm nỗi đau buồn bằng cách nêu lên những cảnh đau thương tang tóc của các gia đình họ thì mình không nỡ. Mấy năm nay biết bao lần mình chứng kiến cảnh này rồi, vậy mà lòng mình vẫn thấy run lên thương xót và gần như sợ không muốn thấy nó nữa. Thuận cũng đến bên Tâm an ủi, em nhìn mình, chỉ một cái nhìn mình cũng đủ hiểu rằng em đã nói: Đây chính là cảnh ngộ của em một năm về trước và nó lại vừa tái diễn mấy tháng trước đây. Chị hiểu vậy không?

Chao ôi, tình thương đối với em cũng xuất phát từ những giọt nước mắt ấy đó, chị đã thương em cô cút và đã đem tình thương của một người ruột thịt sưởi ấm trái tim em từ độ ấy đến nay.

20-02-1970

Mình nhìn mãi người con gái ấy đó là một cô gái có thân hình khoẻ mạnh và cân đối, mái tóc dài chấm áo, nước da bánh mật và đôi mắt to, nụ cười trên khuôn mặt cô đượm một vẻ buồn. Nỗi buồn ấy xuất hiện từ bao giờ? Từ khi tình yêu lý tưởng của cô bị tan vỡ hay vì nụ cười buồn ấy mà tình yêu tan vỡ? Mình thương cô với tình thương của một kẻ đứng trong căn phòng ẩm áp nhìn một kẻ đi giữa gió lạnh. Cô gái ấy còn phải đi vì chưa đến nơi cô có thể dừng lại được. Hình như cô ta ghen với mình, không phải cái ghen của một người con gái khi bị người yêu họ yêu một người khác mà là cái ghen vì mình đã chiếm được tình thương của người khác mặc dầu đó không phải là tình yêu nhưng nó lại có một sức nặng lạ kỳ. Cuộc đời là thế đó, phức tạp biết bao nhiêu, dù ai muốn sống đơn giản cũng không thể nào được đâu.

21-02-1970

Một lần nữa xuýt chết, mấy chiếc rọ và HU₁A quần bắn oanh tạc suốt hơn một tiếng đồng hồ, khu vực oanh tạc của chúng chỉ cách bọn mình 10m, đạn lửa rơi bờn nổ chói tái, mình và các đồng chí ngồi trong hầm không rõ lúc nào

là lúc viên đạn xuyên qua mình, cái chết cũng qua đi, địch không phát hiện chính xác nên sau một hồi quần bắn chúng bỏ đi. Bọn mình vội vàng ra khỏi khu vực.

Ra đi nhìn lại rừng cây xinh đẹp với những công trình kiến thiết của bọn mình mà lòng đau như cắt. Gần 2 tháng qua, hơn 10 người sức lực và nhiệt tình dồn cả vào 2 bàn tay và khối óc, xây dựng nên chỗ này. Nào những ngày mưa lạnh dốc núi trơn như đổ mỡ bọn mình áo quần ướt đẫm miệng vẫn cười vẫn hát, vai vẫn khiêng những cây to để làm nhà. Nào những buổi trưa không một người nào chịu đi nghỉ, buông chén cơm xuống là la cầm con rựa, loay hoay trang trí cho cơ sở của mình... Bao nhiêu công sức ... bây giờ như dạ tràng xe cát biển đông... Biết nói sao đây? Bao giờ cho thương binh có chỗ nằm? Bao giờ trở lại nề nếp sinh hoạt cho đảng hoàng như cũ? Thương vô cùng những đồng chí của mình đã lặn lội trong gian khổ, trong những ngày qua...

22-02-1970

Những đêm nằm rừng, mái nhà là vòm lá cây xanh, chị Hằng tinh nghịch lách mình qua kẽ lá nhìn thẳng vào mặt mình nửa như cười nửa như thông cảm với những người cán bộ cách mạng trong những lúc gian truân.

Thức giấc giữa đêm mình thao thức nhìn trăng và miên man suy nghĩ. Ba năm trên chiến trường lửa khói mình đã trưởng thành, nằm đây mình lo cho những thương binh không có chỗ điều trị, nằm đây mình lo cho bệnh xá tốn bao nhiêu công sức mà chẳng hoàn thành nỗi lo âu một người có trách nhiệm trước Đảng. Còn bản thân... có gì đâu mình đã tự nguyện dâng trọn tuổi xuân cho đất nước, dù có hy sinh nào có gì là hối tiếc đâu? Còn sống ngày nào phải xứng đáng ngày đó nghe Th. Danh dự là viên ngọc vô giá đừng để ai chà đạp lên nó cả dù người đó là ai, dù họ có quyền lực đến mức nào đi chăng nữa.

24-02-1970

Muốn trách em, sao em lại xử sự như vậy. Mình chỉ muốn em đừng phạm những sai lầm đã vấp như với Lệ trước đây và với ... ngày nay. Hãy cân nhắc kỹ càng nghe em, đưa em thân yêu có trái tim sôi nổi tình thương và giàu nghị lực.

Đêm nay ba chị em ngồi tâm sự, lòng mình xao xuyến xót thương. Có thể đây là buổi cuối cùng xum họp, mấy chị em đều hiểu rằng đó là một sự thực, một sự thực hiển nhiên. Biết nói gì đây hở các em? Chị chỉ biết nói rằng dù trong bom rơi đạn nổ, dù trong lửa bỏng nước sôi chị vẫn giữ tròn tình chị em thiết tha chung thủy. Đường đi của chị em mình thật lắm chông gai, con đường nào cũng vậy, kể cả trong tình thương chị em mình. Đừng tưởng rằng chị là em giận dữ em như hôm nay mà chị không thương em đâu, chính vì thương em vô hạn nên chị muốn em phải có một hạnh phúc tròn vẹn. Đọc những dòng nhật ký của em chị hiểu rằng em thương chị hơn thương ai hết vậy mà tại sao lại có những điều dẫu chị? Giận em quá đi, chị muốn làm một người chị rộng lượng dễ dãi trước thiếu sót của em mà sao không thể làm được, chị phải nói vậy, đó cũng là những thử thách với em, nếu em đặt tình chị em lên trên hết thì thôi mà nếu không thì ... tùy. Bao giờ chị cũng vẫn còn

giữ một chút cái tự ái của một người con gái tiểu tư sản, cho nên không thể nào làm khác được đâu.

25-02-1970

Công tác lãnh đạo thật là phức tạp, khó vô cùng, làm sao mà vừa lòng được cả mọi người Thuý ạ, dù trong trường hợp nào Th. cũng nên phải nắm vững:

- Làm việc đúng nguyên tắc.
- Đề cao ý kiến tập thể
- Khiêm tốn học hỏi quần chúng
- Biết cảm thông với từng đồng chí trong q/c

Thuý còn non nớt lắm, hãy cố gắng học tập và rèn luyện để làm một người cán bộ đáng tin cậy của Đảng.

Buổi nói chuyện với chị Xử cũng cho mình thấy thêm một số vấn đề, cần thận trọng hơn trong từng lời ăn tiếng nói, từng hành động bên mình vẫn có những người xoi mói ghen tỵ. Cuộc đời là thế đó!

Nhưng, làm gì đâu, hãy sống với nhau bằng tình thương chân thực, cuộc chiến đấu này muôn nghìn gian khổ sống chết kề bên, kể làm chi những điều nhỏ nhặt.

26-02-1970

Bỗng nhiên sao mình thấy thương Chín lạ lùng, cậu thương binh ấy còn quá trẻ, cánh tay đeo băng trắng còn gượng gạo, chân bước còn run mà đã phải ra viện. Chín vẫn cười vẫn hát nhưng mình biết em mệt nhiều. Chao ôi, ai biết được rằng cậu bé đó chính là một dũng sĩ diệt Mỹ, một du kích xuất sắc của Phổ Cường, một xã khó nhất huyện. Tình thương của mình bỗng đột xuất mà sao sôi nổi lạ lùng. Tuy nhiên lúc em ra về mình cũng chỉ căn dặn em cảnh giác cố gắng tập cho cánh tay mau bình phục rồi nhìn em bằng đôi mắt trầu mến. Thôi, đi nghe em, chúc em khỏe mau trở về với đội ngũ chiến đấu.

27-02-1970

Cuộc sống quả là một bức tranh muôn màu muôn sắc, mình như một người họa sỹ mới ra trường đã bước ngay vào một thực tế phức tạp. Trước mắt mình là những ngọn núi trùng điệp, có những ngọn núi xanh lam với những dải mây trắng vương nhẹ bên sườn núi, có những ngọn núi lở loét vì vết bom đạn màu đất đỏ nhức nhối đau thương. Mình từ xa bước chân lên con đường dốc đầy gian khổ đó. Nắng gắt và cây khô vì chất độc những dòng suối mát lạnh với những gốc cây nở hoa thơm ngát... và những gương mặt mình gặp trên đường đi, có những đôi mắt ngời sáng yêu thương nhìn mình với niềm tin và thông cảm, có những đôi mắt nhìn mình dò xét cố che lấp cái ánh mắt ghen tỵ bằng cái cười giả dối để lừa mình...

Th. ơi! Hãy sáng suốt lựa chọn, hãy khôn khéo và bình tĩnh. Tuổi đời cũng đã lớn, mong Th. hãy biết xử thế, đừng phung phí lòng tin, đừng hẹp hòi, phải biết đặt cá nhân mình xuống dưới tập thể Đảng. Tại sao cũng làm công tác lãnh đạo, cũng từ phong trào đột xuất lớn lên và trưởng thành (Th. chính thức tháng 11/68 và làm bí thư chi bộ tháng 06/69) nhưng Th. tha thiết được

sự ủng hộ của mọi người? Phải chăng vì Th. đã làm được những điều trên... Tất nhiên trong bước đường đi không ai không gặp phải khuyết điểm. Mình không hề sợ khuyết điểm, cái gì sai thì cố gắng khắc phục, cái gì đúng cố gắng phát huy không theo đuôi quần chúng, không độc đoán quan liêu, không vì sợ mất lòng mà bỏ nguyên tắc. Trước khi làm một việc gì phải cân nhắc kỹ không hướng mình đang đứng trong vai trò của một diễn viên trên sân khấu bao nhiêu đôi mắt của khán giả đang nhìn, mình làm được điều đó là dĩ nhiên vì mình là một diễn viên, họ chỉ khễn khi nào mình thật xuất sắc (mà điều đó thì mình chưa thể làm được). Nếu mình làm còn thiếu sót họ sẽ chê, chê nhiều, vậy mà cũng đòi làm diễn viên, dở quá! Vv và vv...

Cũng là lẽ dĩ nhiên thôi, nếu mình đứng ở vị trí khác đâu có ai nói gì, họ sẽ thấy thương và thông cảm với một cô gái xa nhà. Một cô gái mỏng manh từ nhỏ đến giờ lớn lên trong sung sướng mà bây giờ phải trải qua bao nhiêu gian khổ. Nhưng ngày nay sự việc nó lại là khác: "Chà, cái con bé ấy mà lại là kẻ lãnh đạo mình, công sức nó đóng góp cho cách mạng đã bằng một phần nhỏ của mình chưa? Bao nhiêu năm thoát ly vào sinh ra tử trên chiến trường miền Nam bây giờ lại để nó chỉ huy!..."

Không các đồng chí ơi, tôi làm việc cũng chỉ vì sự nghiệp của cách mạng, Đảng giao phó cho tôi, nhưng trách nhiệm quan trọng cũng chỉ vì Đảng muốn tận dụng hết khả năng sức lực của tôi để phục vụ cho Đảng nhiều nhất. Tôi vinh dự vì được tin cậy nhưng không vì vậy mà tôi kiêu căng. Tôi hiểu lắm chứ tuy rằng được học tập trang bị nhiều lý luận trong nhiều năm trên ghế nhà trường nhưng có nhà trường nào lớn bằng trường đại học thực tế đâu? Tôi mới vào đây 3 năm dĩ nhiên không thể bằng những đồng chí đã trải qua 10 năm, 20 năm trên chiến trường gian khổ, cho nên hãy đến với tôi bằng tình thân của những người cùng chung giọt máu để đổ xuống cho đất nước tự do, bằng tình thương của những kẻ xa nhà lấy gia đình cách mạng làm chỗ dựa duy nhất trong cuộc sống. Hãy chỉ bảo giúp đỡ tôi để tôi trở thành một đồng chí phục vụ đắc lực cho Đảng. Phần tôi, tôi tự biết tôi phải làm gì, tự biết năng lực của mình và tự nhủ mình phải khiêm tốn học hỏi thật nhiều mọi người xung quanh.

28-02-1970

Bỗng nhiên hôm nay mình nhớ chị Hai lạ lùng, những trang thư chị gửi về với những dòng sâu nặng yêu thương làm mình bồi hồi xúc động. Chị Hai ơi, em có bao giờ quên đâu, một buổi trưa hè nắng gắt em tiễn chị lên đường, nước mắt và mồ hôi chan hoà trên mặt chị, em không nỡ ra về cứ lẻo đẻo theo chị ra đến tận đầu bản ông Thường... Rồi chị đi... Những buổi em về nhà gặp mẹ và em Lai lòng em lại xao xuyến nhớ chị. Em Lai đã lớn lắm rồi, nó cao hơn em nửa cái đầu, có đôi mắt và cái miệng giống chị, nó thương em lắm.

Tình cách mạng có sức mạnh lạ kỳ, nó buộc những người cách mạng cảm thông nhau bằng một sợi dây vô hình mà bền vững không gì cắt được. Em không hề có ý định về xin mẹ thứ này thứ kia, không hề lợi dụng tình thương để lạm dụng vật chất. Chị cũng vậy và những người thân yêu của ta cũng vậy chị à, có những người họ không hiểu nỗi tình thương ấy đâu.

Chị ơi, chỉ ở nơi xa có nhiều lòng em thương nhớ chị tha thiết hay không ?

01-03-1970

Những đêm trong giấc ngủ mình thấy rất rõ ràng, rất cụ thể nhưng hình ảnh thân yêu. Tại sao vậy? Có phải vì những hình ảnh ấy đã in sâu trong tâm tư của mình. Có phải vì mình đang sống nơi đây, nơi mà mười bước chân qua đều mang nặng những kỷ niệm: Căn phòng được, một chiều mưa tầm tã của thang 10/68, một đêm trăng đẹp trên chiếc ghế trước phòng I, một buổi tối họp chi bộ, một buổi sáng mình ra suối giặt, một cuộc phẫu thuật mình nghe và cảm thấy hơi thở mệt nhọc và bàn tay nóng bỏng của người đứng phụ mổ với mình, một đêm khuya đi thăm bệnh nhân về và những buổi chia tay cả người đi và kẻ ở đều đứng lặng không biết nói những gì... ôi những ngày qua ở nơi đây là vậy đó, và ở đâu cũng vậy, ở đâu cũng đều mang nặng những kỷ niệm sâu sắc, vậy là sao hờ Th. Mình hiểu tình cảm mình y như Giảng Văn Giảng đối với Codet, đó là một tình của một người cha với con, tình một người anh đối với em và là tất cả yêu thương an ủi, hy vọng của cuộc sống. Mình không như Giảng Văn Giảng vì mình không cô đơn nhưng đứng về mặt nào đo mình lại y như ông già ấy, và họ cũng y như Codet thôi, cô gái mồ côi đau khổ ấy đã lớn lên trong tình thương bao la của ông già nhưng dù cô thwong ông già đến đâu đi nữa rồi cô cũng có một cuộc đời riêng của cô. Mariuyt sẽ đến với cô. Vậy đó, nhưng Th. ơi, Th. đừng như Giảng Văn Giảng, Th. khác, cuộc sống đón Th. với những bàn tay thân ái, dịu dặt Th. đi lên và trưởng thành, Th. có nhiều người thân yêu, đâu phải chỉ một mình Codet, cho nên Th. đừng ích kỷ. Giảng Văn Giảng làm vậy được vì Codet là tất cả đời ông, còn mình, mình đâu có vậy. Cần gì phải như vậy? Th. hãy tỏ ra làm một người có tư thế chủ động trong mọi vấn đề.

05-03-1970

Mình cảm thấy băn khoăn và suy nghĩ nhiều, mỗi lần tiếp xúc cô gái ấy. Cô ta có phải và có thể là người bạn đời xứng đáng của em không? Mình đắn đo như thế cho chính mình. Mình cũng tin anh mình như tin chính mình, anh đã nói vậy nghĩa là sự thực cũng gần như vậy. Vậy thì sao hờ anh, liệu người đó có thể đảm bảo hạnh phúc cho em không? Nghĩ đến em mình cảm thấy đau buồn cũng là mối tình chân thành tha thiết nhưng không sôi nổi như ngày xưa. Phải vậy không em? Ngày xưa đêm khuya đi công tác về, vừa qua cơn sốt nặng, vừa thoát khỏi tay địch, hình ảnh chị đều là tất cả với em... Bây giờ không như vậy nữa, không lẽ cuộc chiến đấu này đã rèn rũa em có trái tim rắn rỏi như trái tim của M. của chị đó ư? Đêm qua giấc mơ đêm mình gặp lại những người thân yêu trên cả hai miền. Và trong những hình ảnh thân yêu của ba, của má có một đôi mắt đen ngời sáng nhìn mình lo âu tha thiết...

07-03-1970

Xa Phổ Cường một tháng tròn, cũng lạ lòng mình nửa nhớ thương, nửa như trách móc với cái quê hương thân thuộc đó. Ở đó có bao nhiêu gắn bó, những con đường quen thuộc với những máng nước lầy lội, những bụi tre pháo bắn xác xơ ngổn ngang bên đường đi, nụ cười của những cậu du kích trẻ, những câu chào hỏi nghe thân thiết của mọi người: "Chị Hai" và ở đó

cũng có những cái không vui, có những người làm mình không vừa lòng nhưng...xét cho cùng tất cả cũng do mình thôi. Hãy cố gắng sống sao cho xứng đáng, hãy nâng niu bảo vệ danh dự của mình. Tất nhiên không thể làm sao sống cho vừa lòng tất cả mọi người nhưng có gì thiếu sót hãy sửa chữa nghiêm khắc.

09-03-1970

Mình không thừa nhận là đã tha thứ cho em nhưng như vậy là sao đó hở Th.?

Vì gương mặt gầy hốc hác, kết của của nỗi buồn và nhiều đêm không ngủ của em làm mình thấy thương xót hay sao? Vì giọng nói buồn rầu hối hận của em trong câu chuyện còn đang bỏ dở mà mình chỉ làm thinh không trả lời cho em hay sao? Vì cuộc sống quá mỏng manh, chiều nay một viên đạn vu vơ của bọn lính dưới cầu cũng làm thủng ruột một cô gái trước nhà, cũng chiều nay một chiếc áo phơi trong núi đã lọt vào mắt thằng tàu rọ và kết quả của trận oạch tạc bằng đủ loại phi pháo đó là 9 người chết, 12 người bị thương và 4 mất tích, chỉ có 2 người thoát khỏi, nếu không vì may áo và không có mình ở nhà thì chắc chắn em cũng đã đi trốn ở đó rồi... Chao ôi! Vì tất cả mọi lý do trên mà mình đã tha thứ cho em sao? Không, không được đâu Th. ời! Mình đã hành động vì trách nhiệm của một người chị, mình đã bỏ qua tất cả để vun xới cho tình yêu của em, và Cúc lớn lên trưởng thành, nhưng tha thứ cho em những thiếu sót trong tình chị em thì không thể được. Mình đừng để cho tình thương làm mình dễ dãi, dễ dãi sẽ đưa đến kết quả là tan vỡ, một tình cảm cao quý mà mình và em đều đã nói là sẽ bảo vệ nó trọn đời. Đừng để tình cảm chỉ đạo cuộc sống, phải như Paven, như Ruồi Trâu hay như M. của mình đó. Nhất định phải nghe Th., người đồng chí của tôi ời có hiểu như vậy không?

24-03-1970

Đọc những lá thư của anh càng hiểu càng thwong anh vô cùng, anh Năm ạ. Quả thực anh đã lo, đã thương em với một tình thương sắt son ruột thịt, anh em ta thường nói với nhau rằng: Dù trong hoàn cảnh nào cũng giữ trọn tình anh em thủy chung như nhất. Đâu có phải em không tin anh, em thương nói với chính em rằng em tin anh như tin bản thân mình nhưng ngay cả với bản thân mình em cũng nhiều lúc không hiểu rằng xử trí như vậy đã đúng chưa. Vì vậy anh đừng trách khi em giận anh. Thực ra cũng vì có một tình thương sâu đậm nên em mới cảm thấy giận anh, nếu không, một lá thư như vậy, nhưng câu nói như vậy hết sức bình thường với những người khác nhưng với em lại là khác, em đòi hỏi ở anh một sự quan tâm, đòi hỏi ở anh những biểu hiện của một tình thương đậm thắm trong sạch của một người anh trai với đứa em cưng của anh. Đòi hỏi ấy có cao không nhỉ? “anh đã dành tất cả tình thương duy nhất, độc nhất cho em gái anh” Thì như vậy đâu phải là cao. Vậy đó anh à, hãy hiểu em nhiều hơn nữa nghe anh, hiểu cái đứa em gái có trái tim đầy nhiệt tình, đầy ưu ái, niềm tin ở cuộc đời. Em còn dại lắm, em tin người ta dễ dàng mà cuộc đời lại chưa phải đáng để tin như vậy. Mong anh

sẽ là người dìu dắt em đi vững bước một trên con đường chông gai nguy hiểm nhưng rất đổi vinh quang mà anh em mình đã chọn.

26-03-1970

Những giây phút đáng ghi nhớ trong cuộc đời của một người đi làm cách mạng. Mình lặng yên nghe hơi thở của một người đồng chí thân thương ấm trên mái tóc của mình. Và những ngón tay thon nhỏ lần trên từng vết chai rạn trong bàn tay mình, mình thấy những ngón tay mềm mại ấy dừng lại trong bàn tay mình và siết chặt bàn tay mình tha thiết mến thương! Mỗi tình sâu đậm trong ngần, thiết tha, ngày càng xanh tươi trong tâm hồn mình. Mình trân trọng nâng niu bảo vệ nó, dù trong hoàn cảnh nào cũng quyết giữ gìn nó trọn vẹn. Ơi người đồng chí thương yêu có phải vì cuộc sống quanh mình đang diễn ra sôi nổi và nóng bỏng căm thù nên tinh thần của những người chung đội ngũ chiến đấu đó gắn chặt chúng ta trong mối tình đồng chí thiêng liêng ấy. Dù cuộc sống hôm nay còn trăm nghìn khó khăn gian khổ nhưng ta hãy xiết chặt tay nhau vững vàng đi lên đập bằng mọi chông gai cản trở. Ta đến với nhau bằng con đường của những người chung lý tưởng, mối tình hoàn toàn khác hẳn tình yêu của những người con trai với những người con gái, nhưng nó cũng có một sức mạnh diệu kỳ. Sức mạnh đó cho ta niềm vui, hy vọng, giúp ta quên đi những đau xót đang diễn ra quanh mình và nó đã là ngọn lửa sưởi ấm trái tim mình, một trái tim sôi nổi cần được nuôi dưỡng bằng những tình cảm trong sạch và chân chính.

27-03-1970

Vẫn cái cảnh dời nhà của những người trên căn cứ, mình tự nhiên cũng tham gia vào đấy, 4 giờ sáng đã dậy ăn cơm để trời mới mờ sáng bắt đầu ba lô ruột ghé lên đường, đến nơi định ở, không thể ngờ rằng ở đây vừa qua một trận bom dữ dội, cả khu rừng tan nát cây lá đổ ngổn ngang, mấy căn nhà xiêu vẹo, tranh lá bay gần hết. Để ba lô xuống mình lặng yên nhìn mọi người, ai cũng vẫn cười mặc dù mình đọc thấy trong từng đôi mắt nỗi lo âu suy nghĩ. Công tác khởi nghĩa đã dồn dập ào đến, với tình hình này sẽ ra sao?

Đêm nay, trời mưa, những giọt mưa rơi lộp độp trên những chiếc ba lô và những chiếc xong nôi còn để giữa trời tạo thành một dàn nhạc buồn buồn. Mình nhìn anh, thấy lòng tràn ngập xót thương, anh xanh và gầy, đôi mắt cũng nổi bật giữa khuôn mặt xanh gầy ấy, đó là kết quả của những đêm dài không ngủ vì công việc và lo âu. Anh trai của em ơi, dù có thương anh đến bao nhiêu nữa cũng không có cách nào để bảo vệ sức khỏe cho anh được cả. Điều kiện của em không thể để em làm gì được. Đành vậy nghe anh, tuy rằng chắc anh hiểu em.

28-03-1970

Địch uy hiếp khu vực bệnh xá một cách nghiêm trọng, những chiếc HU₁A và rọ quần sát trên ngọn cây phóng lựu đạn, hoả tiễn tầm ngắn và xỏ từng tràng đại liên nghe đến điếc tai. Pháo từ núi Chóp bắn vào nổ sát bên hầm, một mảnh pháo to chẻ nát một thân cây lát hầm ngay giữa nhà mổ. Đầu óc mình long lên một câu hỏi, nếu địch ập vào đây làm sao di chuyển thương binh cho

kip? Thành và anh Xuất đi cảnh giới không thấy về, súng nhỏ nổ hướng đó, tàu bay hạ hướng đó, có ai sao không?

Lo âu đè nặng trong lòng, bất giác mình nhớ đến lời anh, trong một buổi tâm tình anh đã thân thiết hỏi mình: “Ai bảo vào nam cho khổ, ở ngoài đó thì không ở” Anh trách em sao? Mình biết anh không trách mà chỉ thương mình nên hỏi vậy thôi, câu hỏi đó cũng là câu hỏi của người thứ ba đã hỏi mình, không đâu, chính từ trong gian khổ này ta mới càng hiểu cái giá trị của những con người cách mạng, ai đứng vững trong lửa đỏ và nước sôi người đó sẽ là thép như A. Ostroski đã nói: “Thép đã sôi trong lửa đỏ và nước lạnh sẽ càng thêm rắn chắc, sẽ đủ sức vượt qua mọi thử thách...”

Đêm nay rừng cây im lặng, cái im lặng mà sôi sục lạ lùng, ở đây mình lắng nghe từng động tĩnh và theo dõi bước đi của địch, còn ở đó chắc anh cũng đang dõi theo từng bước đi của mình.

29-03-1970

Lần đầu tiên đào huyết chôn một người đồng đội, những lát quốc của mình bổ xuống đá làm tóe lửa lên như nổi căm thù đang bốc cháy trong lòng mình. Hôm qua trong lúc đi cảnh giới về gặp địch Thành đã bị chúng bắn chết ngã ngay tại suối trước ngõ vào nhà mình và anh xuất chúng bắn bị thương đã bị tàu bay chở đi, chiếc quần của anh chúng rọc nát còn vớt lại một bên... chưa đầy một tháng cơ quan mất ba người!

Huyết đào chưa xong mọi người đã khiêng Thành về qua một ngày rồi mà máu vẫn còn chảy ướt đỏ tẩm dra quần quanh Thành, mình nhìn không rõ mặt Thành lắm, chỉ thấy đôi mắt đã nhắm và nước da nhợt nhạt. Lúc sống Thành có nhiều điểm làm mình không ưa, nhưng bây giờ khi khoả đất lấp lên thân hình người đồng đội ấy mình không cảm được nước mắt. Vậy đó, hãy ráng mà đùm bọc thương yêu lẫn nhau khi còn sống chứ khi đã chết rồi dù có khóc thương cũng chỉ là những giọt nước mắt nhỏ trên nắm đất vô tri vô giác mà thôi.

30-03-1970

Buồn và buồn da diết, ời những người thân thiết của tôi ời! Tôi biết nói sao để mọi người hiểu lòng tôi như tôi đã hiểu. Những bước đường tôi đi gian nan biết mấy, bước đường của một cô gái học sinh bước lên làm công tác lãnh đạo, cái gì làm mình khác mọi người? Nếp sống hay sao? Nếp sống tình cảm, nếp sống giàu suy nghĩ nội tâm, nếp sống hơi cầu kỳ của một đứa tiểu tư sản... Tất cả cái đó là gì? Chính là cái khác với mọi người. Mình cảm thấy đau xót khi thấy rằng những người quanh mình ghen tuông kèn cựa nhưng lại cứ cho rằng họ là tốt, là khiêm tốn. Thủy ời, hãy bình tĩnh vững vàng, hãy nhận lấy những khuyết điểm để sửa chữa nó tận gốc. Đừng buồn, Th. đã hiểu cuộc đời rồi kia mà, hãy giành những giọt nước mắt ấy khi gục đầu trong cánh tay những người thân yêu, họ sẽ hiểu lòng Thủy như chính Th. đã hiểu và họ sẽ xoa dịu nỗi đau buồn cho Th. bằng tình thương đầm thấm thiết tha. Hãy cười lên đi Th. nhé.

Ơi cô gái học sinh, ba năm trên chiến trường lửa khói, trong gai góc cuộc đời, bàn chân cô dày dạn lên nhiều rồi, hãy mạnh dạn mà đi vững bước mà đi nghe người con gái XHCN trên đất miền Nam!

01-04-1970

Kỉ niệm 10 năm ngày vào đoàn, 10 năm qua từ một thiếu niên bây giờ Th. đã là một cán bộ dày dạn trong khói lửa. Th. không hề tự hào mà chỉ thấy rằng mình đã làm đúng như lời thề dưới cờ Đoàn trong ngày hôm ấy.

Những đêm dài suy nghĩ, Th. ơi, hãy nghiêm khắc với bản thân hơn nữa đừng để một câu hỏi làm đau nhói trong Th. Tại sao mọi người không hiểu Th.? Mà hãy hỏi: Tại sao Th. lại để mọi người không hiểu mình? Đàng rằng có những người không tốt: nhỏ mọn, ghen tuông, kèn cựa nhưng dù họ với tính cách như vậy vẫn có một số người họ không thể nói được. Vậy thì hãy làm như những người đó. Đừng khóc Th. ơi, nước mắt hãy giành cho ngày gặp mặt những người thân yêu. Đêm khuya nằm bên những người đồng đội, họ đã ngủ, hơi thở đều đều, ngoài kia từng tràng pháo nổ dậy trời. Ơi những người đồng chí của tôi, ta đang cùng chung hơi thở giữa chiến trường lửa khói, hãy thương yêu đùm bọc lấy nhau, sống chết kề một bên, ghen tuông kèn cựa để làm gì?

05-04-1970

Có phải vì cô đơn mà cảm thấy nhớ thương đến vô cùng hay không hở người anh thân thiết của em? Chiều nay Cúc lên đường về cơ quan phục vụ, bỗng nhiên nổi buồn nhớ như tăng lên bội phần. Cuộc sống sao mà phức tạp mà sao mình lại làm một con bé sống với trái tim giàu tình cảm như thế này? Tại sao ư? Vì từ nhỏ đến giờ nó là như vậy. Nghe những ý kiến của chị Hạnh cảm thấy buồn lạ lùng. Con người vẫn có những kẻ sống với tầm mắt nhỏ hẹp, họ không thể có được những tình cảm trong sáng chân thành như một số người khác. Với họ chỉ có vật chất, chỉ có xác thịt!! Ôi ghê tởm làm sao.

Anh trai của em ơi, có đúng như lời anh đã nói đó không? “Tình anh em ta sẽ tồn tại mãi mãi dù thời gian, không gian biến động thế nào” nghĩa là ta sẽ đàng hoàng thanh bạch mà sống, đạp qua mọi rác rưởi gia góc cản trở đường đi của ta. Em cũng sẽ làm như anh, sẽ thực hiện đúng như lời em đã hứa cùng anh.

09-04-1970

Một giấc mơ kỳ lạ, đó là hình ảnh tổng hợp của những ngày sống trên cả miền Bắc và miền Nam mà mình đã trải qua. Đó là hình ảnh lớp chuyên khoa mắt của mình với những người đồng nghiệp trong chiếc áo blouse trắng và những chiếc kính hiem vi để trước mắt. Đó là hình ảnh một toà nhà tráng lệ giành cho cơ quan H.U làm việc, mình đã đến đó, bình thường tự do như những nếp nhà giản dị xưa này mình vẫn đến, và cũng ở đó mình gặp anh trong bộ quần áo với những đường ly thẳng tắp, vẫn là anh thân thiết chăm sóc mình từng cử chỉ nhỏ và cũng có cả chị nữa, chị vẫn hiện lên gương mặt buồn và áo quần giản dị... Ôi, đó có phải là viễn cảnh của ngày mai không? Ngày mai khi hoà bình lập lại mình lại trở lại mái trường xưa và những người

đã cùng mình gắn bó trong cuộc chiến đấu này sẽ cùng mình sung sướng trong không khí hoà bình đó.

10-04-1970

Giấc mơ đã thành sự thực nhưng chỉ là một phần của giấc mơ thôi! Hình như mình không cảm thấy cái sung sướng khi cái điều mình mong muốn trở thành thực tế vì sao vậy nhỉ? Mình xét lại trắng?

22-04-1970

Rất lâu rồi mới đọc lại những dòng chữ thân yêu của em. Lá thư em đượm vẻ đau buồn vì em cho rằng mình không thương em nữa, thực ra mình bao giờ cũng vẫn giữ trọn trong lòng hình ảnh thân yêu của em nhưng như mình đã nói với em đó: Tình thương có thể biểu hiệu chói loà rực rỡ nhưng cũng có lúc âm thầm lặng lẽ vì không nên và không thể biểu hiện. Hiểu vậy không hờ em của riêng tôi?

27-04-1970

Thường đã bị bắt sống !!!

Ôi, đứa con trai duy nhất của một bà mẹ già đã suốt một cuộc đời cặm cuội nuôi con, ước mơ hy vọng cũng chỉ là đứa con ấy, bây giờ !!! Ôi đứa em ngoan ngoãn dịu hiền, đứa em sâu sắc và sớm trưởng thành trong phong trào cách mạng, đứa em của mình giờ đã nằm trong bàn tay đẫm máu của kẻ thù.

Bất giác mình nhớ lại đêm cuối cùng mình gặp Thường, hôm ấy ánh trăng mờ đã soi tỏ rõ nét mặt buồn buồn của em, em cầm tay mình nói khẽ: Chắc lần này không gặp chị nữa đâu. Mình la em: Sao lại nói bậy vậy.

Nhưng giọng em trầm trầm: Không bậy đâu chị à, làm cách mạng hy sinh là lẽ thường tình. Em đã sống 10 năm nay may mắn nhiều rồi, không lẽ may mắn hoài vậy sao?

Chao ôi, sao em lại tiên đoán như vậy, để hôm nay lòng chị rớm máu khi hay tin em sa vào tay giặc. Vậy là hết đó sao em? Không còn được gặp lại đứa em giản dị hiền lành của quê hương Phổ Hiệp nữa hay sao?

Đau buồn bây giờ không thể biểu hiện bằng nước mắt mà hãy bằng ý chí trả thù, bằng sự nguyền rủa lại ngẩng đầu mà bước tiếp chặng đường gian khổ.

28-04-1970

Lẽ ra đây phải là những giờ phút hạnh phúc bởi vì bên mình đông đủ những người thân thiết trên mảnh đất miền Nam này. Thật là hiếm có khi cả anh chị, cả hai em và mình, mẹ ... quây quần xum họp. Những niềm vui chỉ như một cơn gió thoảng qua giữa trưa hè nắng cháy. Một cơn gió làm sao cho đủ khi mà người ta đang khát khao cháy bỏng giữa nắng hè ? Và khi anh chị đã lên đường, còn lại mình và hai em mình không sao ngủ được. Cái gì xót xa nhức nhối trong con tim mình? Ôi, chiến tranh còn diễn ra, còn bao nhiêu đau thương mất mát.

29-04-1970

Biết nói cùng em sao đây, nghe em nói mình rưng rưng nước mắt. Quả thực vậy nếu em ngã xuống dòng họ em sẽ không ai nối dõi nữa. Em đã nghĩ như vậy mà muốn xây dựng gia đình. Nhưng em ơi, tình yêu hạnh phúc của em sẽ như thế nào trước trăm nghìn khó khăn đang chờ đợi các em. Vì thương em mình muốn em có một hạnh phúc đảm bảo hơn và lại cũng vì thương em mình muốn em đừng phải dằn vò giữa một câu hỏi: nên làm theo ý em hay theo ý mọi người và mình? Cầm bàn tay em mình muốn đặt vào đó tất cả tin yêu nhưng mình lặng thinh vì quả thực mình không hiểu nên sử dụng lòng tin tương và thương em như thế nào cho đúng đắn nhất đây!

03-05-1970

Tình hình Phổ Cường lại trở lại căng thẳng, mình vừa đi khỏi là xe tăng ủa lên, máy bay địch chụp quân ngay những nơi mình hay ở. Thuý Liên, Hương, Lợi đều đã bị bắt... Em của mình có sao không?

Mối lo âu đè chũu trên trái tim mình làm mình mệt mỏi, bải hoải toàn cơ thể. Ôi! Có cách nào bảo vệ được em, chị sẽ làm tất cả dù phải trả một giá đắt như thế nào. Kim sang, ngồi nhìn đôi mắt Kim chớp lia lịa và những giọt nước mát chực trào ra khỏi mi mắt mình hiểu lòng cô gái ấy, Kim ơi, em không phải là một cô gái toàn diện song chị thương em vì em đã yêu tha thiết đưa em trai của chị, cũng như chị dù em có lo âu đến cháy ruột cháy lòng cũng đành bó tay hồi hộp dõi theo từng bước đi của quân thù đang dày xéo quê hương và đe dọa người thân yêu của mình. Có cách nào hơn đâu em ơi!

05-05-1970

Cuộc chiến tranh lan rộng trên giải đất Đông Dương, thằng chó đẻ Nickson đã liều lĩnh điên cuồng mở rộng thêm cuộc chiến, chúng ta sẽ phải đương đầu với một khó khăn ghê gớm hơn nữa đấy. Nhưng tao đã thề cùng những đồng chí của tao rồi, dù có chết cũng quyết đánh cho đến cùng để đánh dập đầu con rắn độc hiếu chiến.

Ôi! Cầm thù đến bầm gan tím ruột, tại sao cũng là con người mà lại có những con người độc ác tàn tệ muốn lấy máu đồng loại để làm nước tưới cho gốc cây vàng của nó, như vậy, bao nhiêu cũng không đủ tui tham, bao nhiêu cũng không thoả mãn cái cuồng vọng của bọn quỷ khát máu.

07-05-1970

Kỷ niệm 16 năm ngày chiến thắng Điện Biên, chiến thắng lịch sử ấy đã bẻ gãy đầu tên thực dân Pháp xâm lược.

Vậy mà 16 năm qua đất nước vẫn chưa ngừng xương rơi máu chảy, miền Nam đã 25 năm trong lửa đạn chiến tranh. Đất nước ơi! 25 năm trong lửa đạn vẫn kiên cường gan góc, vẫn ngẩng cao đầu trong thế tiến công. Mỗi bước đi, máu thấm đỏ trên chằng đường chiến đấu! Cả thế giới này có ai chịu nhiều khổ đau như đất nước ta chăng? Và đã có ai đã dừng cảm ngoạn cường chiến đấu bền bỉ dẻo dai như chúng ta chăng?

Chiều nay mọi người đi đồng bằng không hiểu đi có lọt không, pháo địch dập trên đường đi phải chằng quân chúng còn ở dốc Xối. Lòng mình nóng như lửa đốt, buồn bực lo âu và cầm thù đến ngột ngạt.

13-05-1970

Nghĩa bị thương trong lúc hành quân chiến đấu vết thương em gãy xương cẳng tay.

Ngày xưa khi mới xa em đã có lúc mình mong ước được gần em dù em có bị thương sơ sơ để vào nằm viện, mình sẽ có điều kiện chăm sóc em...Bây giờ điều đó đã là sự thực (M. của mình đã từng mơ ước được bàn tay ấm áp của bác sỹ Thuỳ chăm sóc nhưng không được). Xa em lâu rồi, bây giờ em gầy và già nhiều so với tuổi 23 của em. Cánh tay đau làm em rên khế tất cả điều ấy làm mình xúc động muốn ôm em trong cánh tay mình vuốt ve xoa dịu nỗi đau cho em nhưng mình không làm vậy bởi vì không phải ai cũng hiểu được tình thương trong sang như mình, họ sẽ có những suy diễn.

Trong những vật em mang theo vào viện, rất đơn sơ chỉ một bộ đồ lót mặc trong người, một chiếc quần đùi Thuận đưa và một quyển sổ tay công tác mình tìm thấy tập lưu niệm mình viết cho em năm 1967 hồi mình chia tay em để về căn cứ. Quyển sổ được bọc cẩn thận trong chiếc bì nilon.

Lòn mình cảm thấy xao xuyến khi biết những dòng chữ của mình vẫn theo em trên khắp chặng đường chiến đấu. Em ơi, hãy bồi đắp cho tình cảm chị em mãi mãi thắm thiết như ngày xưa ta sống cùng nhau trên quê hương Phố Hiệp. Thực ra trong những ngày qua cũng có đôi nét mờ đi trong bức tranh tuyệt đẹp của mối tình cảm ấy vì không biết giữ gìn, lỗi đó ở em hay ở mình.

19-05-1970

Được thư mẹ ... mẹ của con ơi, mỗi dòng chữ, mỗi lời nói của mẹ thấm nặng yêu thương, như những dòng máu chảy về trái tim khao khát nhớ thương của con. Ôi! Có ai hiểu được lòng con ao ước được về sống giữa gia đình đâu chỉ là giây phút để mức nào không? Con vẫn hiểu điều đó từ lúc bước chân lên chiếc ô tô đưa con vào con đường bom đạn nhưng con vẫn ra đi vì lý tưởng. Ba năm qua trên từng chặng đường con bước trong muôn vàn âm thanh hỗn hợp của chiến trường bao giờ cũng có một âm thanh dịu dàng tha thiết mà sao có một âm lượng cao hơn tất cả đạn bom sấm sét: đó là tiếng nói của miền Bắc yêu thương, của mẹ, của ba của em, của tất cả, từ hang lim xào xạc trên con đường đại lộ, từ tiếng song song Hồng dào dạt và đến cả âm thanh hỗn tạp của cuộc sống thủ đô vẫn vang vọng trong con, không một phút nào nguôi cả.

Biết bao lần trong giấc mơ con trở về với Hà nội, con trở về giữa vòng tay êm áp của ba má, trong tiếng cười reo trong trẻo của các em và trong ánh sang chan hoà của Hà nội. Xa nhà ba năm, năm năm hay bao lâu đi nữa chắc rằng cũng không có gì khác trong tình nhớ thương của con. Ai đâu có thể vì tiền tài danh vọng mà ra đi, còn con ngoài Đảng chắc không thể ai làm con xa với gia đình.

Con vẫn là một chiến sỹ trong cuộc chiến đấu này. Định càn lên sung nổ rầm rầm con vẫn cười, bình tĩnh đi ra công sự. Định tập kích vào căn cứ, vừa chạy địch, có đêm phải ngủ rừng con cũng vẫn cười, nụ cười vẫn nở ngày cả khi tàu ro và HU₁A quăng rocket xuống ngay trên đầu mình... Vay mà khi nghĩ

đến gia đình đến những người thân yêu trên cả hai miền, long con xao xuyến xót xa và cũng có những lúc từng giọt nước mắt của con.

Phải chăng trái tim con mang trong lửa đạn mà vẫn còn mềm yếu? Con người cách mạng như vậy đã được chưa? Con nhớ lời của Lenin “người cách mạng là người có trái tim giàu tình cảm nhất” và con đã làm như vậy.

22-05-1970

Về hợp Huyện Đoàn, sống trong không khí của những lớp người gọi là trẻ trung ấy mình cảm thấy vui. Tình hình địch căng thẳng hết sức, chúng đã lên lút kéo quân đến gần vị trí của bọn mình hợp mà cũng không hay cứ lo hát cười đóng cây chặt gỗ ầm ầm và cho đến lúc có một anh dân tộc chạy vào báo địch ở sát bệ vách lúc đó mới rõ. Tiếp theo là những lúc chạy càn, may mà xử trí kịp trước tình huống chớ nếu không rọ cũng xơi bọn mình hoặc cũng chết vì pháo hoặc bộ binh. Trong tình huống đó bọn mình vẫn giữ được cái vui tươi, nụ cười không tắt trên những khuôn mặt trẻ trung. Đêm đêm trong căn nhà chật hẹp những chiếc võng chen chúc nhau và những câu đùa hóm hỉnh và làm bật lên những tiếng cười phải nén lại trong lồng ngực.

Cái gì làm mình vui nữa không? Phải chăng đó là niềm mến thân của tất cả mọi người, của Phương, Tổng, Lào, Hân, anh Kỳ, Minh... và tất cả các gia đình ấm cúng này.

24-05-1970

“Anh sắp đi xa, mà không, hình như anh đã đi xa rồi mặc dầu gặp anh em vẫn cảm thấy như vậy. Xa về không gian, thời gian hay còn cái gì nữa? Mình đã hỏi anh như vậy, nếu như anh không đi chắc cho tận đến lúc ra về mình sẽ chỉ chào anh một câu ngắn gọn mà không nói thêm một tiếng nào nữa.

Mình giận anh ghê, hôm chạy về báo tình hình địch và xin ý kiến anh về vấn đề giải quyết thanh niên như thế nào, anh đã la anh Kỳ là thiếu linh hoạt, là cả chấp hành huyện Đoàn thiếu sáng suốt... mình giận anh ghê, lập tức mình dục anh Kỳ đi, không chào ai và cũng không nói gì với anh nữa. Tối đó anh cho Cúc ra bảo mình về ngủ nhưng đời nào mình về, anh còn lạ gì mình, mình tự ái rồi! Suốt mấy ngày mình không trở lại chỗ anh nữa, kể cả lúc anh ra dự họp mình cũng làm thình lộn... cho đến hôm nay sắp chia tay anh rồi, giá mà anh chưa đi thì nhất định mình sẽ lẳng lẳng ra về nhưng tình thương sâu đậm đối với anh từ trước đến nay không cho phép mình làm như vậy mình đành viết một lá thư ngắn với những lời như trên.

Thư anh viết trước lúc đi họp làm mình thấy xáo động, vậy ra anh cũng hiểu mình đấy chứ, nhưng tại sao vậy hở anh? Tại sao nỗi lo cho mình trước lúc ra đi “là điều lo anh để lên hàng đầu” mà anh lại cũng làm thình lộn không nói? Tại sao lúc chưa gặp anh mong chờ da diết mà lúc em đến anh lại cũng làm thình? Ôi người anh thân thiết, anh rất gần mà lại cũng rất xa. Em hiểu anh hết mả rồi lại cũng không hiểu hết (mà chính anh cũng thắc mắc với anh nữa kia mà!)

Sao vậy hở anh?

25-05-1970

Nhận xét của anh về mình:

- Giác ngộ cách mạng tốt, động cơ lý tưởng rõ ràng, đúng đắn.
- Tiến bộ nhiều về mọi mặt.
- Cần nghiên cứu khoa học thêm, tích các tiểu tư sản vẫn còn.

02-06-1970

Một tai nạn bất ngờ (nhưng cũng rất bình thường trong chiến tranh) đã xảy ra đến với bệnh xá của mình: một loạt bom đã rơi đúng ngay một phong bệnh nhân giết chết một lúc năm người, cả cơ đồ sự nghiệp sau một phút đã tan thành khói lửa! Bom nổ xong mình nghe im lặng, một thứ im lặng đến dễ sợ chắc là chết hết rồi mấy phút trôi qua bỗng chị Lãnh la lên, chết hết phòng ông Chánh rồi, mình và mọi người chạy ra, ôi cái cảnh điêu tàn làm sao. Khu rừng trơ trọi cây đổ ngôn ngang, những mảnh quần áo bay tủa dính trên các cành cây, mấy nếp nhà xiêu vẹo... Đào được Niên, Bưởi lên, trời đã sẩm tối, trong nhà, Thành, một đồng chí thương binh vừa cắt ruột hôm qua lại bị thêm một số vết thương nặng, đang hấp hối, Thành nhìn mọi người nói qua hơi thở: Hãy ở lại, chiến đấu và học tập để trả thù cho tôi, tôi không sống được nữa đâu!

Ơi người đồng chí dũng cảm! Lời dặn của đồng chí là lời thề của chúng tôi, những người còn sống phải chiến đấu cho đến hơi thở cuối cùng để trả thù cho những người đã chết.

Gần một đêm thức trắng, sáng hôm sau bọn mình ra đi khi trời vừa mờ sáng. Lại ra đi, cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước còn có thể kéo dài, đồng bào ta còn có thể hy sinh nhiều của, nhiều người hơn nữa song dù sao chúng ta nhất định thắng lợi..."

Bác Hồ ơi, di chúc của Bác còn vẳng bên tai con và lúc này lời nói ấy bỗng vang lên át tiếng bom đạn, con mang nó trong lòng mà ra đi.

04-07-1970

Tại sao ta không được thoải mái khi mà tình cảm trong trái tim ta vẫn trong sáng và xanh tươi kỳ diệu, gặp lại anh và các em sau những giờ phút sống chết cách nhau không đầy gang tấc. Lẽ ra ta phải được ôm chầm lấy người thân của mình trong vòng tay kết chặt, mừng vui và cảm động đến rơi nước mắt. Vậy mà tất cả đều phải nén lại chỉ nhìn nhau không nói lên lời! ôi người anh thân thương, ôi các em quý mến... vì sao vậy, vì sao ta không thể đến với nhau trong mối quan hệ tốt đẹp và chính đáng đó? Cách mạng miền Nam! Nhiều cái anh hùng, nhiều chuyện lịch sử mà cũng còn nhiều phức tạp, nhiều rác rưởi trong xã hội, cũng dễ hiểu thôi, vì tất cả cho sự nghiệp đánh Mỹ cứu nước nên ta chưa thể tập trung sức lực để xây dựng những con người XHCN, những con người toàn diện, biết sống vì mọi người, biết cách ăn ở và nếp sống có văn hóa.

06-07-1907

Đọc thư Vân trong một trưa hè im lặng, những dòng chữ ngoệch ngoạc của người bạn gái đã gửi đến mình biết mấy yêu thương. Vân ơi, hãy tự hào rằng ta đã thủy chung trọn vẹn với nhau dù xa cách dù gian nan ác liệt. Vân có

biết không, lời nói ân tình của Vân đã theo Th. trong những chặng đường gian khổ, đã đem lại cho Th. một ngọn lửa ấm trong tim. Có ai đó nói rằng ta thân nhau vì tiền tài địa vị, nhưng tiền tài địa vị là cái gì đâu, nó xa xôi kỳ lạ quá đối với chúng ta. Vân chỉ là một cô gái bình thường của quê hương lửa khói, có khác mọi người con gái khác là Vân đã có một tinh thần hy sinh vì cách mạng, dấn dậm từ bỏ cảnh sung sướng để lẫn lộn với anh em đồng bào, đồng chí trong bom đạn trong gian khổ và có khác hơn là Vân giàu lòng ưu ái, giàu tình thương đồng bào, đồng chí mà tượng trưng cao nhất cho tấm lòng ưu ái đó là tình thương đối với Th. Vân đã hiểu Thuý, thương Thuý và tất cả cho Th.

Còn Th. đối với Vân, Th. không phải là một bác sỹ với quyền cao chức trọng, Th. chỉ là một cán bộ bình thường, một người con gái cũng đã dấn dậm từ bỏ nơi sung sướng để vào Nam cùng đồng bào miền Nam chiến đấu trên chiến trường lửa khói, và đối đáp lại tấm tình của Vân Th. cũng đã đến với Vân bằng tất cả chân tình.

Vậy đó Vân ơi, trên chặng đường gian khổ này ta đã dựa vào nhau mà bước, ta sẽ tự hào vì tình bạn của ta, hãy gìn giữ trân trọng nó nghe Vân, người bạn gái yêu thương!

10-06-1970

Chiều nay sao buồn da diết, phải chăng vì đây là thời gian cuối cùng anh có thể đến thăm em trước lúc lên đường nhưng thời gian này đã trôi đi và như vậy là không gặp anh trước lúc chia tay. Chia tay, những cuộc chia tay trên mảnh đất khói lửa này ai biết được ngày mai gặp lại như thế nào, có hay là không và có lẽ nào anh lại làm thình ra đi sao anh trai thân quí!?

Nhưng nỗi buồn còn vì lá thư của mẹ, lá thư ngắn ngủi, cổ dẫu nỗi đau buồn và thương nhớ, nhưng nỗi đau buồn ấy vẫn toát lên dù chỉ trong một vài chữ mẹ chưa cân nhắc kỹ trước khi viết. Mẹ yêu ơi, con hiểu lòng mẹ héo hon đau xót khi con của mẹ còn phải lẫn mình trong lửa đạn, những lá thư của con của các em gửi đến mẹ chỉ nói với mẹ 1/10000 sự gian khổ ác liệt vậy mà mẹ đã lo lắng như vậy, nếu như mẹ biết được con và các em đã trải qua những ngày ác liệt như thế này thì mẹ sẽ nói sao? Mẹ yêu ơi, nếu như con của mẹ có phải ngã xuống vì ngày mai thắng lợi thì mẹ hãy khóc ít thôi mà hãy tự hào vì các con đã sống xứng đáng. Đời người ai cũng chết có một lần. Dĩ nhiên lòng con bao giờ cũng ao ước được trở về với mẹ với ba với miền Bắc “ngàn vạn yêu thương”.

12-06-1970

Có cái gì mong đợi tha thiết trong lòng, mong gì? Mong những người về bổ sung cho BX để có thể đảm đương nhiệm vụ nặng nề trong những ngày tới, mong cuối tháng em về, mong ước lớn lao nhất là hoà bình độc lập để mình lại trở về sống trọn trong lòng mẹ. Sao mấy bữa nay trong tâm tư mình nặng trĩu nhớ thương. Đêm đêm mình mơ thấy miền Bắc, ngày ngày mình ước ao mong đợi... Ôi Th. ơi đường đi còn lắm gian lao, Th. còn phải bước tiếp chặng đường gian khổ đó. Hãy kiên trì nhẫn nại hôm nữa nghe Th.

14-06-1970

Chủ nhật, trời sau một cơn mưa quang đãng và dịu mát cây lá xanh rờn. Trong nhà lơ hoa trên bàn vừa thay buổi sáng những bông hoa mặt trời xinh đẹp ngả bóng xuống màu gỗ bóng loáng trên chiếc radio đặt giữa nhà, chiếc đĩa hát đang quay một bản nhạc quen thuộc: Dòng Daruk xanh ... có tiếng cười nói bạn bè đã đến chơi... Ôi đó chỉ là một giấc mơ, một giấc mơ không phải là trong giấc ngủ!

Sáng nay cũng là chủ nhật, trời cũng sau một cơn mưa. Không gian êm ả, nếu không có tiếng máy bay thô bạo xé nát bầu trời thì có gì khác đâu ngoài tiếng suối rì rào chảy. Nơi mình ở lạ vừa qua một trận bom, chiều hôm kia chiếc moral 2 thân quần mải rồi phóng rocket xuống, nghe rocket nổ mọi ngwoif vội lật đặt xuống hầm, nghe bom rít trên đầu mình tưởng chúng thả ở quả đồi trước mặt nhưng sau bốn loạt bom chúng đi, mọi người mới hốt hoảng nhận ra rằng bom nổ cách mình chỉ không đầy 20 mét, cả một vùng cây trơ trọi, nylon che trên nhà rách tan nát và bay tơi tả từng mảnh. Từng cây cột bị mảnh bom tiện xơ xác. Đất đá rơi đầy hầm! May mắn là khỏi ai bị thương, sau trận bom mọi người nhận định điểm nàh đã lộ vội lập tức đi trốn, tìm điểm khác làm nhà để chuyển đi.

Số lực lượng mạnh khỏe đã đi hết, để lại năm thương binh nặng, cố định và 4 chị em nữ. Chiều hôm qua trời mưa như trút nước, bọn mình đem nylon trải kín trên mặt nền nhà vậy mà nước vẫn đổ xuống ràn rụa. Trong nhà lênh láng nước, đĩa nào đĩa nấy ướt sũng, luôn tay hứng nước dột và đổ nước ra ngoài, mấy thương binh ngồi co ro ướt lướt thướt.

Nhìn mọi người trong cảnh đó mình cười mà những giọt nước mắt chực trào ra trên mi. Tiếng chị Lãnh hỏi mình: "Có ai biết cảnh này cho mình không?"

Ai biết? Chắc nhiều người biết nhưng cũng không ai biết hết, còn biết bao nhiêu cảnh dư hơn nữa trong cuộc kháng chiến quyết liệt này. Sách vở không thể nào ghi hết mà có lẽ cũng không nên nói hết để làm gì. Những lá thư mình viết chính mình cũng không bao giờ kể hết với những người thân yêu về tất cả nỗi khổ mình đã trải qua. Kể lể để làm gì cho người thân yêu của mình thêm lo lắng. Thuận, em mình đã trải qua bao nhiêu lần cái chết kề bên bao nhiêu chuyện đau buồn đã hằn lên khuôn mặt của em những nếp nhăn làm em già trước tuổi nhưng bao giờ viết thư cho mình, lá thư nào cũng tràn ngập nỗi lo âu cho mình và nhắc nhở mình cảnh giãd tố, "cone em vẫn khoẻ thôi!" mình đã học tập em tinh thần đó.

Có cái gì đè nặng trên con tim, cái gì? Nỗi lo âu cho tình hình bệnh xá, sự căng thẳng vì tình hình địch nếu địch đổ xuống đây, thương binh mà chạy sao? Nếu địch dội bom có chách nào hơn là ngồi trong hầm chờ sự may rủi? Sự nhớ thương mong ước được an ủi trong tình thương của những người thân yêu... Tất cả, tất cả đè nặng trong trái tim mình và tâm tư đầy ắp như mặt song những ngày nước lũ.

Hôm qua trong cảnh hoang tàn sau trận bom mọi người gồng gánh ra đi, anh Đạt dăm dăm nhìn mình nửa đùa nửa thật hỏi: Có ai biết cảnh này không nhỉ, nếu hoà bình lập lại ắt hẳn phải chiếu cố nhiều những người đã qua cảnh này. Mình cảm thấy đau nhói trong long, mình làm không phải để được chiếu cố nhưng có ai hiểu nỗi ước ao cháy bỏng của mình không, mình trả lời anh

Đạt: Ô em chả cần sự chiếu cố ấy đâu, ước mong của em chỉ là hoà bình trở lại để được về với má em, có thể thôi!

Quả thực mình đã không nghĩ gì đến hạnh phúc của tuổi trẻ, không hề mong ước được sống trong một tình yêu sôi nổi mà lúc này chỉ có tình gia đình chỉ có ước mong sum họp với gia đình. Có thể thôi chứ không mong gì hơn ngoài việc phục vụ cho Đảng cho giai cấp nữa.

16-06-1970

Đọc những dòng nhật ký của Bối, một cậu học sinh trẻ quen ở Phú Xuyên Hà Tây, mình cảm thấy xao xuyến trong lòng. Tâm sự Bối cũn là tâm sự của mình, chúng mình đang sống những ngày căng thẳng tột bậc. Bệnh xá đã bị đánh phá, địch tiếp tục uy hiếp dữ dội bằng đủ loại máy bay, nghe tiếng máy bay quần trên đầu mình thấy thần kinh căng như một sợi dây đàn lên hết cỡ. Không có cách nào giải quyết khác hơn mình vẫn phải ở lại cùng anh thương binh. Buồn cười thay đồng chí chính trị viên của bệnh xá từ chối không dám ở lại cùng mình trong tình huống này. Vậy đó lửa thử vàng gian nan thử sức, mình cũng đành chịu đựng trong hoàn cảnh này chứ biết nói sao hơn?

Những ngày này nhớ miền Bắc tha thiết, nhìn trời đêm mát mình nhớ những buổi chiều mình cùng bạn ung dung trên chiếc xe đạp qua vườn ươm cây, những luống hoa pancier rực rỡ như những đàn bướm đậu trên mặt đất những đoá hồng ngào ngạt hương thơm... mình nhớ cả khóm liễu tường trong vườn thực vật. Bông hoa Phượng thường hái về cắm trong nhà. Ôi miền Bắc xa xôi, bao giờ ta trở lại?

17-06-1970

Ngày này Moran không quần, không khí im lặng thỉnh thoảng từng đợt những chiếc HU_{1A} quần sát trên trời, chắc chắn là có địch ở quanh khu vực này. Chỉ có ba chị em gái ở nhà cùng với năm thương binh cố định. Nếu địch sục vào đây chứ không có cách nào hơn là bỏ chạy? Vậy được sao? Mọi người đều đã xác định là không có cách nào hơn trong tình huống đó nhưng nhờ nào? Niêm, một cậu bé thương binh đã nói với bọn mình giọng rất đổi chân thành: Các chị cứ bình tĩnh, địch đến cứ chạy đi, bọn em ở đây một mất một còn với chúng.

Niêm năm nay 19 tuổi, em công tác ở đội an ninh thị trấn, đó là cậu bé rất xinh trai, khuôn mặt đầy đặn, sống mũi cao và đôi mắt to dưới hàng mi rậm. Những lúc đau đớn Niêm nhìn mình đôi mắt long lanh nước mắt. Niêm bị thương trong lúc đi công tác, vết thương làm chảy máu thứ phát ở động mạch chày trước mình mới mổ buộc động mạch được 3, 4 bữa thì bom dội xuống bệnh xá, Niêm bị cây gỗ trong hầm đề gãy chân đúng ngay chỗ vết mổ. 12 ngày qua mình lo lắng chân em sẽ chảy máu lại, nếu vậy sẽ khó bảo tồn nổi chân em. Hôm nay sự nguy hiểm ấy qua rồi nhưng nếu địch ập đến... em ơi chết ư Niêm? Lòng mình đau như dao cắt, không biết nói cách nào và làm cách nào để có thể bảo vệ những người thương binh mà bọn mình đã tận tình phục vụ với bao nhiêu gian khổ trong bao nhiêu ngày qua.

18-06-1970

Chiều đã xuống, ánh nắng đã mờ tắt sau dãy núi xa những chiếc phản lực Moran đã thôi gào thét. Rừng chiều im lặng một cách dễ sợ, không một tiếng chim kêu không một tiếng người nói, chỉ có tiếng suối róc rách chảy và chiếc Transtor đang phát thanh một bài nhạc. Mình không nghe nhan đề chỉ biết khúc nhạc êm dịu, mượt mà như cách đồng lúa xanh êm ả trong sương chiều, bất giác mình quên đi tất cả, quên cái không khí nặng nề đang đè nặng trên mình suốt mấy ngày nay.

Từ sang đến giờ ngoài lúc ăn cơm, ba chị em mỗi đứa ngồi mỗi góc mắt đắm đắm theo dõi phát hiện địch. Mình không rời vị trí quan sát một phút nào nhưng trong đầu óc mình lại là những cảnh của ngày đoàn tụ xum họp mình sẽ trở về chắt chiu vun sỏi cho tổ ấm gia đình, mình sẽ biết quý từng phút giây hoà bình ấy bởi vì có sống ở đây mới hiểu hết giá trị của cuộc sống. Ôi! cuộc sống đổi bằng máu xương, bằng tuổi trẻ của bao nhiêu người, biết bao nhiêu cuộc đời đã chấm dứt để cho cuộc đời khác được tươi xanh. Miền Bắc ơi, có thấu hết lòng miền Nam không nhỉ?

20-06-1970

Đến hôm nay vẫn không thấy ai qua. Đã gần 10 ngày kể từ hôm bị bom lần thứ hai, mọi người ra đi hẹn sẽ trở về gấp để đón bọn mình ra khỏi khu vực nguy hiểm mà mọi người nghi là địch đã chỉ điểm này. Từ lúc ấy, những người ở lại đếm từng giây từng phút, 6 giờ sang mong chờ đến trưa, trưa mong cho đến chiều... Một ngày, hai ngày.. rồi chín ngày đã trôi đi mịo người vẫn không trở lại! Những câu hỏi cứ xoáy trong đầu óc mình và những người ở lại. Vì sao? Lý do vì sao mà không ai trở lại. Có khó khăn gì? Không lẽ nào mọi người lại đành đoạn bỏ bọn mình trong cách này sao?

Không ai trả lời bọn mình cả, mấy chị em hỏi nhau, bực bội, giận hờn rồi lại bắt cười, nụ cười qua hai hàng nước mắt long lanh chực tràn ra trên mi mắt.

Hôm nay gạo chỉ còn ăn một bữa chiều nay nữa là hết. Không thể ngồi nhìn thương binh đói được. Mà nếu đi, một người đi thì không đảm bảo, đường đi trăm nghìn nguy hiểm còn nếu đi hai người thì bỏ lại một người nếu có tình huống gì xảy ra thì sao? Và không nói gì xa xôi, trước mắt trời sẽ ập nước xuống, một mình loay hoay làm sao cho kịp, chẳng nìlon trước thì sợ máy bay! Cuối cùng phải hai người đi chị Lãnh và Xăng ra đi, mình đứng nhìn hai người chị quần xắn tròn trên vế, lặn lội qua dòng suối nước chảy rầm rầm, tự nhiên nước mát mình rưng rưng...

Bất giác mình đọc khẽ:

“ Bây giờ trời biển mênh mông

Bác ơi có thấu tấm lòng trẻ thơ...

Không, mình không còn thơ dại nữa mình đã lớn đã dày dạn trong gian khổ những lúc này đây sao mình cảm thấy thèm khát đến vô cùng bàn tay chăm sóc của một người mẹ mà thật ra bàn tay của một người thân hay tệ hơn chỉ là một người quen cũng được, hãy đến với mình, nắm chặt bàn tay mình trong lúc cô đơn, truyền cho mình tình thương, sức mạnh để vượt qua những chặng đường gian khổ trước mắt.